

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Projektas “Integruoto Lietuvos vaikų sveikatos priežiūros paslaugų modelio sukūrimas ir specialistų mokymai” , projekto Nr. 08.4.2_ESFA-V-622-01-0007

Vaikų vidurių pokyčiai. Viduriavimas. Tuštinimasis su krauju. Diagnostikos ir gydymo algoritmai, pacientų logistika.

Metodinio dokumento patvirtinimo data

Metodinio dokumento galiojimo terminas

Lietuvos Pediatrių draugija, Lietuvos vaikų gastroenterologų ir mitybos draugija

Metodiniam dokumentui pritarusios institucijos

Elektroninė nuoroda į metodinį dokumentą

1. Pavadinimas:

Vaikų vidurių pokyčiai. Viduriavimas. Tuštinimasis su krauju. Diagnostikos ir gydymo algoritmai, pacientų logistika.

2. Metodinio dokumento patvirtinimo data:

3. Metodiniam dokumentui pritarusių institucijų sąrašas:

3.1. Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Medicinos akademija, Vaikų ligų klinika

3.2. Vilniaus universiteto Medicinos fakultetas, Klinikinės medicinos institutas, Vaikų ligų klinika

3.3. Lietuvos pediatrių draugija

Lietuvos Vaikų gastroenterologų ir mitybos draugija

4. Elektroninė nuoroda į metodinį dokumentą:

5.

Turinys

1. Pavadinimas:.....	1
2. Metodinio dokumento patvirtinimo data:	2
3. Metodiniam dokumentui pritarusių institucijų sąrašas:	2
4. Elektroninė nuoroda į metodinį dokumentą:	2
5. TURINYS	3
6. APIBENDRINIMAS	4
7. AUTORIAI.....	7
8. SĄVOKOS, SUTRUMPINIMAI IR REIKŠMINIAI ŽODŽIAI.....	7
9. REIKŠMINIAI ŽODŽIAI	8
10. ĮVADAS	9
10.3. Klinikinė problematika.....	9
10.4. Metodinio dokumento tikslas ir reikalingumas	10
11. METODINIO DOKUMENTO ĮGYVENDINIMO PRIORITETAI.....	10
12. PACIENTO KELIO APRAŠYMAS	10
12.1. Vaikų vidurių pokių, viduriavimo, tuštinimosi su krauju gastroenterologinių ligų diagnostikos ir gydymo principai pagal nustatytus paslaugų lygius.....	11
12.2. Vaikų vidurių pokių, viduriavimo, tuštinimosi su krauju priežastys, paciento tyrimo principai ir diagnostika.....	11
12.3. Vaikų vidurių pokių, viduriavimo, tuštinimosi su krauju indikacijos siuntimui pas specialistus	42
13. PACIENTO KELIO ORGANIZAVIMO APRAŠYMAS	42
14. REIKALAVIMAI ASPĮ, TEIKIANČIOMS VAIKŲ ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGAS VAIKAMS SU VIDURIŲ POKYČIAIS, VIDURIAVIMU, TUŠTINIMUSI SU KRAUJU, KURIEMS ĮTARIAMA VIRŠKINIMO SISTEMOS PATOLOGIJA.....	47
15. METODINIO DOKUMENTO DIEGIMO KONKRETAUS LYGIO PASLAUGAS TEIKIANČIOJE ASPĮ TVARKOS APRAŠYMAS	56
16. PACIENTŲ PASITENKINIMO SUTEIKTOMIS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGOMIS VERTINIMO APRAŠYMAS	57
17. METODINIO DOKUMENTO ATNAUJINIMAS	59
18. METODINIO DOKUMENTO AUDITO APRAŠYMAS	59
19. SVARBIAUSIŲ KRITERIJŲ SĄRAŠAS	60
20. KONTAKTINIS ASMUO (INSTITUCIJA)	60
21. LITERATŪRA	60
22. REKOMENDACIJOS MOKSLINIAMS TYRIMAMS	63
23. INFORMACIJA VISUOMENEI IR PACIENTUI	63
24. PRIEDAI	64

6. APIBENDRINIMAS

- 6.1. Metodinio dokumento tikslas - remiantis geriausiais medicinos įrodymais aptarti įvairaus amžiaus vaikų vidurių pokių, viduriavimo, tuštinimosi su krauju diagnostikos, diferencinės diagnostikos, gydymo ir lėtinių susirgimų prevencijos taktiką, siekiant kuo anksčiau diagnozuoti susirgimus, reikalaujančius specializuoto ištyrimo ir stacionarinio gydymo, anksti išaiškinti pacientus, sergančius lėtinėmis virškinimo sistemos ligomis ir pagerinti jų gydymo rezultatus, bei pacientų logistiką.
- 6.2. Algoritmai apibrėžia įvairių lygių sveikatos priežiūros specialistų veiksmus teikiant pagalbą vaikams su vidurių pokių, viduriavimo, tuštinimosi su krauju ir sergantiems virškinimo sistemos susirgimais, pagal Tarptautinės statistinės ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikacijos Australijos modifikaciją **TLK-10-AM (toliau – TLK-10-AM) žymimų kodais :**

A00-A09 Žarnyno infekcinės ligos.
B15-B19 Virusiniai hepatitai.
B25-B34 Kitos virusų sukeltos ligos.
B65-B83 Helmintozės.
C15-C26 Virškinimo organų piktybiniai navikai.
C48 Retroperitoninio tarpo ir pilvaplėvės piktybinis navikas.
C74-C75 Vidaus sekrecijos liaukų piktybiniai navikai.
C81-C96 Limfinio, kraujodaros ir jiems giminingų audinių piktybiniai navikai.
D10-D36 Gėrybiniai navikai.
D69.0 Alerginė purpura.
E27 Antinksčių funkcijos sutrikimai.
E73 Laktozės netoleravimas.
E74 Kiti angliavandenių apykaitos sutrikimai.
E74.2 Galaktozės apykaitos sutrikimai.
E74.3 Kiti angliavandenių apykaitos žarnyne sutrikimai.
I89 Kiti nespecifiniai limfagyslių ir limfmazgių sutrikimai.
K20-K31 Stemplės, skrandžio ir dvylikapirštės žarnos ligos.
K35-K38 Kirmėlinės ataugos ligos.
K40-K46 Išvaržos.
K50-K52 Neinfekcinis enteritas ir kolitas.
K55-K63 Kitos žarnyno ligos.
K65-K67 Pilvaplėvės ligos.
K70-K77 Kepenų ligos.
K80-K87 Tulžies pūslės, tulžies latakų ir kasos pažeidimai.
K90-K93 Kitos virškinimo sistemos ligos.
R10 Pilvo ir dubens skausmas.
R16 Hepatomegalija ir splenomegalija
R18 Ascitas
R19.5 Kiti išmatų pakitimai
P54 Kiti vaisiaus ir naujagimio kraujavimai
Q43.0 Mekelio (Meckel) divertikulas
T18 Svetimkūnis virškinimo trakte.
T47 Apsinuodijimas preparatais, veikiančiais virškinimo sistemą.
T51-T65 Nemedicininės paskirties medžiagų toksinis poveikis.

- 6.3. Šie veiksmai apima minėtomis ligomis sergančių vaikų patologijos įtarimą ir atpažinimą, paciento ištyrimą, ligos diagnostiką, diferencinę diagnostiką bei gydymą. Algoritmuose pateikiamas paciento kelias sveikatos priežiūros sistemoje, apibūdinamos skirtingų sveikatos priežiūros lygių įstaigų ir jose dirbančių specialistų teikiamų ambulatorinių ir stacionariųjų paslaugų apimtys. Apibrėžiami vaikų su vidurių pokių, viduriavimo, tuštinimosi su krauju ambulatorinio ir stacionarinio, nemedikamentinio ir medikamentinio gydymo principai.

- 6.4. Metodinis dokumentas skirtas specialistams, pagal kompetenciją teikiantiems vaikų sveikatos priežiūros paslaugas: šeimos gydytojams, skubiosios medicinos gydytojams, vaikų ligų gydytojams, vaikų vaikų gastroenterologams, vaikų chirurgams bei kitiems vaikų specialistams.
- 6.5. Šeimos gydytojai, skubiosios medicinos gydytojai, vaikų ligų gydytojai, vaikų pulmonologai bei kiti vaikų specialistai, sveikatos slaugytojai, socialiniai darbuotojai pagal savo kompetenciją teikdami paslaugas vaikams, ir priimdami sprendimus turi vadovautis šiuo metodiniu dokumentu visa apimtimi, tačiau kiekvienu individualiu atveju turi būti atsižvelgiama į individualius pacientų poreikius, pasirinkimus ir vertybes.
- 6.6. Metodinis dokumentas bus įdiegiamas ir taikomas organizuojant darbą sveikatos priežiūros paslaugas vaikams teikiančiose Asmens sveikatos priežiūros įstaigose (toliau ASPĮ).
- 6.7. Metodinio dokumento taikymo sritys:
- 6.7.1. diagnozuojant ūminius ir lėtinius vaikų vidurių poryčius, viduriavimą, tuštinimąsi su krauju, galinčius lemti ūminius ir lėtinius virškinimo sistemos ar kt. organų bei sistemų sutrikimus;
- 6.7.2. atrenkant vaikus, turinčius padidintą riziką sirgti lėtinėmis virškinimo sistemos ligomis, siekiant imtis prevencinių priemonių ir išvengti sutrikimo išsivystymo;
- 6.7.3. atpažįstant vaikus, kuriems įtariamas lėtinis virškinimo sistemos susirgimas, kad kaip galima ankstesnėse sutrikimo stadijose pacientą nukreipti vaikų vaikų gastroenterologo, vaikų chirurgo diagnostiniam įvertinimui ir gydymo ar prevencijos priemonių taikymui;
- 6.7.4. gydant vaikų virškinimo sistemos sutrikimus nemedikamentinėmis ir medikamentinėmis priemonėmis ambulatorinėje ir stacionarinėje vaikų sveikatos priežiūros grandyse;
- 6.7.5. įvertinant medicininės reabilitacijos poreikį ir nukreipiant šiai paslaugai
- 6.7.6. užbaigiant vaiko gydymą ir stebint dėl galimo sutrikimo atsikartojimo.
- 6.8. Metodinio dokumento įdiegimą koordinuojančių ir susijusių institucijų sąrašas:
- Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos
 - LSMU ligoninės Kauno klinikų Vaikų ligų klinika, Vaikų gastroenterologijos sektorius
 - Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos
 - Lietuvos sveikatos mokslų universitetas
 - Vilniaus universiteto Medicinos fakultetas
 - Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų Pediatrijos centras
 - Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų Retų ligų koordinavimo centras
 - [Vaikų retų kepenų ligų, parenterinės ir enterinės mitybos kompetencijos centras.](#)
 - LSMU virškinimo sistemos tyrimo institutas, Europos retų ligų tinklo "ERN R-liver" tikrasis narys
 - LSMU ligoninės Kauno Klinikų kepenų transplantacijos darbo grupė
 - LSMU ligoninės Kauno gastroenterologijos ir endoskopijos klubas
 - LSMU Žarnyno ligų centras
 - ECCO organizacijos Lietuvos uždegiminių ligų darbo grupė
 - Lietuvos pediatrų draugija
 - Lietuvos Vaikų gastroenterologijos ir mitybos draugija
 - Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerija
- 6.9. Metodinis dokumentas ir algoritmai parengti vadovaujantis teisės aktais, reglamentuojančiais diagnostikos ir gydymo metodinių dokumentų rengimą, vaikų sveikatos priežiūrą, joje dalyvaujančių specialistų pareigybių aprašus, vaistų ir gydymo procedūrų taikymą:
- Lietuvos Respublikos Sveikatos sistemos įstatymas, 1994 m. liepos 19 d. Nr. I-552.
 - Lietuvos Respublikos medicinos praktikos įstatymas, 1996 m. rugsėjo 25 d. Nr. I-1555.
 - Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas. 1996 m. kovo 14 d. Nr. I-1234.
 - Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas. 1996 m. Birželio 6 d. Nr. I-1367.
 - Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymas. 1996 m. spalio 3 d. Nr. I-1562, 2019-07-18 buvo priimta nauja Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo redakcija, kuri įsigaliojo nuo 2020-01-01

- (LR Sveikatos apsaugos ministro įsakymas „Dėl medicinos praktikos profesinių kvalifikacijų rūšių sąrašo patvirtinimo“, 2004 m. birželio 28 d. Nr. V-469.
- Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymas. 2007 m. birželio 28 d. Nr. X-1238.
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. balandžio 8 d. įsakymas Nr. V-208 „Dėl Būtiniosios medicinos pagalbos teikimo tvarkos ir masto aprašo patvirtinimo“.
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2005 m. kovo 23 d. įsakymas Nr. V-188/A1-84/ISAK-487 „Dėl neįgalumo lygio nustatymo kriterijų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“.
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. rugsėjo 20 d. įsakymas Nr. V-1033 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 66:2018 „Vaikų ligų gydytojas“ patvirtinimo“.
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2022 m. balandžio 21 d. įsakymas Nr. V-803, „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 155:2022 „Gydytojas vaikų gastroenterologas“ patvirtinimo. Įsigaliojo nuo 2022 04 22.
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. gruodžio 22 d. įsakymas Nr. V-1013 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 14:2019 „Šeimos gydytojas“ patvirtinimo“ (galiojanti suvestinė redakcija 2019-05-01).
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. rugpjūčio 26 d. įsakymas Nr. V-1031 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 159:2021 „Skubiosios medicinos gydytojas“ patvirtinimo“.
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. sausio 27 d. įsakymas Nr. V-120 „Dėl Privalomų sveikatos statistikos apskaitos ir kitų tipinių formų bei Privalomų sveikatos statistikos ataskaitų formų patvirtinimo“.
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 8 d. įsakymas Nr. V-591 Dėl Lietuvos medicinos normos MN 28:2019 „Bendrosios praktikos slaugytojas“ patvirtinimo.
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 30 d. įsakymas Nr. V-650 Dėl Lietuvos medicinos normos MN 57:2011 „Bendruomenės slaugytojas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“ patvirtinimo.
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. balandžio 16 d. įsakymas Nr. V-419 „Dėl asmens sveikatos priežiūros įstaigų, teikiančių ambulatorinę asmens sveikatos priežiūros paslaugas, veikos kokybės ir efektyvumo vertinimo rodiklių sąrašo ir šių rodiklių duomenų suvestinių formų patvirtinimo“.
- Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba (www.vvkt.lt), vaistinių preparatų registras.
- Tarptautinė statistinė ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikacija, dešimtasys pataisytas ir papildytas leidimas, Australijos modifikacija (TLK-10-AM)

6.10. Metodinio dokumento šiuolaikiškumas ir taikymo efektyvumas grindžiamas praktikoje įrodytais medicinos pasiekimais, gautais, išanalizavus užsienio šalių patirtį, tarptautinėse duomenų bazėse PubMed (JAV Nacionalinės medicinos bibliotekos duomenų bazė Medline), Cochrane Library, ScienceDirect, SpringerLink, EBSCO Publishing, WHOSIS, UpToDate pateiktas sisteminės apžvalgas bei metodines rekomendacijas. Metodiniame dokumente įrodymais pagrįstos rekomendacijos apibendrintos ir adaptuotos Lietuvai.

6.11. 6.11. Metodinis dokumentas skirtas vaikų virškinimo sistemos ūminių ir lėtinių susirgimų diagnostikai, diferencinei diagnostikai ir gydymu, bei pacientų logistikai. Šių veiksmų vieningų algoritmų sukūrimui ir įdiegimui kasdienėje specialistų, teikiančių sveikatos priežiūros paslaugas vaikams, praktikoje. Visų pirma – pirminio lygio grandyje bei skubioje pagalboje.

7. AUTORIAI

- 7.1. Metodikos vadovė Doc. Rūta Kučinskienė, el. paštas : ruta.kucinskiene@lsmuni.lt,
- 7.2. Prof. Liutauras Labanauskas LSMU Kauno Klinikos Vaikų ligų klinika, gydytojas vaikų gastroenterologas, vaikų ligų gydytojas, el. paštas : liutaurui.l@gmail.com.,
- 7.3. Prof. Vaidotas Urbonas ,Biomedicinos mokslų daktaras, Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Vaikų ligų klinikos profesorius, Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų Pediatrijos centro vaikų gastroenterologas, el. paštas: vaidotas.urbonas@vuvl.lt
- 7.4. Doc.Rūta Rokaitė, el. paštas: ruta.rokaite@lsmu.lt

8. SAŲOKOS, SUTRUMPINIMAI IR REIKŠMINIAI ŽODŽIAI

8.1. Sąvokos ir jų apibrėžtys

8.1.1. Vidurių pokyčiai - tai išmatų spalvos, konsistencijos ir dažnumo pokyčiai,

8.1.2. Viduriavimas - tuštinimosi pobūdžio pokytis, dėl kurio padidėja išmatų tūris, dažnumas ir suskystėja konsistencija.

8.1.3. Ūminis viduriavimas – viduriavimas trunkantis iki 14 dienų.

8.1.4. Lėtinis viduriavimas - viduriavimas trunkantis ilgiau nei 4 savaites.

8.1.5. Tuštinimasis su krauju – išmatose stebimas kraujas, arba tuštinamasi vien krauju ir gleivėmis.

8.1.6. Recidyvas – (lot. *recidivus* – grįžtantis), atkrytis, ligos atsinaujinimas sveikstant arba pasveikus. (Visuotinė lietuvių enciklopedija, www.vle.lt)

8.1.7. Remisija – (lot. *remissio* – sumažėjimas, susilpnėjimas), lėtinės ligos reiškinys susilpnėjimas; ligos atoslūgis. Remisija laikomas visiškasis simptomų išnykimas (visiška remisija) arba jų susilpnėjimas iki tokio mažo intensyvumo, kad jie neturi įtakos ligonio fizinei ir psichinei sveikatai. Gali trukti nuo kelių savaičių ar mėnesių iki kelerių metų. Savaiminė remisija būdinga cikliškomis (periodinėms) ligoms, gali prasidėti pvz., sergant inkstų akmenlige, kai iš šlapimo takų išplaunamas akmuo; medikamentinė atsiranda dėl gydymo vaistais (sergant opiniu kolitu, depresija, reumatoidiniu artritu, onkologinėms ligoms, cukriniu diabetu, bronchine astma, reumatu). Remisijos metu skiriamas palaikomasis gydymas ar tik stebėjimas. (Visuotinė lietuvių enciklopedija, www.vle.lt)

8.1.8. Šeimos medicinos gydytojas (ŠG) – šiame metodiniame dokumente tai gydytojas, teikiantis pacientui pirminės sveikatos priežiūros paslaugas.

8.1.9. Vaikų ligų gydytojas (VLG) – medicinos gydytojas, teisės aktų numatyta tvarka įgijęs vaikų ligų gydytojo profesinę kvalifikaciją. Tai gydytojas specialistas, teikiantis asmens sveikatos priežiūros paslaugas vaikams iki 18 m.; šiuo metu teisės aktų numatyta tvarka galintis teikti pirminės asmens sveikatos priežiūros paslaugas komandoje (kartu su vidaus ligų gydytoju, chirurgu bei akušeriu – ginekologu).

8.1.10. Gydytojas specialistas – medicinos gydytojas, įgijęs gydytojo specialisto profesinę kvalifikaciją. Gydytojo specialisto profesinę kvalifikaciją įgyjama baigus medicinos studijas ir medicinos praktikos specializaciją universitete (*LR Sveikatos apsaugos ministro įsakymas „Dėl medicinos praktikos profesinių kvalifikacijų rūšių sąrašo patvirtinimo“*, 2004 m. birželio 28 d. Nr. V-469 <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.236895/asr>).

8.1.11. Skubi pediatrinė pagalba – būtiniosios medicinos paslaugos, teikiamos skubios pagalbos centre/skyriuje pagal vaikų ligų gydytojo medicinos normoje numatyta apimtimi

8.1.12. Daugiadalykė specialistų komanda – pacientui reikalingų kelių specializacijų gydytojų specialistų komanda, teikianti sveikatos priežiūros paslaugas stacionare, dienos stacionare ar ambulatoriškai.

8.1.13. Kompleksinė pagalba – socialinės, sveikatos priežiūros, švietimo, psichologinės ir kitokios pagalbos priemonių derinys, sudarantis sąlygas vaiko atstovams pagal įstatymą užtikrinti vaiko saugumą, kokybišką šeimos funkcionavimą ir būtiną jos gerovę.

8.1.14. Vaikas – pacientas iki 18 metų amžiaus.

8.2. Sutrumpinimai

ALT – alanininė transaminazė
AKS – arterinis kraujo spaudimas
AST – asparagininė transaminazė
ASPI – asmens sveikatos priežiūros įstaiga
ASP – asmens sveikatos priežiūra
BKT – bendrasis kraujo tyrimas
BŠT – bendras šlapimo tyrimas
CRB – C reaktyvinis baltymas
DŽS – dirglios žarnos sindromas
ENG – eritrocitų nusėdimo greitis
ERCP – endoskopinė retrogradinė cholangiopankreatografija
GGT – gama gliutamiltanspeptidazė
kg – kilogramas
KT – kompiuterinė tomografija
LR SAM – Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerija
max. – maksimali (-us)
mg – miligramas
m – metai
mėn. – mėnuo
Mg – magnis
MRT – magnetinio rezonanso tyrimas
MRCP – magnetinio rezonanso cholangiopankreatografija
NVNU – nesteroidiniai vaistai nuo uždegimo
p – para
PAASP – pirminė ambulatorinė asmens sveikatos priežiūra
PCD – pirminė cilijų diskinezija
PGR – polimerazių grandininė reakcija
PSPC – pirminės sveikatos priežiūros centras
RSV – respiracinis sincitijaus virusas
Ro – rentgenograma
ŠF – šarminė fosfatazė
ŠSD – širdies susitraukimo dažnis
ŠG – šeimos gydytojas
TB – tuberkuliozė
TLK-10-AM – Tarptautinės statistinės ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikacijos dešimtas pataisytas ir papildytas leidimas, Australijos modifikacija.
UBB – užsitęsęs bakterinis bronchitas
UŽL – uždegiminė žarnų liga.
VKTI – virusinė kvėpavimo takų infekcija
VITS – Vaikų intensyvosios terapijos skyrius
VLG – vaikų ligų gydytojas
VU – Vilniaus universitetas
žMPV – žmogaus metapneumovirusas
ŽIV – žmogaus imunodeficito virusas

9. REIKŠMINIAI ŽODŽIAI

Vidurių pokyčiai, viduriavimas, tuštinimasis su krauju, diagnostika, gydymas, vaikai.
Terminologija:

Vidurių pokyčiai – tai tai išmatų spalvos, konsistencijos ir dažnumo pokyčiai.

Viduriavimas – tuštinimosi pobūdžio pokytis, dėl kurio padidėja išmatų tūris, dažnumas ir suskystėja konsistencija.

Ūminis viduriavimas – viduriavimas trunkantis iki 14 dienų.

Lėtinis viduriavimas - viduriavimas trunkantis ilgiau nei 4 savaites.

Tuštėjimas su krauju – išmatose stebimas kraujas, arba tuštėjimas vien krauju ir gleivėmis.

10. ĮVADAS

10.1. Ligos ar sveikatos sutrikimo apibrėžimas.

Vidurių pokyčiai ir viduriavimas yra vienas iš dažniausiai pasitaikančių skundų vaikų amžiuje, dėl kurio kreipiamasi į gydytoją. Vidurių pokyčiai, kai pasikeičia išmatų spalva, dažnai tėvams kelia nerimą ir gali būti organinių kepenų ir tulžies ligų ar kraujavimo iš virškinamojo trakto požymiai. Išmatų spalva gali būti šviesiai pilka – tai acholinės išmatos, kurios parodo, kad dėl kepenų ligos ar kliūtis tulžies latakuose tulžis nepatenka į žarnyną. Juoda išmatų spalva ir košės pavidalo konsistencija bei stiprus nemalonus kvapas – melena, tai kraujavimo iš viršutinės virškinamojo trakto dalies požymis. Išmatose stebimas šviežias kraujas ar kraujo krešuliai – tai ženklas, kad kraujuoja iš apatinės virškinamojo trakto dalies – storosios žarnos. Kartais rausva ar net raudona išmatų spalva atsiranda dėl tam tikro maisto – pvz. suvalgytų burokėlių, išgertų raudonų sulčių ar kitų raudonos spalvos maisto produktų. Žalios spalvos išmatos reikštų, kad daug tulžies patenka į storąją žarną dėl greitesnio turinio tranzito per plonąją žarnyną, dažnai tai nutinka ūmaus infekcinio ar alerginio viduriavimo metu, bet kūdikiams tai vertinama kaip norma.

Viduriavimas apibrėžiamas kaip tuštėjimo pokytis, dėl kurio padidėja išmatų tūris, tuštėjimo dažnumas ir suskystėja išmatų konsistencija.

Ūminis ir lėtinis viduriavimai apibrėžiami pagal simptomų trukmę. Ūminis viduriavimas trunka iki 14 dienų.

Lėtinis viduriavimas diagnozuojamas kai viduriuojama ilgiau nei 4 savaites.

Viduriavimas – tai tuštėjimas tris ir daugiau kartų per parą. Esant lėtiniam viduriavimui, gali būti epizodų, kai protarpiais tuštėjimas susinormalizuoja. Viduriavimas apibrėžiamas pagal išmatų tūrį, kuris turėtų būti didesnis nei 10 g išmatų/kg kūno svorio per parą. Šis rodiklis svarbus vertinant kūdikių tuštėjimą, nes mamos pienu žindomi kūdikiai tuštėjasi dažnai, tačiau nedidelio tūrio skystomis išmatomis, todėl tai vertinama kaip norma, bet ne viduriavimas. Vaikams ūmus viduriavimas yra dažnesnis, nes pagrindinė priežastis – virusinės infekcijos, kurios jauname amžiuje labai dažnos. Kitos ūminio viduriavimo priežastys – toksinai, antibiotikų vartojimas, alergija maistui. Vis tik dažniausios ūminio viduriavimo priežastys vaikams iki 5 m. amžiaus – infekcijos, jų dažnis iki 3 epizodų per metus. Lėtinio viduriavimo priežastys įvairesnės: nuo funkcinio viduriavimo iki tokių organinių virškinimo ligų kaip uždegiminės žarnyno ligos, celiakija.

10.2. Vaikų viduriavimo epidemiologija, paplitimas Europoje ir pasaulyje.

Vaikų viduriavimas dažnas simptomas, tyrimų duomenimis nuo 3 iki 20 proc. jaunesnių nei 5 metų vaikų turi bent vieną viduriavimo epizodą kasmet. Žemo socialinio-ekonominio išsivystymo šalyse vaikų viduriavimas ypač lėtinis yra dažnas ir net nulemiantis didesnę mirtingumą. Išsivysčiusiose šalyse dažnesnis ūmus vaikų viduriavimas, pvz. JAV nustatoma 15-20 ūmaus viduriavimo epizodų jaunesnio amžiaus vaikams kiekvienais metais. Europoje ir JAV lėtinis vaikų viduriavimas yra pakankamai retas – 0,2 epizodai vaikui per metus ir iš jų tik 1 proc. Vaikų yra hospitalizuojami.

10.3. Klinikinė problematika

Vidurių pokyčiai ir viduriavimas yra vienas iš dažniausiai pasitaikančių skundų vaikų amžiuje, dėl kurio kreipiamasi į gydytoją. Kai viduriai acholiški – balkšvi, svarbu laiku diagnozuoti kepenų ir tulžies latako ligas ir skirti atitinkamą gydymą. Vaikui pasituštėjus melena, reikalinga skubi konsultacija ir gydymas dėl kraujavimo iš viršutinės virškinamojo trakto dalies, todėl būtini ne tik laboratoriniai, radiologiniai tyrimai, bet ir intervenciniai tyrimai – endoskopija, chirurginė laparoskopija. Kai vaikai ūmiai suviduriuoja, pirmas gydytojo tikslas – atskirti galbūt gyvybei grėsmingas ir sunkias sveikatos būkles – skysčių netekimą, elektrolitų sutrikimą kraujyje, ligas kuomet reikalingos skubios chirurginės intervencijos. Lėtinis viduriavimas nesukelia staigaus skysčių deficito, tačiau lėtinį viduriavimą gali sukelti organinės virškinimo ligos – Krono liga, opinis kolitas, celiakija, eozinofilinis gastroenteritas ir kt., kurias svarbu kuo anksčiau diagnozuoti ir skirti gydymą, kad būtų išvengta komplikacijų, nesutrikusių vaikų augimas ir brendimas. Vaiko tuštėjimas su krauju visada tėvus gąsdinantis simptomas, todėl aktualu kuo

greičiau nustatyti priežastį ir ją pašalinti, paskyrus atitinkamą terapinį ar chirurginį gydymą. Lėtinio viduriavimo, tuštiniškos acholinėmis išmatomis, melena ar išmatomis su krauju diagnostika pirminiame lygyje yra apsunkinta, dėl dažniausiai negalint atlikti skubių radiologinių, pilvo organų ultragarsinio tyrimų ir kitų instrumentinių tyrimų tokių kaip ezofagogastroskopija, kolonoskopija.

Vaikų viduriavimo ir išmatų pokyčių priežastys skiriasi nuo suaugusiųjų, todėl šeimos gydytojai, gydymą vaikams, neturėtų vadovautis suaugusiųjų gydymo patirtimi. Trumpi ir aiškūs vaiko viduriavimo ir išmatų pokyčių ištyrimo algoritmai, „pavojaus“ simptomų įvertinimas, padėtų šeimos bei skubios pagalbos gydytojams atskirti vaikus, kuriems reikia skubios vaikų chirurgo konsultacijos ar papildomo ištyrimo, apsaugotų nuo netinkamo/nepakankamo gydymo bei užtikrintų savalaikio gydymo paskyrimą.

Dalis pacientų, kuriems jau yra diagnozuotos lėtinės virškinimo organų ligos, neįvertina būklės ir nesilaiko jiems skirto režimo bei gydymo. Pirminės grandies gydytojų pareiga paskatinti pacientus ir jų tėvus/globėjus tęsti reikalingą gydymą, siųsti juos vaikų gastroenterologo konsultacijai. Rekomenduojama, kad lėtiniais pacientams šią priežiūrą užtikrintų vaikų ligų gydytojas pagal savo kompetenciją. Tikimės, kad metodikos padės pirminės grandies specialistams vykdyti šiuos veiksmus, o antrinio lygio specialistams laiku perduoti lėtinius pacientus lėtinių ir retų ligų centrų globai bei tinkamai konsultuoti šeimos gydytojus šių pacientų gydymo ir ilgalaikės priežiūros klausimais.

10.4. Metodinio dokumento tikslas ir reikalingumas.

Šiuo metodiniu dokumentu siekiama:

- 10.4.1.** Atnaujinti sveikatos priežiūros paslaugas vaikams teikiančių specialistų žinias ir įgūdžius atpažįstant vaikų vidurių pokyčius, viduriavimą, tuštiniškos su krauju norint priskirti simptomus tam tikrai ligų grupei.
- 10.4.2.** pateikti vaikų viduriavimo ir išmatų pokyčių vertinimo algoritmus, kuriais galėtų remtis sveikatos paslaugas vaikams teikiantys gydytojai, diagnozuojant ir gydant dažniausius virškinimo sistemos susirgimus;
- 10.4.3.** pagerinti vaikų lėtinių virškinimo sistemos ligų diagnostiką ir sutrumpinti laiką nuo sutrikimo išsivystymo iki gydymo pradžios;
- 10.4.4.** pagerinti įvairių specialistų bendradarbiavimą, užtikrinant vaikų lėtinių virškinimo sistemos ligų gydymo kompleksiskumą ir efektyvumą, sprendžiant pacientų logistikos klausimus;
- 10.4.5.** Suaktyvinti vaikų lėtinių virškinimo sistemos ligų ir jas lydinčių medicininių bei socialinių problemų sprendimą.

11. METODINIO DOKUMENTO ĮGYVENDINIMO PRIORITETAI

- 11.1.** Ūminių vaikų virškinimo sistemos organų ligų, pasireiškiančių vidurių pokyčiais, viduriavimu, tuštiniškos su krauju, diagnostikos algoritmo sukūrimas ir įdiegimas į kasdienę praktiką specialistams, teikiantiems skubios pagalbos, pirminio bei kitų lygių asmens sveikatos priežiūros paslaugas vaikams, kurie viduriuoja ir kuriems stebimi išmatų pokyčiai, tokiu būdu užtikrinant paslaugų kokybę šiai pacientų grupei;
- 11.2.** TLK-10-AM sisteminių ligų sąrašų paremto vaikų virškinimo sistemos organų ligų pradinio gydymo rekomendacijų sukūrimas bei įdiegimas ASPĮ, teikiančiose įvairių lygių asmens sveikatos priežiūros paslaugas vaikams, siekiant pagerinti gydymo kokybę ir efektyvumą.
- 11.3.** Metodinė pagalba sveikatos priežiūros specialistams, siekiant atpažinti vaikų lėtinių viduriavimų ir išmatų pokyčių rizikos veiksnius bei pradinius simptomus ir laiku nusiųsti pacientus reikiamų specialistų konsultacijai, siekiant išvengti uždelsto lėtinių susirgimų gydymo bei ankstyvų komplikacijų;
- 11.4.** Pacientų ir jų tėvų (globėjų) mokymas geriau suprasti vaikų vidurių pokyčius, viduriavimą, tuštiniškos su krauju, lemiančius vaiko virškinimo sistemos organų ligas bei jų gydymą, atpažinti pasireiškimus, būklės pokyčius, gauti reikiamą specialistų pagalbą, užtikrinti tinkamą ambulatorinę priežiūrą.

12. PACIENTO KELIO APRAŠYMAS

12.1. Vaikų išmatų pokyčius ir viduriavimą sukeliančių susirgimų diagnostikos ir gydymo principai pagal nustatytus paslaugų lygius:

- 12.1.1.** Pirminio lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos pagal SAM ministro 2005 m. gruodžio 5 d. įsakymą Nr. V-943 „Dėl pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo organizavimo ir šių paslaugų išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašo tvirtinimo“ bei jo pakeitimus. Pirminio lygio paslaugos yra ambulatorinė vaikų sveikatos priežiūra, teikiama šeimos gydytojo arba vaikų ligų gydytojo pagal Lietuvos medicinos normoje MN 14:2005 „Šeimos gydytojas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“ arba Lietuvos medicinos normą MN 66:2018 „Vaikų ligų gydytojas“ (jei paslaugas teikia vaikų ligų gydytojas) apibrėžtą kompetenciją.
- 12.1.2.** Jei PSPC ar rajone yra ≥ 1500 vaikų, jų sveikatos priežiūrai privalomas vaikų ligų gydytojas.
- 12.1.3.** Antrinio lygio paslaugos yra ambulatorinės konsultacijos ir stacionarinės vaikų ligų, vaikų specializuotos paslaugos (vaikų gastroenterologija, vaikų neurologija, vaikų onkohematologija, vaikų kardiologija, vaikų infekcinės ligos, vaikų nefrologija, vaikų pulmonologija, vaikų reumatologija, vaikų endokrinologija.). Taip pat LOR ,vaikų chirurgijos, vaikų abdominalinės chirurgijos (IIA, IIB), vaikių krūtinės chirurgijos, vaikų ortopedijos ir traumatologijos, vaikų plastinės ir rekonstrukcinės chirurgijos, vaikų širdies chirurgijos, vaikų urologijos. Vaikams teikiamos dienos stacionaro, skubiosios medicinos pagalbos VRSAR, GMP paslaugos neskirstomos į lygius.
- 12.1.4.** Tretinio lygio paslaugos yra ambulatorinės ir stacionarinės, teikiamos universitetų ligoninėse ir kitose gydymo įstaigose, turinčiose licenciją III lygio paslaugoms. Tretinio lygio licencijuojamos stacionarinės paslaugos: vaikų alergologija, vaikų endokrinologija, vaikų gastroenterologija, vaikų onkohematologija, vaikų kardiologija, vaikų nefrologija, vaikų neurologija, vaikų pulmonologija, vaikų reumatologija.
- 12.1.5.** Taip pat teikiamos III lygio licenzijuotos paslaugos kaip, įgimtų vaikų ligų chirurgija, vaikų abdominalinė chirurgija (IIIA, IIIB, IIIC), vaikų burnos chirurgija, vaikų burnos, veido ir žandikaulių chirurgija, vaikų krūtinės chirurgija, vaikų ortopedija ir traumatologija, vaikų plastinė ir rekonstrukcinė chirurgija, vaikų širdies chirurgija (IIIA, IIIB, IIIC), vaikų urologija (IIIA, IIIB, IIIC).
- 12.1.6.** Antrinio ir tretinio lygio stacionariųjų paslaugų teikimas organizuojamas atsižvelgiant į rizikos veiksnius bei pediatrinės pagalbos poreikį: jeigu vaikui reikalingos aukštesnio lygio stacionarinės paslaugos, žemesnio lygio įstaiga apie tai turi informuoti pacientą (jo atstovą) ir užtikrinti, kad jie būtų pervežti į aukštesnio lygio paslaugas teikiančią įstaigą. Jeigu nesaugu vaiką pervežti į aukštesnio lygio paslaugas teikiančią įstaigą, paslaugos teikiamos įstaigoje, į kurią pacientas atvyko. Esant indikacijoms, kviečiamas konsultantas iš aukštesnio lygio paslaugas teikiančios įstaigos. Kritinės būklės vaikų konsultavimui ir /ar pervežimui kviečiama vaikų intensyviosios pagalbos skubios konsultacinės pagalbos komanda.

12.2. Vaikų vidurių pokyčių ir viduriavimo priežastys, diagnostika ir gydymas.

12.2.1. Vaikų vidurių pokyčių ir viduriavimo priežastys, paciento tyrimo principai ir diagnostika. Pacientą tiriančio gydytojo užduotis – greitai nustatyti tikslią diagnozę.. Pirmiausias tikslas – nustatyti gyvybei grėsmingų ir neatidėliotinai gydytinų ligų atvejus. Svarbiausi tyrimo proceso komponentai – kruopščiai surinkta anamnezė ir išsamus fizinis ištyrimas. Specifiniai diagnozei nustatyti gali prireikti radiologinių, laboratorinių, endoskopinių tyrimų. Tačiau tiriantis pacientą gydytojas turi suprasti, kad kartais diagnozė gali likti neaiški, nors ir kaip kruopščiai būtų iš pradžių tirta. Jei nėra aiškių operacijos indikacijų, esant ūminių nerimą keliančių simptomų, turi būti stebima ligoninėje ar priėmimo skyriaus stebėjimo palatoje, kur privaloma pakartotinai tirti norint patikslinti diagnozę. Ypač daug dėmesio reikalauja kūdikiai ir maži vaikai, nes jiems labai greitai atsiranda skysčių deficitas, elektrolitų sutrikimai, mažakraujystė.

• Vaikų vidurių pokyčių priežastys.

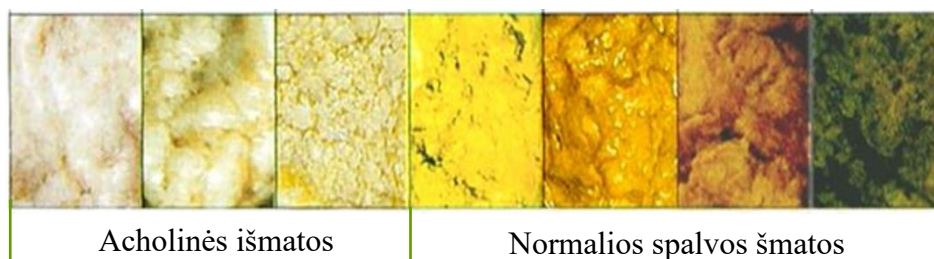
Vidurių pokyčiai apibūdinami kaip spalvos, konsistencijos ir dažnumo pasikeitimas. Vaikų išmatų spalva, konsistencija ir dažnumas priklauso nuo amžiaus, maisto įvairovės ir ligų.

- **Išmatų spalvos pokyčiai**

- Šviesiai pilka – tai acholinės išmatos, kurios atsiranda dėl kepenų ligos ar kliūties tulžies latakuose, kai tulžis nepatenka į žarnyną. Dažniausios acholinių išmatų priežastys yra organinės ligos (1 lentelė), kurių metu gali būti gelta. Galimas protarpinis tuštinimasis acholinėmis išmatomis, kuris nėra pavojingas ir dažnas kūdikiams. Epizodinis trumpalaikis tuštinimasis acholinėmis išmatomis atsiranda dėl tulžies išsiskyrimo sutrikimo per bendrąjį tulžies lataką ir dėl žarnyno motorikos pokyčių ūmių žarnyno infekcijų metu arba ankstyvajame poinfekciniame laikotarpyje. Acholinių išmatų spalvai vertinti naudojamos spalvų skalės (1 pav.), kurios ypač svarbios naujagimystėje tulžies latakų atrezijos diagnostikai.

1 lentelė. Vaikų acholinių išmatų priežastys ir ligos.

Priežastys	Ligos
Tulžies latakų obstrukcija ir struktūros pokyčiai	<ul style="list-style-type: none"> • Tulžies latakų atrezija • Bendrojo tulžies latakų cista • <i>Alagille</i> sindromas • Tulžies latakų akmenligė, „smėlis“ • Užspaudimas iš išorės (navikas) • Sklerozuojantis cholangitas • Askaridozė
Hepatoceliulinis pažeidimas	<ul style="list-style-type: none"> • Idiopatinis naujagimių hepatitas • Infekcijos: virusinės, bakterinės • Medžiagų apykaitos/genetinės ligos • Endokrininės ligos • Toksinai – vaistai, žoliniai papildai, ilgalaikė pilna parenterinė mityba • Autoimuninis hepatitas • <i>Budd-Chiari</i> sindromas

1 pav. Išmatų spalvų skalė.

- Juoda išmatų spalva, košės pavidalo konsistencija bei stiprus nemalonus kvapas – melena, tai kraujavimo iš viršutinės virškinamojo trakto dalies požymis.
- Raudonos išmatos – stebimas šviežias kraujas ar kraujo krešuliai – tai požymis, kad kraujuojama iš apatinės virškinamojo trakto dalies – storosios žarnos, išangės ir aplinkinių audinių srities.

Kraujavimo iš virškinamojo trakto priežastys pateiktos 2 lentelėje. Viršutinio ir apatinio virškinamojo trakto kraujavimo simptomai nėra absoliutūs, todėl melena gali būti esant kraujavimui iš plonųjų žarnų viršutinės dalies, o kraujas išmatose gali būti, kai priežastis viršutinėje virškinamojo trakto dalyje – pvz. hemobilija (kraujas su tulžimi) arba naujagimiams ir kūdikiams dėl fiziologiškai trumpesnio žarnyno.

2 lentelė. Dažniausios vaikų kraujavimo iš virškinamojo trakto priežastys pagal išmatų pobūdį.

Kraujas išmatose	Melena
<ul style="list-style-type: none"> • Infekcinis kolitas • Išangės įplėša • Kūdikių alerginis kolitas • Mekelio divertikulas • Polipas • Vaskulitai • Uždegiminės žarnyno ligos – opinis kolitas, Krono liga • Žarnos užsisukimas, nepraeinamumas, invaginatas • <i>Hirschsprungo</i> enterokolitas • Hemorojus • Limfonodulinė hiperplazija • Kraujagyslių anomalijos apatiniame virškinamajame trakte • Krešėjimo sutrikimai • Pooperacinės komplikacijos • Navikai • Pavienės tiesiosios žarnos opos sindromas • Žarnyno duplikacija • Smurtas 	<ul style="list-style-type: none"> • Prarytas motinos kraujas žindant • Nuryta kraujo (kraujuojant iš nosiaryklės) • Ezofagitas ir gastritas (naujagimiams, kūdikiams) • Skrandžio ar dvylikapirštės opos • Stemplės varikozės • <i>Mallory-Weiss</i> įplėša • Kraujagyslių anomalijos viršutiniame virškinamajame trakte

- Žalia išmatų spalva atsiranda dėl didesnio tulžies kiekio patekimo, greitesnio tranzito per žarnas, blogesnės tulžies absorbcijos klubinėje žarnoje, bet tai nėra organinių ligų požymis. Dažniau žalios spalvos išmatos stebimos ūmaus infekcinio viduriavimo metu ypač kūdikiams, tačiau nesant viduriavimo, tai galėtų būti normalu.

Spalvą, gleives, nesuvirškinto maisto likučius išmatose nulemia vaiko amžius, nes kūdikių virškinamasis traktas dar tik vystosi ir adaptuojasi, bei dietos ypatumai. Pvz. raudona ar kaštoninė išmatų spalva gali atsirasti suvalgius raudonos spalvos maisto – burokėlių, pomidorų, vaisių, sirupų ir kt. Juoda išmatų spalva atsiranda suvalgius špinatų, mėlynių, tamsių vynuogių, vaistų, geležies preparatų.

- **Išmatų konsistencijos pokyčiai**

Išmatų konsistencija gali būti skysta ar kieta – formuota. Išmatų konsistencija priklauso nuo amžiaus – naujagimių ir kūdikių iki 6 mėn. išmatos yra skystos dėl virškinamojo trakto nesubrendimo ir maitinimo skystu maistu, vėliau vaikui augant bei keičiantis dietai, pradėjus valgyti tirštą maistą, keičiasi išmatų forma. Išmatų formai įvertinti naudojama „Bristolio“ išmatų skalė (2 pav.). Kietos, mažų rutuliukų formos ir retos išmatos (1, 2 tipas) – tai vidurių užkietėjimo požymis. Neformuotos, skystos ir dažnesnės išmatos – viduriavimo požymiai (5-7 tipai). 3 ir 4 tipai pagal Bristolio skalę – normos variantas.

Bristolio išmatų formos skalė		
	1 tipas	Atskiri kieti gabaliukai (tuštinimasis apsunkintas)
	2 tipas	Panašus į dešrelę, bet gumbuotas
	3 tipas	Panašus į dešrelę, bet su įtrūkimais paviršiuje
	4 tipas	Panašus į dešrelę, lygus ir minkštas
	5 tipas	Minkšti gniutulėliai su aiškiais kraštais (tuštinimasis lengvas)
	6 tipas	Purūs gabalėliai nelygiais kraštais, minkštos išmatos
	7 tipas	Vandeningos išmatos, nėra vienalyčių gabalėlių. VISIŠKAI SKYSTOS

2 pav. Bristolio išmatų skalė.

- **Išmatų dažnumo pokyčiai**

Išmatų dažnumas priklauso nuo vaiko amžiaus, dietos ypatumų ir ligų. Naujagimiai ir kūdikiai tuštinasi dažniau ir mažo tūrio išmatomis – tai fiziologinė norma. Iki 3 mėn. krūtimi žindomi kūdikiai tuštinasi 5-40 kartų per savaitę, o mišinėliu maitinami – 5-28 kartus, 1-3 metų vaikai tuštinasi 4-21 per savaitę, o vyresni 3-14 kartų, kas būtų po kartą kasdien ar kas antrą dieną. Remiantis vaikų funkcinį virškinamojo trakto ligų „Romos“ diagnostiniais kriterijais, tuštinimasis retesnis nei 2 kartus per savaitę, mažomis rutuliukų formos išmatomis jau yra vidurių užkietėjimas. Dažnas tuštinimasis skystomis, didesnio tūrio išmatomis – viduriavimo simptomai.

- **Vaikų viduriavimo priežastys**

Vaikų viduriavimas atsiranda sutrikus plonosios žarnos, storosios žarnos ar kasos funkcijoms. Viduriavimo priežastys ir mechanizmai skiriasi. Yra keturios viduriavimo kategorijos – padidėjusi žarnų motorika, sumažėjusi absorbcija per gleivinę – tai osmotinis viduriavimas, padidėjusi žarnų sekrecija bei uždegimas. Viduriavimas gali atsirasti dėl padidintos žarnyno motorikos, kai turinys greičiau slenka ir greičiau pašalinamas – tai vyksta dirglios žarnos sindromo, hipertiroidizmo metu. Osmotinis viduriavimas atsiranda dėl virškinimo sutrikimų, kai sumažėja normali absorbcija per plonųjų žarnų gleivinę. Osmotiniame viduriavime būdinga, kad nevalgant viduriavimo nebūna. Osmotinio viduriavimo priežasčių gali būti kelios – kasos ar kepenų cholestazinės ligos, tuomet sutrinka ertminis virškinimas ir nesuvirškintas turinys pašalinamas, kita priežastis – pakitimai plonųjų žarnų gleivinėje kaip celiakijos ar eozinofilinio enterito metu, todėl nevyksta normali absorbcija. Dar viena priežastis fermentų įgytas ar įgintas trūkumas – pvz. laktazinis nepakankamumas ir laktozės netoleravimas. Sekretinio viduriavimo metu viduriuojama net badaujant ir negeriant, nes tokių ligų kaip choleros ar uždegiminių žarnyno ligų metu, vanduo ir elektrolitai yra sekretuojami į žarnų ertmę ir šalinami lauk. Ketvirtas – uždegiminis viduriavimo tipas, kurio metu gali būti ir absorbcijos ir sekrecijos ir motorikos pokyčiai, tačiau svarbiausias diagnostinis rodiklis – uždegimo požymiai kraujuje, išmatose arba žarnų gleivinės uždegimo požymiai randami atlikus endoskopinius ar radiologinius tyrimus.

Pagal trukmę viduriavimas skirstomas į ūmų, kurio trukmė iki 14 d. ir lėtinį, kuris trunka daugiau nei 1 mėnesį. Per 14 dienų praeina visi ūmūs infekciniai viduriavimai, kurių tiksli diagnostika ap-sunkinta dėl virusinių diagnostinių testų trūkumo.

Vaikų viduriavimo priežastys priklauso nuo amžiaus. (3 lentelė).

3 lentelė. Vaikų viduriavimo priežastys pagal amžiaus grupes.

Priežastis	Kūdikiai ir maži vaikai	Vyresni vaikai ir paaugliai
Virškinamojo trakto infekcijos	Virusai* Bakterijos* Parazitai	Virusai* Bakterijos* Parazitai
Ne virškinamojo trakto infekcijos	Vidurinis otitas*, šlapimo takų infekcija*, kitos sisteminės infekcijos	Sisteminės infekcijos, stafilokokų sukeltas toksinio šoko sindromas^
Mitybos pokyčiai	Funkcinis viduriavimas (daug fruktozės ir/arba sorbitolio maiste, pavyzdžiui, iš vaisių sulčių)/persivalgymas*, alergija maistui*, badavimas*	Badavimas*
Anatominiai pakitimai	Invaginacija^ Hiršprungo ligos sukeltas enterokolitas (toksinis storosios žarnos išsiplėtimas^) Dalinis žarnų nepraeinamumas^ Aklos kilpos sindromas Žarnyno limfangiektazija Trumpos žarnos sindromas	Apendicitas^ Dalinis žarnų nepraeinamumas^ Aklos kilpos sindromas
Uždegiminės žarnyno ligos	Anktyvos pradžios uždegiminė žarnyno liga (retai)	Opinis kolitas^ Krono liga^
Malabsorbcija arba padidėjusi sekrecija	Cistinė fibrozė Celiakija Disacharidazių trūkumas (laktazės trūkumas dėl infekcinio viduriavimo)* Enterohepatinis akrodermatitas Įgimtas sekrecinis viduriavimas	Celiakija Disacharidazių trūkumas (pirminis ar antrinis)* Enterohepatinis akrodermatitas Neuroendokrininiai sekretiniai navikai
Imunodeficitai	Sunkūs kombinuoti imunodeficitai ir kiti genetiniai sutrikimai ŽIV infekcija	ŽIV infekcija
Endokrinopatijos	Įgimta antinksčių hiperplazija	Hipertiroidizmas Hipoparatiroidizmas
Kitos priežastys	Su antibiotikų vartojimu susijęs viduriavimas* <i>Clostridium difficile</i> infekcija (pseudomembraninis kolitas^) Toksinais# Hemolizinis ureminis sindromas^	Su antibiotikų vartojimu susijęs viduriavimas* <i>Clostridium difficile</i> infekcija (pseudomembraninis kolitas^) Toksinais# Dirglios žarnos sindromas* Psichogeninės priežastys*

* dažna priežastis

^ sunki būklė, potencialiai kelianti grėsmę sveikatai ar gyvybei

augalų ar grybų toksinai, organiniai fosfatai ar karbamatai

Ūminis viduriavimas

Dažniausia vaikų ūminio viduriavimo priežastis yra infekcija. Jaunesnio amžiaus vaikams ir kūdikiams dažniausi virusinės etiologijos ūminiai viduriavimai.

- Virusų sukeltam viduriavimui labai būdingas sezoniškumas, dažniausi yra fekalinis-oralinis ir oro-lašelinis plitimo būdai, trukmė iki 10 dienų. Epidemiologiniai ir klinikiniai vaikų ūmaus virusinio gastroenterito sukėlėjų ypatumai pateikti 4 lentelėje. Ūminio infekcinio viduriavimo metu gali būti karščiavimas ir kiti virškinimo simptomai – vėmimas, pilvo skausmas, antrinis laktozės netoleravimas.

4 lentelė. Vaikų ūmaus virusinio gastroenterito epidemiologiniai ir klinikiniai požymiai.

Virusas	Sezonas	Inkubacinis laikotarpis	Plitimo keliai	Amžius	Trukmė	Galima praeinanti laktozės netolerancija
Rotavirusas	Ruduo/žiema	1 – 3 d.	- Fekalinis – oralinis - Oro – lašelinis	6 – 24 mėn	5 – 7 d.	Taip
Norovirusas	Visi metų laikai	12 – 24 val	- Fekalinis – oralinis - Jūros gėrybės - Kiti maisto produktai - Oro – lašelinis	Visos amžiaus grupės	1 – 4 d.	Ne
Sapovirusas	Visi metų laikai	1 – 2 d.	-Fekalinis – oralinis	Kūdikiai ir maži vaikai	3 – 4 d.	Nėra duomenų
Astrovirusas	Žiema	4 – 5 d.	- Fekalinis – oralinis - Vanduo	Visos amžiaus grupės	5 – 6 d.	Taip
Adenovirusas (40 ir 41 tipai)	Vasara	3 – 10 d.	- Fekalinis – oralinis	Visos amžiaus grupės	6 – 9 d.	Taip

- Bakteriniai viduriavimai pasireiškia panašiai kaip virusiniai, tačiau toksikogeninės bakterijos gali sukelti viduriavimą su krauju, stipresnį karščiavimą ir pilvo skausmus. Kadangi liga prasideda staiga, pilvo skausmai būna stiprūs, todėl būtina diferencijuoti su apendicitu. Bakterinį viduriavimą dažniausiai sukelia *Salmonella*, *Campilobacter*, *Yersinia enterocolitica*, *E.coli* genčių bakterijos. Ūmų bakterinį viduriavimą gali sukelti *Clostridium difficile* bakterijos, kurios dažnai išveša po antibiotikų ilgalaikio vartojimo, kai pakinta žarnyno mikrobiota. *Clostridium difficile* gamina toksinus, kuria sukelia pseudomembranozinį kolitą, pasireiškiantį viduriavimu su krauju, pilvo skausmu ir net retais atvejais sukelia gyvybei grėsmingą žaibišką komplikaciją – toksinį žarnos išsiplėtimą. *Staphylococcus* genties bakterijos gamina toksinus ir sukelia maisto toksikoinfekcijas, kurios pasireiškia po 2-4 val. po suvalgyto užteršto maisto vėmimu, pilvo skausmu ir viduriavimu. Toksikoinfekcijų simptomų trukmė iki 24 val.
- Parazitinės infekcijos taip pat gali būti ūminio viduriavimo priežastimi. Imuniteto deficitą turintiems vaikams, parazitinės infekcijos gali sukelti lėtinį viduriavimą. Dažniausi sukėlėjai – *Giardia intestinalis* ir *Cryptosporidium*.

Lėtinis viduriavimas

Lėtinio viduriavimo priežasčių yra daug ir jos priklauso nuo vaiko amžiaus ir imuninės sistemos būklės. (5 lentelė). Esant imunodeficitui galimos infekcinės lėtinio viduriavimo priežastys.

5 lentelė. Naujagimių ir kūdikių lėtinio viduriavimo priežastys.

Liga	Klinikiniai požymiai	Diagnostika
Mitybos veiksniai		
Maisto baltymų sukeltas proktokolitas	Kolitas sveikai atrodančiam kūdikiui; dažniausiai sukelia karvės pieno baltymas.	Karvės pieno eliminacija
Maisto baltymų sukeltas enterokolitinis sindromas	Viduriavimas, vėmimas, gyvybinių funkcijų sutrikimas po tam tikrų maisto produktų suvalgymo.	Alergijos įvertinimas, mitybos korekcija
Infekcinės ligos		
Rotavirusas, norovirusas, citomegalovirusas, enteropatogeninės bakterijos	Kontaktas su sergančiais, vandeningas ar kraujingas viduriavimas.	Išmatų pasėlis, PGR tyrimas
Poinfekcinis viduriavimas	Anamnezėje neseniai buvęs ūmus viduriavimas su išliekančiais malabsorbcijos simptomais.	Dieta be laktozės
Kitos ligos		
Nekrotizuojantis enterokolitas (NEK)	Būdinga neišnešiotiems naujagimiams. Pasireiškia maitinimo sunkumais, protarpiais kylančia temperatūra, pilvo sienos įsitempimu. Rentgenogramose matoma žarnų pneumatozė.	Pilvo rentgenograma
Cistinė fibrozė	Viduriavimas, svorio neaugimas	Genetinis tyrimas, chloras prakaitu, mekonijaus ileus anamnezėje
Anatominiai defektai		
Malrotacija su protarpiniu žarnos apsisukimu	Pasireiškia žarnų nepraeinamumo klinika su vėmimu, kartais būna kraujingas viduriavimas ir protarpinis pilvo skausmas.	Pilvo rentgenograma
Hiršprungo liga	Pasireiškia vidurių užkietėjimu ir distaliniu žarnyno nepraeinamumu, o kai kuriais atvejais su Hiršprungo liga susijusiu enterokolitu, sukeliančiu sepsio kliniką, viduriavimą, svorio neaugimą. Hiršprungo liga dažna naujagimiams, turintiems Dauno sindromą.	Bario klizma, rektalinė biopsija
Įgimta žarnų pseudoobstrukcija	Sutrikęs žarnyno judrumas be anatominių kliūčių, lemiantis difuzinį žarnų išsiplėtimą, pilvo pūtimą, vėmimą, vidurių užkietėjimą ir kartais viduriavimą. Kontrastinėse rentgenogramose matomos plačios žarnų kilpos ir malrotacija.	Fluoroskopinė viršutinio virškinamojo trakto rentgenografija
Įgimtas trumpas žarnos sindromas	Malabsorbcinis viduriavimas be pilvo pūtimo, dažnai lydymas vėmimo su tulžimi, svorio neaugimo. Kontrastinėse rentgenogramose matoma malrotacija (vaizdas primena įgimtą žarnų pseudoobstrukciją).	Fluoroskopinė viršutinio virškinamojo trakto rentgenografija

Igimtos enteropatijos		
<ul style="list-style-type: none"> • Epitelio medžiagų transporto sutrikimai • Elektrolitų pernašos sutrikimai • Epitelio fermentų ir metabolizmo sutrikimai • Enteroendokrinių ląstelių vystymosi disfunkcija ir kt. 	<p>Igimtos enteropatijos yra reti genetiniai sutrikimai, lemiantys malabsorbciją ir žarnyno disfunkciją. Enteropatiją galima įtarti, jei viduriavimas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pasireiškia naujagimystėje - Reikalauja intervencinio gydymo (dėl dehidratacijos) - Perinatologinėje anamnezėje buvo polihidramnionas arba kraujomaiša - Yra kitų sistemų pakitimų (dismorfizmas ar kita genetinė yda, imunodeficito simptomų/požymių). 	
Vaistų sukeltos		
<ul style="list-style-type: none"> • Antibiotikų sukeltas viduriavimas • Ne antibiotikų sukeltas viduriavimas 	<p><i>Clostridium difficile</i> kolitas,</p> <p>Vidurius laisvinančių vaistų vartojimas</p>	Išmatų tyrimai

Vyresnių vaikų lėtinio viduriavimo priežastys – funkcinis mažų vaikų viduriavimas, dirglios žarnos sindromas, celiakija, uždegiminės žarnyno ligos, sutrikusio imuniteto pacientams – parazitinės infekcijos, *Clostridium difficile* sukeltas kolitas, laktozės netoleravimas ar kitų angliavandenių absorbcijos sutrikimas, cistinė fibrozė (6 lentelė).

6 lentelė. Vaikų ir paauglių lėtinio viduriavimo priežastys.

Vaikai	Paaugliai
Enterinė infekcija Eozinofilinis gastroenteritas Hormonus išskiriantis navikas Uždegiminė žarnyno liga Bakterijų išvešėjimas plonžarnėje Mažų vaikų funkcinis viduriavimas Cistinė fibrozė	Enterinė infekcija Eozinofilinis gastroenteritas Uždegiminė žarnyno liga Endokrininės priežastys (hipertiroidizmas, VIPomos, gastrinoma) Dirglios žarnos sindromas Vidurius laisvinančių vaistų vartojimas Bakterijų išvešėjimas plonžarnėje
Imuniniai sutrikimai	
Autoimuninė enteropatija Celiakija Pirminis imunodeficitas	Celiakija Antrinis imunodeficitas (ŽIV, imunosupresija)
Angliavandenių virškinimo sutrikimai	
Laktozės netoleravimas Sacharazės-izomaltazės stoka	Fruktozės netoleravimas Laktozės netoleravimas

Medikamentai taip pat gali sukelti viduriavimą ypač vyresniems vaikams, kuriems nustatomos lėtinės ligos. Vaistai sukeltą viduriavimą pateikti 7 lentelėje.

7 lentelė. Vaistai galintys sukelti viduriavimą.

Tipas	Vaistas	Pavyzdžiai
-------	---------	------------

Kardiovaskulinė sistema	Antiaritmikai	Digoksinas, chinidiniai
	Priešhipertenziniai	AKS inhibitoriai, angiotenzino II receptorių blokatoriai, beta blokatoriai, hidralazinas, methyldopa
	Mažinantys cholesterolį	Fibratai, statinai
	Diuretikai	Acetazolamidas, furozemidas
Centrinė nervų sistema	Nerimo gydymas	Alprazolamas, meprobamatas
	Parkinsono liga	Levodopa
	Kiti	Anticholinerginiai, ličio preparatai
Endokrininė sistema	Hipoglikeminio poveikio	Metforminas
	Skydliaukės pakaitinė terapija	Synthroid (Levothyroxine)
Virškinimo sistema	Antiacidiniai – antisekreciniai	H2 receptorių blokatoriai, Mg turintys antiacidiniai vaistai, misoprostol, protonų siurblio inhibitoriai
	Tulžies rūgštys	Ursodeoksicholinė rūgštis
	Laisvinantys vidurius	Laktuliozė, sorbitolis
	Uždegiminių žarnyno ligų gydymas	olsalazinas
Raumenų ir skeleto sistema	Aukso druska	Auranofin
	Nesteroidiniai vaistai nuo uždegimo	Ibuprofenas, naproxen
	Behceto ligai	Kolchicinas
Kitos sistemos	Antibiotikai	Amoksicilinas, ampicilinas, cefalosporinai, klindomicinas, neomicinas, tetraciklinas
	Dieta	Alkoholis, sorbitolis
	Chemoterapija	Įvairūs vaistai
	Vitaminai	Mg, vitaminas C

Autoimuninės kilmės viduriavimai dažniausiai pasireiškia per pirmus gyvenimo metus kartu su nepakankamu augimu. Darželinio amžiaus vaikams, kurių augimas nesutrikęs ir visi tyrimai geri, diagnozuojamas mažų vaikų funkcinis viduriavimas, remiantis funkcinų ligų diagnostiniais Romos IV kriterijais. (8 lentelė). Šis viduriavimas praeina savaime, tačiau siūloma pakoreguoti dietą – neperkaitinti vaiko, sumažinti fruktozės, sorbitolio ir visų kitų angliavandenių bei nebijoti riebaus maisto.

8 lentelė. Mažų vaikų funkcinio viduriavimo Romos IV kriterijai.

Kriterijai	
1.	4 ir daugiau neskausmingi pasituštėjimai kasdien neformuotomis didesnio tūrio išmatomis
2.	Simptomai trunka ilgiau 4 savaičių
3.	Simptomai atsiranda tarp 6 ir 60 gyvenimo mėnesių
4.	Augimas normalus jei suvartojamas pakankamas kalorijų kiekis

Ikimokyklinio amžiaus viduriuojantiems vaikams, kurių svoris auga nepakankamai, reiktų įtarti celiakiją. Tipingi malabsorbcijos simptomai – lėtinis viduriavimas, dujų kaupimasis, išpūstas pilvas, neaugantis svoris būdingi jauno amžiaus vaikams. Vyresniems vaikams celiakijos simptomai yra mažiau išreikšti, todėl dažnai liga nėra diagnozuojama, o dispepsiniai skundai, reti paviduriavimo epizodai, prastesnė savijauta priskiriami kitoms ligoms.

Mokyklinio amžiaus vaikų lėtinio viduriavimo priežastys gali būti organinės ligos – uždegiminės žarnyno ligos (Krono liga, opinis kolitas) arba funkcinės ir nekeliančios didelės grėsmės vaiko sveikatai – dirglios žarnos sindromas (DŽS), laktozės netoleravimas. Uždegiminės žarnyno ligos (UŽL) pablogina gyvenimo kokybę ne tik vaikų, bet kartu visos šeimos. Šias ligas reiktų įtarti, kai atsiranda pavojaus simptomų – lėtinis pilvo skausmas ir viduriavimas pažadinantis iš miego, blogas apetitas, nuovargis, kraujas išmatose, svorio kritimas. Vaikai sergantys UŽL dažnai pirmuosius simptomus linkę nuslėpti, todėl UŽL diagnozuojamas daugiau nei pusmetis nuo simptomų pradžios. Dažnesnės vyresnių vaikų viduriavimo priežastys nei UŽL – laktozės netoleravimas ir DŽS. DŽS Romos IV kriterijai pateikti 9 lentelėje, prieš nustatant 20iagnose simptomai turėtų varginti bent 2 mėnesius.

9 lentelė. Dirglios žarnos sindromo pediatriiniai Romos IV kriterijai.

	Kriterijai
1.	Pilvo skausmas bent 4 dienas per mėnesį kartu su vienu ar daugiau simptomų: <ul style="list-style-type: none"> • Pilvo skausmas susijęs su tuštinimusi • Kinta išmatų dažnumas • Kinta išmatų konsistencija
2.	Vaikams kenčiantiems nuo vidurių užkietėjimo pilvo skausmas išlieka net praėjus vidurių užkietėjimui (jei skausmas išnyksta dingus vidurių užkietėjimui, tuomet diagnozuojamas funkcinis vidurių užkietėjimas, bet ne DŽS)
3.	Nėra kitos ligos, kuri galėtų paaiškinti simptomus

• **Vaikų vidurių pokyčių ir viduriavimo diagnostika**

• **Anamnezė ir fizinis ištyrimas.**

Anamnezė. Labai svarbu išsiaiškinti, kokie vidurių pokyčiai atsirado, kada prasidėjo viduriavimas, ar yra pavojaus simptomų.

- Jei stebimos pasikartojančios acholiškos išmatos (1 pav.), tuomet būtina tirti dėl kepenų ir tulžies latako ligų (1 lentelė). Dažnai vaikai ne tik tuštinasi balkšvos spalvos (acholinėmis) išmatomis, tačiau odoje ir akyse stebima gelta. Jei liga lėtinė, tuomet galima stebėti atsilikusį vaiko augimą, malabsorbcijos požymius. Acholinės išmatos vienas pirmųjų biliarinės atrezijos simptomų naujagimiams ir pirmų mėnesių kūdikiams, todėl labai svarbu kuo greičiau nukreipti tokį pacientą pilnam ištyrimui vaikų gastroenterologui, nes pasitvirtinus diagnozei, būtina kuo greičiau atlikti Kasai operaciją (portoenterojejunostomiją).
- Jei vaikas pasituštino su krauju, tai svarbu išsiaiškinti kraujo kiekį, dažnumą, spalvą, išmatų pobūdį ir formą. Kraujo išmatose priežasčių gali būti daug ir jos priklauso nuo amžiaus, nes vienos priežastys gali būti kūdikiams, kitos vyresniems vaikams (2 lentelė).
- Jei vaikas viduriuoja, svarbi informacija apie viduriavimo pradžią, aplinkybes ir trukmę. Ūmus viduriavimas pavojingiausias kūdikiams ir jauniems vaikams dėl skysčių netekimo (dehidracijos) ir gyvybei pavojingų komplikacijų. Pirmiausias tikslas – nustatyti gyvybei grėsmingų ir neatidėliotinai gydytinų ligų atvejus. Svarbiausi tyrimo proceso komponentai – kruopščiai surinkta anamnezė (10 lentelėje). Ir išsamus fizinis ištyrimas.

10 lentelė. Naudinga informacija apie lėtinį vaikų viduriavimą.

Anamnestiniai duomenys	Galima liga ir mechanizmas
Viduriavimo pradžia	

Staigi pradžia	Tikėtina infekcinė priežastis, vaistų ar dietos provokacija
Palaipsnis atsiradimas	Galimos įvairios priežastys, UŽL, funkcinis viduriavimas ir kt.
Priežastys	
Dietos pokyčiai	
Mamos pienas pakeistas mišinėliu arba mišinėlis pakeistas karvės pienu	Tikėtinas baltymų sukeltas alerginis proktokolitas ar enterokolitas (sukėlėjas karvės pieno baltymas)
Dietoje gausu fruktozės, sukrozės, laktozės ar blogai absorbuojamų angliavandenių (sorbitolio, ksilitolio)	Galimos kelios viduriavimo priežastys: <ul style="list-style-type: none"> • Didelis kiekis sukelia osmotinį viduriavimą (priklauso nuo kiekio) arba pablogina jau buvusį funkcinį viduriavimą • Laikinas fermentų (disacharidazių) trūkumas pvz. po infekcijos • Nuolatinis fermentų trūkumas
Pradžia sutapo su gliuteno buvimu dietoje (kviečiai, rugiai, miežiai)	Tikėtina celiakija. Sunkiais atvejais simptomai gali atsirasti po savaitės ar mėnesio.
Infekcinė kilmė	
Pradžia po buvusio ūmaus viduriavimo	Infekcija ar postinfekcinis viduriavimas. Postinfekcinį viduriavimą provokuoja dieta (pvz. laktozė)
Po kelionės iš tropinių šalių	Tikėtina enterinė infekcija ar postinfekcinis viduriavimas
Stovyklavimas, vandens iš šulinio gėrimas	Tikėtina parazitinė infekcija (<i>G.lamblia</i> ir kt.)
Vaistai	
Pradžia sutapo su vaistų vartojimu	Vaistų pašalinis poveikis*
Kiti simptomai	
Pilvo pūtimas	Angliavandenių virškinimo problemos, plonosios žarnos bakterijų išvešėjimo sindromas
Pykinimas ir vėmimas	Plonųjų žarnų uždegimas, maisto baltymų sukeltas enterokolito sindromas, sutrikusi žarnų motorika
Viduriavimo pobūdis	
Po valgio	Maisto netoleravimas ar funkcinis viduriavimas
Naktimis	Tikėtina organinė liga – nenormali elektrolitų absorbcija ir sekrecija. Labai retai mažiems vaikams gali būti funkcinis viduriavimas mažo tūrio išmatomis.
Išmatų pobūdis	
Kraujas ir/ar gleivės	Maisto baltymų sukeltas proktokolitas (karvės pieno baltymo), UŽL, užsitęsusi infekcija (<i>C. difficile</i>)
Šviesios ar baltos išmatos	Nėra tulžies, tikėtina biliarinė obstrukcija. Labai retai gali būti celiakijos metu.
Šeimos anamnezė	
Yra sergančių autoimuninėmis ligomis, UŽL ar kitomis organinėmis virškinamojo trakto ir kepenų ligomis	Tikėtinos paveldimos ligos, tame tarpe celiakija, UŽL
Požymiai rodantys gretutines ligas	

Žinoma apie dažnas, vis atsikartojančias oportunistines infekcijas ar žinoma imunodeficito diagnozė	Tikėtinas imunodeficitas, imuninės sistemos sukeltas viduriavimas, transplantanto atmetimo reakcija
Augimo atsilikimas, svorio kritimas	Malabsorbcija, kasos egzokrininis nepakankamumas, anoreksija nervosa
Narkotikai ar kiti rizikos faktoriai	ŽIV
Anksčiau buvęs lėtinis vidurių užkietėjimas	Tepimas išmatomis ir išmatų nelaikymas, kaip obstipacijų pasekmė

*Antibiotikų sukeltas viduriavimas (*C. difficile*) atsiranda kelių savaitių laikotarpyje nuo antibiotiko vartojimo pradžios.

Fizinis ištyrimas. Kruopštus sisteminis ištyrimas yra būtinas tiksliai diagnozei nustatyti. Fizinio ištyrimo duomenis reikia interpretuoti, atsižvelgiant į paciento anamnezę ir amžių.

- *Išvaizda:* odos blyškumas, gelta, dehidracijos požymiai (11 lentelė). Jei vaikas tuština su krauju būtina apžiūrėti išangės sritį ir įvertinti pakitimus, bei tirti per tiesiąją žarną. Vaiko išvaizda, hidratacijos būklė, veido išraiška, kvėpavimo pobūdis, pozicija lovoje ir diskomforto laipsnis leidžia įvertinti būklės sunkumą ir skubaus gydymo poreikį.
- *Gyvybiniai požymiai:* kvėpavimo dažnis, ŠSD, AKS, temperatūra. Gyvybiniai požymiai naudingi vertinant dehidraciją ir suteikia naudingos diagnostinės informacijos. Karščiuojantys, pilvo skausmu besiskundžiantys ir viduriuojantys pacientai dažniausiai serga ūmiu gastroenteritu ar kita infekcija. Stiprus, difuzinis skausmas ir pilvo sienelės įtempimas rodo peritonitą ir būtiną chirurgo konsultaciją.

11 lentelė. Klinikinis kūdikių ir vaikų dehidracijos vertinimas

Simptomai	Lengva dehidracija 3-5 %	Vidutinė dehidracija 6-9 %	Sunki dehidracija ≥10%
Pulsas	Normalus	Padažnėjęs*	Dažnas ir silpnas*
Sistolinis spaudimas	Normalus	Normalus ar žemas	Žemas
Kvėpavimas	Normalus	Gilus ir dažnesnis	Gilus, tachipnėja
Burnos gleivinė	Normali ar kiek sausesnė	Sausa	Išdžiūvusi
Didysis momenėlis	Normalus	Kiek įdubęs	Stipriai įdubęs
Akys	Normalios	Kiek įdubusios	Stipriai įdubusios
Ašaros	Yra	Sumažėję	Nėra
Odos turgoras	Normalus	Sumažėjęs	Lieka raukšlė
Odos temperatūra	Normali	Šalta	Šalta, marmuruota, galūnių cianozė
Šlapimo kiekis	Normalus ar sumažėjęs	Stipriai sumažėjęs	Anurija
Sisteminiai simptomai	Padidėjęs troškulys	Apatiškumas, dirglumas	Mieguistumas, dejavimas, koma

- Tachikardija vienas pirmųjų kūdikių hipovoleminio šoko simptomų

Lėtinio viduriavimo priežastiai ir tiksliai diagnozei nustatyti gali prireikti įvairių tyrimų, tačiau svarbu žinoti bendrus ir pavojaus simptomus, pagal kuriuos galima įtarti ligą ir suplanuoti ištyrimą (12,13 lentelės).

12 lentelė. Vaikų lėtinio viduriavimo pavojaus simptomai.

Simptomai	Galimos priežastys ir ligos
Karščiavimas	<ul style="list-style-type: none"> • Infekcijos • Uždegimas

Kraujas išmatose	<ul style="list-style-type: none"> • Uždegimas storojoje žarnoje (infekcijos, UŽL, vaskulitas) • Diferencijuoti tarp kraujavimo iš apatinės ir viršutinės virškinamojo trakto dalies
Svorio kritimas ar neaugimas (vertinama augimo kreivė)	<ul style="list-style-type: none"> • Dehidracija • Malabsorbcija • Sisteminė ar uždegiminė liga
Atsiliekantis ūgis (vertinama augimo kreivėse)	<ul style="list-style-type: none"> • Ilgalaikis kalorijų trūkumas maiste arba bloga absorbcija • Lėtinis sisteminis uždegimas (UŽL)
Pykinimas ar vėmimas	<ul style="list-style-type: none"> • Sisteminė liga • Organinė virškinamojo trakto liga (nepraeinamumas, uždegimas, motorikos sutrikimas)
Lėtinė grybelinė infekcija (<i>candida</i>) ar odos egzema	<ul style="list-style-type: none"> • Tikėtinas imunodeficitas
Odos ar sąnarių simptomai	<ul style="list-style-type: none"> • Priklausomai nuo bėrimo pobūdžio gali būti: <ul style="list-style-type: none"> ○ Alergija ○ Celiakija ○ UŽL ○ Mastocitozė
Pilvo ir išangės srities tyrimas	
<ul style="list-style-type: none"> • Išpūstas pilvas 	<ul style="list-style-type: none"> • Dalinis žarnyno nepraeinamumas • Dujų kaupimasis dėl angliavandenių skaidymo (malabsorbcija, plonosios žarnos bakterijų išvešėjimo sindromas)
<ul style="list-style-type: none"> • Ascitas 	<ul style="list-style-type: none"> • Kepenų liga ir potinė hipertenzija • Baltymų-netekimo enteropatija
<ul style="list-style-type: none"> • Gelta, splenomegalija ar čiuopamas darinys 	<ul style="list-style-type: none"> • Sisteminė liga • Uždegiminė liga • Auglys (VIPoma)
<ul style="list-style-type: none"> • Pilvo įtempimas ir jautrumas čiuopiant 	<ul style="list-style-type: none"> • Peritonitas ir uždegiminiai pilvo organai (UŽL)
<ul style="list-style-type: none"> • Išangės įplėša, fistulė, abscesas 	<ul style="list-style-type: none"> • UŽL
Elektrolitų ar inkstų funkcijos sutrikimas	<ul style="list-style-type: none"> • Elektrolitų ir skysčių netekimas dėl lėtinio viduriavimo

13 lentelė. Vaikų lėtinio viduriavimo galimi simptomai.

Objektyvūs radiniai	Sutrikimas
Aftinis stomatitas	<ul style="list-style-type: none"> • Uždegiminė žarnyno liga ar celiakija
Stomatitas/glositas/cheilitas	<ul style="list-style-type: none"> • B grupės vitaminų trūkumas dėl malabsorbcijos
Sauskelių/perianalinis dermatitas	<ul style="list-style-type: none"> • Rūgštinės išmatos – angliavandenių malabsorbcija • Enterohepatinis akrodermatitas – cinko trūkumas
Odos bėrimai	<ul style="list-style-type: none"> • Herpetiforminis dermatitas – celiakija • Mazginė eritema – UŽL • Gangrenuojanti piodermija – UŽL
Poodinių riebalų ir raumenų masės trūkumas	<ul style="list-style-type: none"> • Lėtinis badavimas
Perianalinė fistulė	<ul style="list-style-type: none"> • Krono liga
Pilvo jautrumas	<ul style="list-style-type: none"> • Uždegimas pilvo ertmėje (UŽL, vaskulitas)

Pilvo įsitempimas	<ul style="list-style-type: none"> • Gausios dujos – angliavandenių fermentacija, malabsorbcija, plonosios žarnos bakterijų išvešėjimo sindromas • Ascitas – kepenų liga ar baltymų praradimo enteropatija
Periferinės edemos	<ul style="list-style-type: none"> • Baltymų praradimo enteropatija
Koilonichija (šaukštelio pavidalo, plona, trapi nago plokštelė)	<ul style="list-style-type: none"> • Geležies trūkumas dėl malabsorbcijos (gali būti idiopatinis)
Sausmė, sausa oda	<ul style="list-style-type: none"> • Riebalų rūgščių trūkumas dėl malabsorbcijos

• **Laboratorinis, radiologinis ir endoskopinis ištyrimas.**

Tyrimų pasirinkimą lemia anamnezės ir fizinio ištyrimo duomenys.

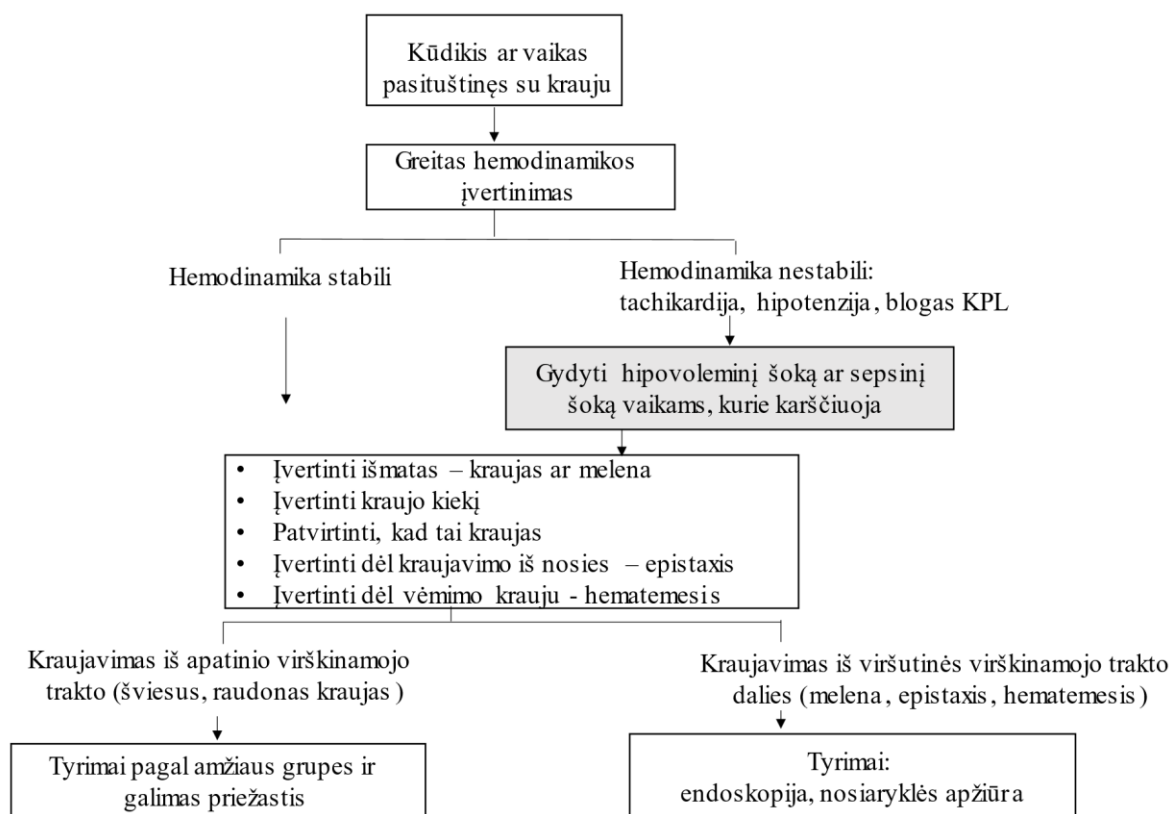
Stebint vaiko išmatų pokyčius – acholines išmatas ar kraują išmatose reiktų planuoti tyrimus, kurie daugeliu atveju atliekami II-o arba III-io lygio paslaugas teikiančiose gydymo įstaigose. Pasituštinimas melena visada yra ūmus grėsmingas gyvybei atvejis ir stacionarinis ištyrimas ir kuo greitesnis gydymas reikalingi nedelsiant. Tyrimai reikalingi nustatant diagnozę stebint išmatų pokyčius pateikti 14 lentelėje.

14 lentelė. Tyrimai esant išmatų pokyčiams.

Išmatų pokytis	Tyrimai
Acholinės išmatos	<ul style="list-style-type: none"> • Laboratoriniai tyrimai: <ul style="list-style-type: none"> ○ Bendras bilirubinas, konjuguotas bilirubinas ○ GGT, ŠF, ALT, AST ○ Albuminas, protrombino laikas ○ Gliukozės koncentracija ○ Baltymas ir albuminas serume ○ Krešėjimo rodikliai (SPA, TNS), dalinis tromboplastino laikas ○ Metabolinis skринingas: plazmos amino rūgščių, šlapimo organinių rūgščių, acetilkarnitino, amoniako, laktatų tyrimai ○ Alfa-1 antitripsinas ○ Genetinis ištyrimas ○ Skydliaukės hormonų tyrimai ○ BKT, CRB ○ Imuniniai tyrimai • Pilvo ultragarsinis tyrimas • Scintigrafija • Kepenų biopsija ir histologinis ištyrimas • MRCP • ERCP
Kraujas išmatose	<ul style="list-style-type: none"> • Laboratoriniai tyrimai: <ul style="list-style-type: none"> ○ BKT, CRB, biocheminis tyrimas ○ Krešėjimo rodikliai ○ Išmatų pasėlis ○ Kalprotektinas išmatose ○ <i>C. difficile</i> toksinas išmatose • Pilvo ultragarsinis tyrimas • Kolonoskopija

	<ul style="list-style-type: none"> • Endoskopija
Melena	<ul style="list-style-type: none"> • Laboratoriniai tyrimai: <ul style="list-style-type: none"> ○ BKT ○ SPA, TNS ○ AST, ALT, GGT. ŠF ○ Urea, kreatininas ○ Alfa amilazė, lipazė ○ Krešėjimo rodikliai • Pilvo rentgenograma • Pilvo ultragarsinis tyrimas • Endoskopija • Angiografija • Radionuklidiniai tyrimai

Vaiko, kuris pasituština su krauju ištyrimo algoritmas pateiktas 3 pav. Svarbiausia nustatyti paciento hemodinamiką, nes gausiai kraujuojant, gydymas turi būti skiriamas nedelsiant. Mažas kraujo kiekis išmatose nėra toks pavojingas, diferencinė diagnostika pateikta lentelėje (15 lentelė).

KPL – kapiliarų prisipildymo laikas

3 pav. Vaiko pasituštinusio su krauju ištyrimas.

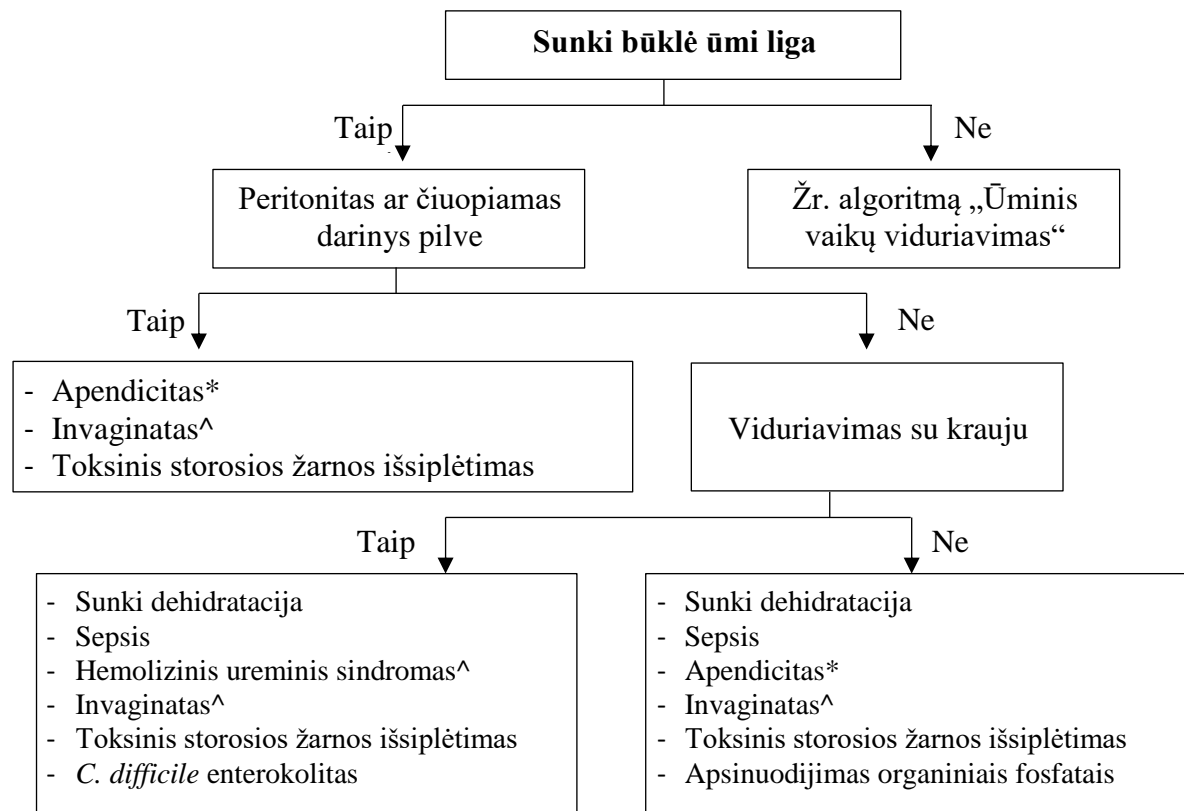
15 lentelė. Diferencinė diagnostika pasituštinus su nedideliu ar vidutiniu kraujo kiekiu, esant stabiliai hemodinamikai

Galima priežastis	Naujagimis	Kūdikis, lopšelinukas	Darželinio amžiaus vaikas	Mokyklinio amžiaus vaikas	Paauglys	Klinikinė simptomatika	Diagnostika
Nurytas mamos kraujas	x	x				Įtrūkę žindančios mamos speneliai	Hemoglobino šarminis denaturacijos testas
Karvės pieno ar sojos baltymų sukeltas kolitas	x	x				Normalios išmatos su kraujo gyslelėmis, viduriavimo gali nebūti	Eliminacinė dieta
NEK*, malrotacija, Hiršprungo liga	x					Sunki staiga pablogėjusi būklė – išpūstas pilvas, viduriavimas, vėmimas	Radiologiniai tyrimai, chirurgo konsultacija
Koaguliopatija	x	x				Kiti kraujavimo požymiai – cefalohematoma, petechijos, gleivinių kraujavimas	Koaguliograma
Hiršprungo enterokolitas	x	x				Sunki būklė – išpūstas pilvas, karščiavimas, vėmimas, viduriavimas (diagnozuota Hiršprungo liga)	Pilvo apžvalginė rentgenograma
Kraujagyslių malformacija ar hemangioma	x	x				Turi kitų kraujagyslinių pakitimų, epistaxis, Fe deficitas	Endoskopija
Gastrointestina linės duplikatūros ar cistos	x	x	x			Įvairūs simptomai – kraujavimas, infekcijos, invaginatas	Radiologiniai tyrimai
Labai jauno amžiaus UŽL	x	x	x			Viduriavimas su ar be kraujo, neauga svoris, perianaliniai pokyčiai, pasikartojančios infekcijos, netipiniai endoskopiniai radiniai, odos pažeidimas.	Imuniniai tyrimai, viso egzomo sekoskaita ir visi UŽL tyrimai.
Infekcinis kolitas	x	x	x	x	x	Viduriavimas su krauju, pilvo skausmas, karščiavimas.	Išmatų pasėlis, <i>C.difficile</i> toksinas išmatose.
Analinė įplėša	x	x	x	x	x	Geraai atrodantis vaikas, dažnai obstitacijos.	Apžiūrėti išangės sritį.
Invaginatas		x	x			Staigi pilvo skausmo pradžia, kraujo išmatose daug (drebučiai)	Pilvo ultragarsinis tyrimas, rentgeno tyrimas su

							vandeninio kontrasto klizma
Mekelio divertikulas		x	x	x	x	Skausmingas rektalinis kraujavimas	Skenavimas
Hemolizinis-ureminis-sindromas			x	x	x	Anemija, trombocitopenija, padidėjęs kreatininas, simptomai po 5-10 dienų po viduriavimo.	BKT, šlapalas, kreatininas, išmatų pasėlis periferinio kraujo tepinėlis.
Henoch-Schonlein purpura			x	x	x	Purpura odoje, pilvo skausmas, artralgijos	Tipiniai simptomai patvirtina diagnozę, netipiniai simptomai – odos, inkstų biopsijos, ultragarsinis pilvo tyrimas.
Solitarinės tiesiosios žarnos opos sindromas			x	x	x	Tuštėjimas su krauju, tenezmai, nepilno išsytuštėjimo jausmas	Prokto - kolonoskopija
Juveniliniai polipai			x	x		Pasikartojantis neskausmingas tuštėjimas su krauju	Kolonoskopija
UŽL				x	x	Viduriavimas su krauju, pilvo skausmas, augimo ir brendimo atsilikimas, gali pakarščiuoti.	BKT, CRB, albuminas, elektrolitai, kolonoskopija, išmatų tyrimai (pasėlis, <i>C.difficile</i> , kalprotektinas)

*NEK – nekrotizuojantis enterokolitas

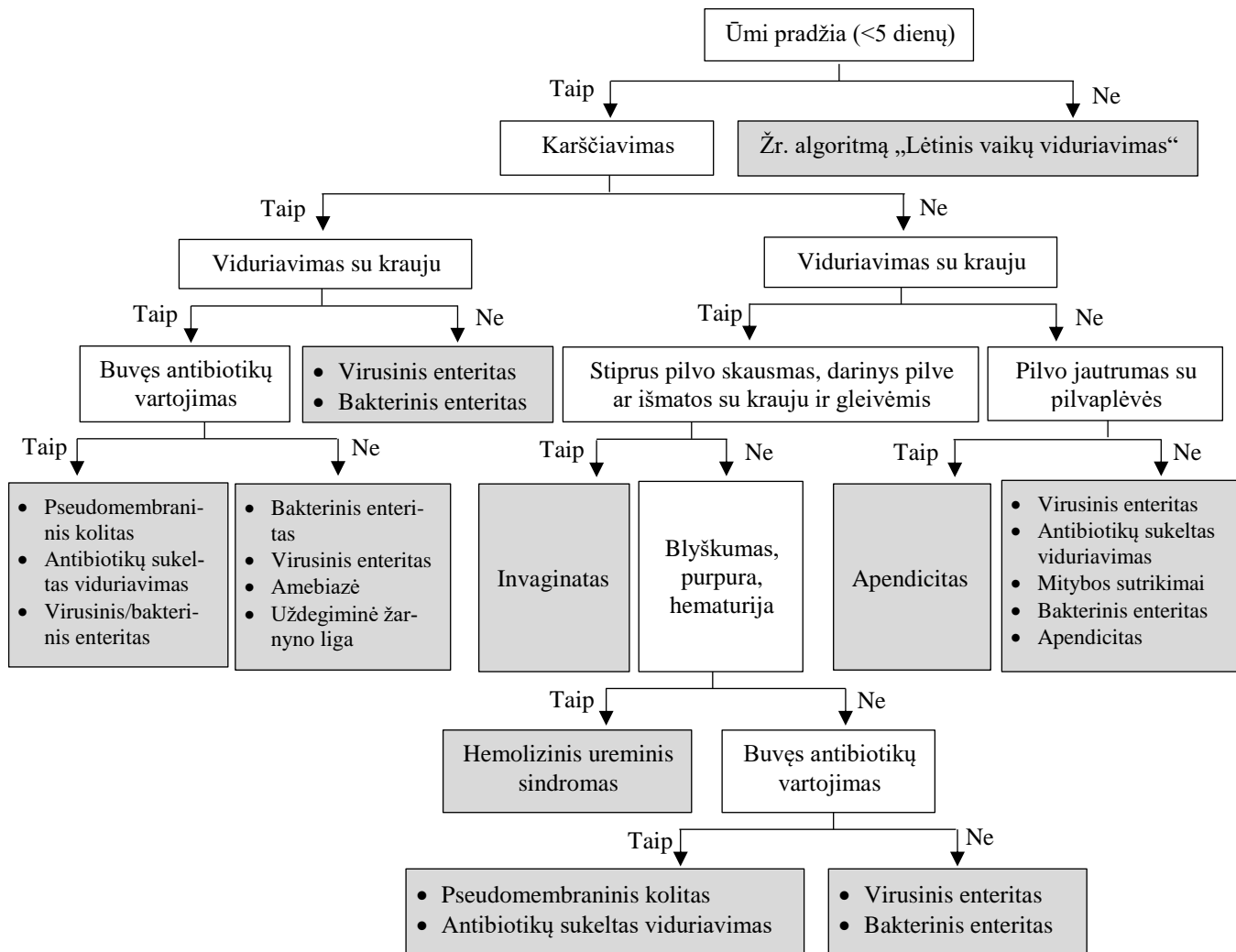
Ūminio viduriavimo atveju diagnostika remiasi klinikiniais simptomais ir specialių laboratorinių tyrimų, patikslinančių priežastį, daugeliu atveju nereikia. Daug dėmesio reikalauja kūdikiai ir maži vaikai, nes jų būklė dėl ūminio viduriavimo ir didelės dehidracijos gali labai greitai keistis, todėl atliekami elektrolitų, kraujo dujų, šlapimo tyrimai, jei pacientas karščiuoja ir būklė sunki diferenciacijai atliekamas bendras kraujo tyrimas, CRB, procalcitoninas, išmatų tyrimai (pasėlis, virusų antigenai). Tačiau ūmus viduriavimas gali būti chirurginių ligų požymis bei gali komplikuotis, tuomet bus reikalingi papildomi tyrimai. Sunkiai sergančio vaiko ir vaiko su ūminiu viduriavimu diagnostiniai algoritmai pateikti 4-5 pav. Jei viduriavimo metu vaikas jaučia didelį pilvo skausmą, visada reiktų diferencijuoti su ūmia chirurgine liga, pvz. apendicitu. Apendicito diagnostika pateikta algoritme (6 pav.)

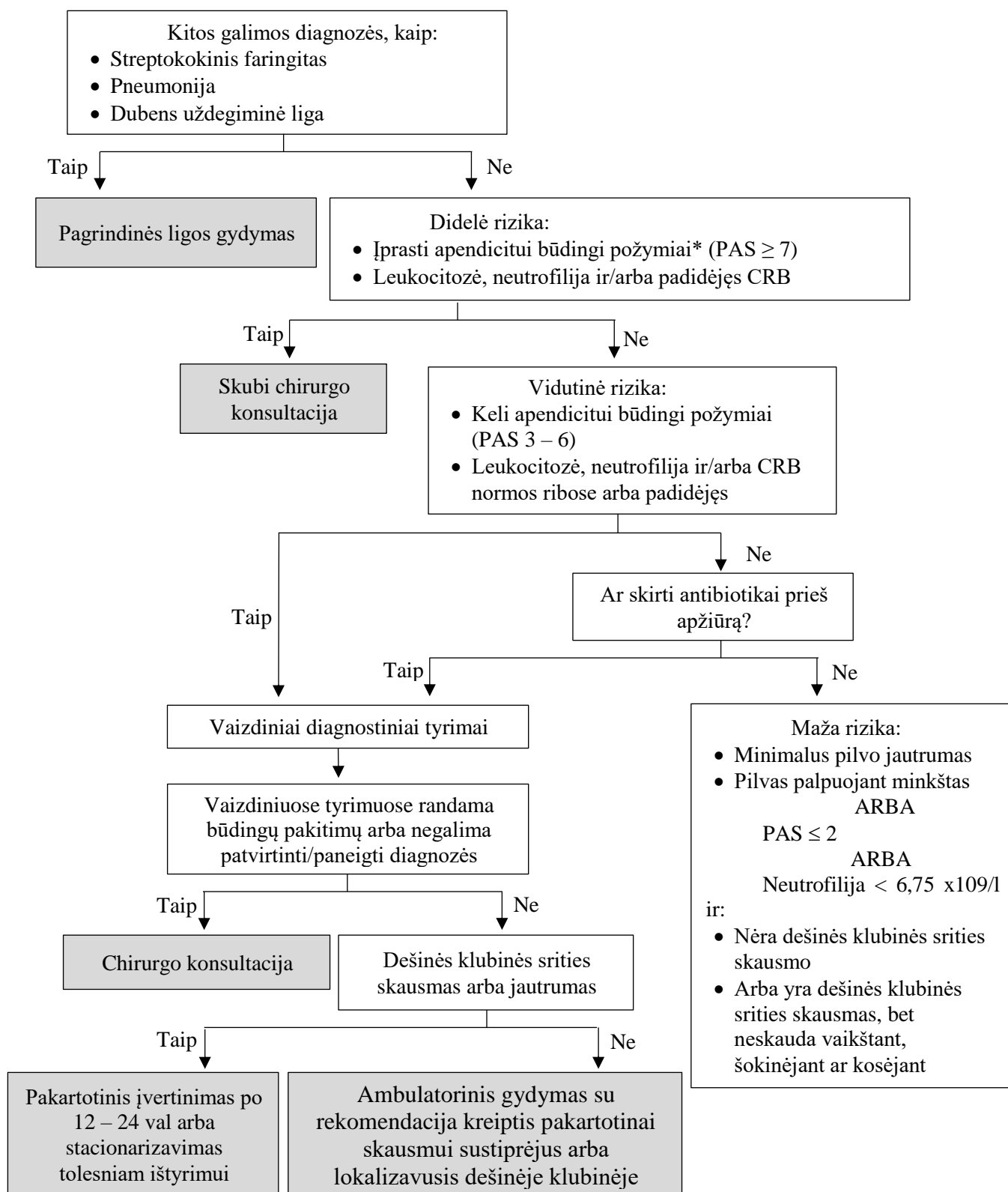
* būdinga vyresniems vaikams ir paaugliams

^ būdinga kūdikiams ir mažiems vaikams

4 pav. Sunkiai sergančio ir viduriuojančio vaiko ištyrimas.

5 pav. Ūminio vaikų viduriavimo ištyrimo algoritmas.

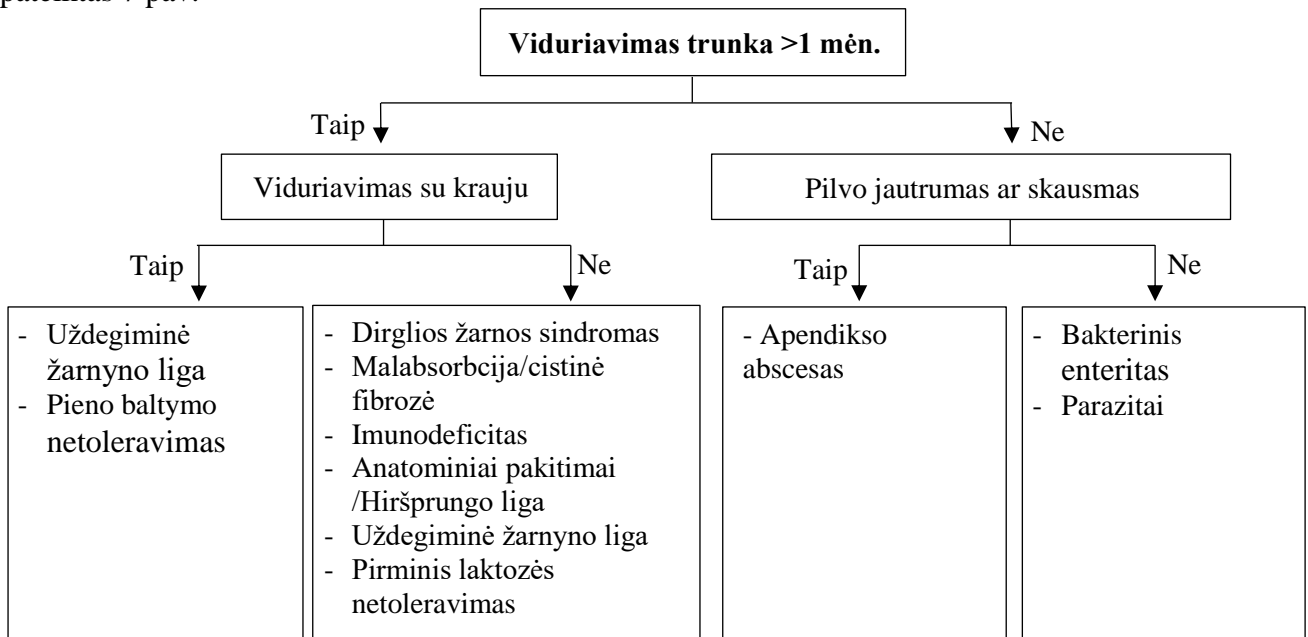

PAS – angl. „*Pediatric appendicitis score*“

* Įprastai apendicitui būdingi požymiai – pilvo skausmas, trunkantis iki 2 dienų, prasidedantis apie bambą ir vėliau migruojantis į dešinę klubinę sritį. Skausmas susijęs su vėmimu, subfebriliu karščiavimu, nevalgymu ir viduriavimu. Būna padidėjęs CRB, leukocitų ir neutrofilų kiekis

6 pav. Apendicito diagnostikos algoritmas

Lėtinio viduriavimo priežastiai ir tiksliai diagnozei nustatyti gali prireikti įvairių tyrimų – kraujo, išmatų, radiologinių ir endoskopinių tyrimų. Vaiko su lėtiniu viduriavimu diagnostikos algoritmas pateiktas 7 pav.

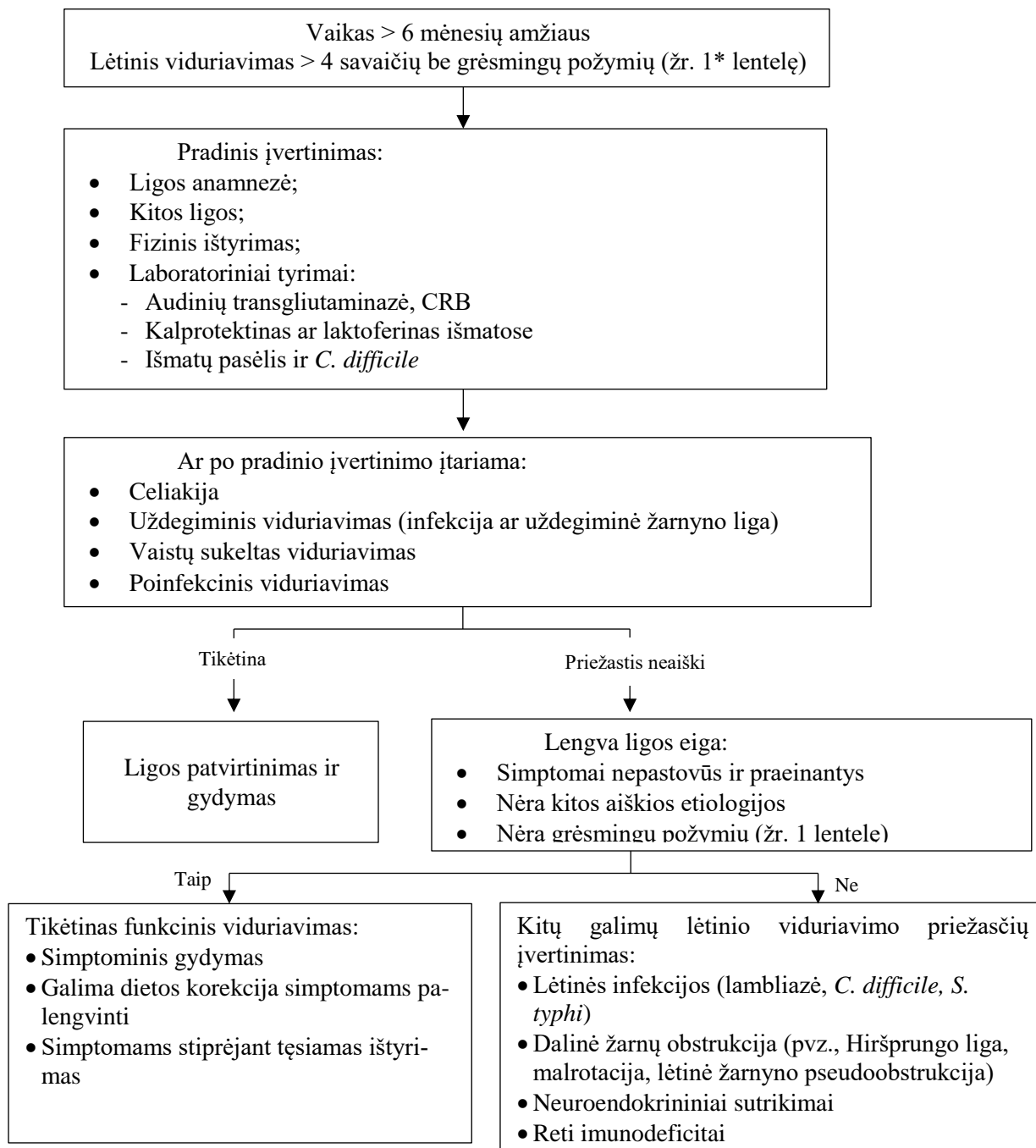
7 pav. Lėtinis vaikų viduriavimas

Lėtinį viduriavimą gali sukelti labai daug skirtingų ligų, todėl diagnostiniai tyrimai labai įvairūs. Pagrindiniai diagnostiniai lėtinio vaikų viduriavimo tyrimai išvardinti 15 lentelėje. Vaikų lėtinio viduriavimo be grėsmingų simptomų ir jau nustatčius uždegiminį viduriavimą ištyrimo algoritmai pateikti 8-9 pav.

15 lentelė. Vaikų lėtinio viduriavimo diagnostikos laboratoriniai tyrimai

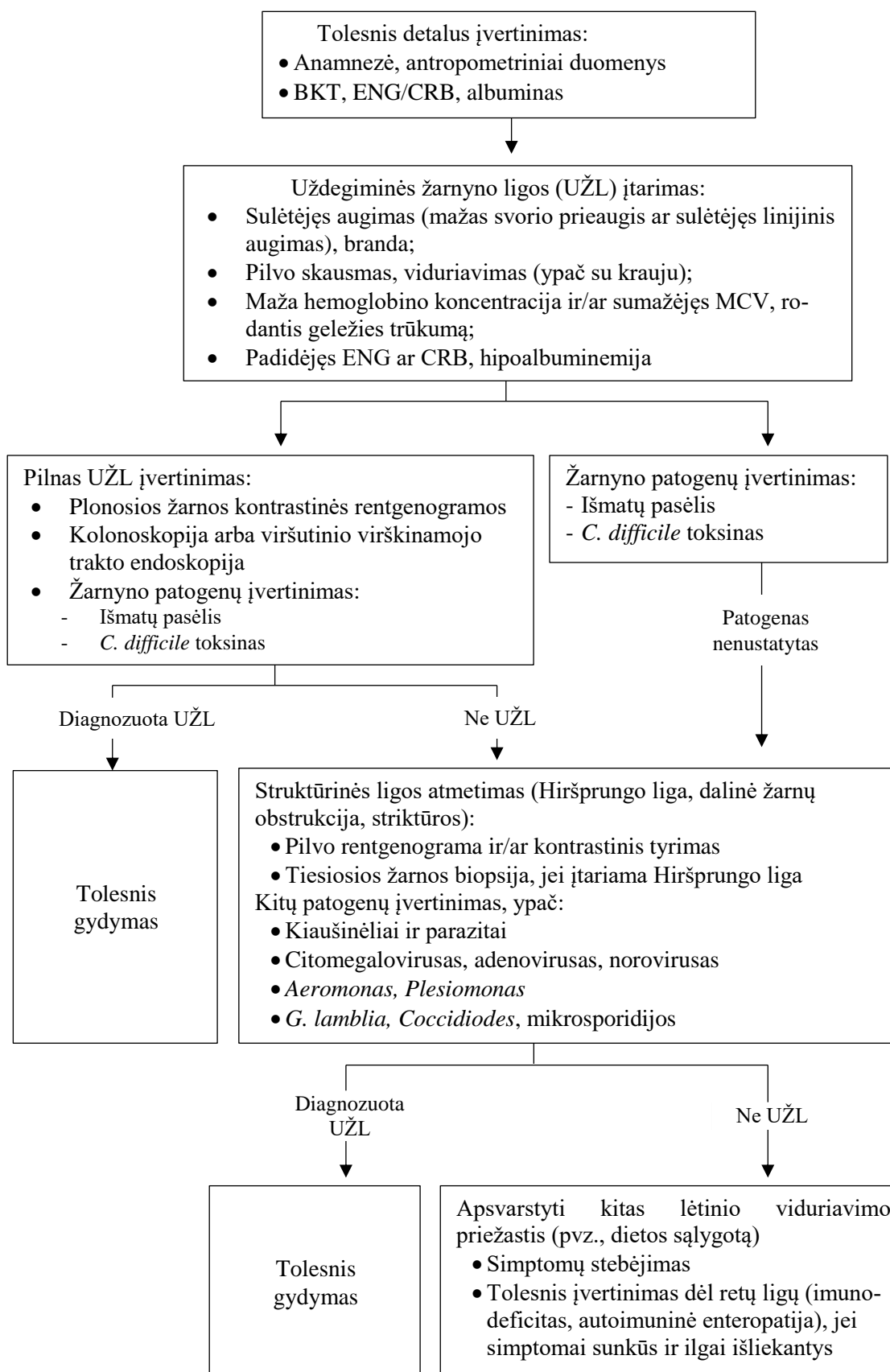
Tyrimai	Indikacijos ir nauda
Bendri tyrimai	
Visiems vaikams	
Audinių transglutaminazė (Tg-IgA)	<ul style="list-style-type: none"> Jautrus specifinis celiakijos tyrimas Kartu atlikti bendrą IgA diferencijacijai su imunodeficitu (2 % celiakija sergančių vaikų turi IgA įgimtą deficitą)
BKT	<ul style="list-style-type: none"> Įvertinama anemija, uždegimas, neutropenija, limfopenija
Kalprotektinas išmatose arba laktoferinas	<ul style="list-style-type: none"> Atspindi uždegimą žarnyne (UŽL)
Išmatų pasėlis	<ul style="list-style-type: none"> Pasėliai atliekami ankstyvajame viduriavimo periode, persistuojanti bakterinė ar virusinė infekcija leidžia įtarti imunodeficitą.
Nestandardiniai tyrimai	
Uždegimo žymenys (ENG, CRP)	Parodo sisteminį uždegimą (UŽL)
ALT, AST	Pakitimai parodo sisteminę ligą
Albuminas	Mažas albumino kiekis parodo sutrikusią kepenų funkciją ar albumino netekimą su šlapimu ar išmatomis (baltymų praradimo enteropatija, UŽL)
Tyrimai vaikams su specifiniais simptomais	
Išmatų pasėlis, <i>C. difficile</i> toksinas išmatose, <i>G. lamblia</i>	Jeigu nebuvo atlikti ir diagnozė nėra aiški.

Slapto kraujo nustatymas išmatose	Patvirtina tuštinimąsi su krauju. Neįrodo UŽL, nes kraujavimas gali būti dėl gleivinės pažeidimo, atsirandančio dėl stipraus viduriavimo.
Žinoma arba įtariama malabsorbcija	
Riebalai išmatose	<ul style="list-style-type: none"> Riebalai išmatose – steatorėja būna sergant kasos ligomis, jei randama riebiųjų rūgščių – riebalų malabsorbcija plonosiose žarnose. Kiekybinis tyrimas jautresnis, bet sudėtinga atlikti dėl išmatų surinkimo.
Riebaluose tirpūs vitaminai	<ul style="list-style-type: none"> Mažas kiekis rodo riebalų malabsorbciją.
Vitaminas B12	<ul style="list-style-type: none"> Deficitas (makrocitinė anemija) būdinga Krono ligai, celiakijai ir plonosios žarnos bakterijų išvešėjimo sindromui.
Ca serume	<ul style="list-style-type: none"> Hipokalcemija susijusi su riebalų malabsorbcija. Hyperkalcemija susijusi su poliautoimuniniu sindromu (APS)
Kvėpavimo mėginys	<ul style="list-style-type: none"> Parodo angliavandenių malabsorbciją (laktazinis nepakankamumas, plonosios žarnos bakterijų išvešėjimo sindromas, sukrozės- izomaltozės deficitas)
Stiprus nepaaiškinamas viduriavimas	
Elektrolitai išmatose	<ul style="list-style-type: none"> Retos ligos (pvz. chloridų netenkamoji diarėja)
Išmatų pH ir redukuojančios medžiagos	<ul style="list-style-type: none"> Redukuojančių medžiagų > 0,5 % rodo angliavandenių malabsorbciją, bet skiriasi priklausomai nuo amžiaus
Mg ir P išmatose	<ul style="list-style-type: none"> Jei vartoja laksantus ar antacidą
Išmatose alfa -1 antitripsinas	<ul style="list-style-type: none"> Jei serume albumino mažai, tačiau išmatose alfa -1 antitripsino daug – tai baltymų praradimo enteropatija
Anti- enterocitų antikūniai	<ul style="list-style-type: none"> Autoimuninė enteropatija
Sekretino stimuliacijos testas	<ul style="list-style-type: none"> Kasos egzokrininės funkcijos įvertinimas – tripsino, amilazės, lipazės (reikalingas endoskopinis tyrimas)
Vazoaktyvus intestinalinis peptidas serume	<ul style="list-style-type: none"> VIPomų diagnostikai (neuroblastomos)
Katecholaminai šlapime	<ul style="list-style-type: none"> Neuroblastomų diagnostikai
Įtariamas žarnyno nepraeinamumas	
Pilvo rentgenograma	<ul style="list-style-type: none"> Turėtų kartu būti vėmimas, pilvo išsipūtimas – Hiršprungo liga, malrotacija, pasikartojantis volvulus (žarnos apsisukimas)
Įtariamas imunodeficitas	
Imunoglobulinai serume, T ir B limfocitai	<ul style="list-style-type: none"> T ląstelių defektai susiję su pasikartojančiomis virusinėmis ir parazitinėmis infekcijomis, o B ląstelių pakitimai – su bakterine infekcija.
Įtariama tulžies rūgščių malabsorbcija	
7-alfa-hidroksi-4-cholesten-3-one(C4), tulžies rūgščių prekursorius	<ul style="list-style-type: none"> Padidėjęs C4 rodytų tulžies rūgščių sukeltą viduriavimą. Tyrimas gali būti netikslus dėl atliktos cholecistektomijos, klubinės žarnos pašalinimo ar plonosios žarnos bakterijų išvešėjimo sindromo.

8 pav. Vaikų su lėtiniu viduriavimu be grėsmingų požymių ištyrimas

1* lentelė
Grėsmingi sisteminės ar greitai progresuojančios ligos požymiai:
<ul style="list-style-type: none"> • Karščiavimas • Kraujingos išmatos • Sutrikęs augimas (greitas kūno masės kitimas ar sulėtėjęs augimas) • Klinikiniai imunodeficito simptomai/požymiai • Odos ar sąnarių pakitimai (alergija, UŽL, mastocitozė) • Pilvo ir išangės pakitimai: <ul style="list-style-type: none"> - Pilvo ištempimas ar ascitas - Hepatosplenomegalija ar darinys pilve - Pilvo jautrumas - Perirektalinė įplėša, fistulė, abscesas

9 pav. Vaikų, kuriems įtariamas lėtinis uždegiminis viduriavimas, ištyrimas ir įvertinimas.

12.2.2. Vaikų išmatų pokyčių, tuštinimosi krauju ir viduriavimo gydymas

• Išmatų pokyčių ir tuštinimosi krauju gydymas

Vaikai, kuriems stebimos acholiškos išmatos, turėtų būti siunčiami vaikų gastroenterologo konsultacijai. Tik tiksli diagnozė leis parinkti gydymą medikamentais, endoskopinėmis gydomosiomis procedūromis ar chirurgine operacija. Jei pacientą vargina tuštinimasis acholiškomis išmatomis kartu su ūmiu pilvo skausmu ir vėmimu, būtina skubi vaikų chirurgo konsultacija ir jei reikia, chirurginis gydymas.

Vaikai, kurie tuštinasi su krauju, turi būti pakonsultuoti vaikų gastroenterologo ir/arba vaikų chirurgo, jei nepasitvirtina ūmaus bakterinio kolito diagnozė. Kūdikiams, neturintiems jokių ligos simptomų ir augantiems normaliai, jei stebimas tuštinimasis su krauju ir gleivių gyslelėmis, pirmiausia reiktų pakeisti dietą – eliminuoti karvės pieno baltymus iš žindančios mamos dietos arba dirbtinai maitinamam kūdikiui pakeisti standartinį mišinėlį į pilnai hidrolizuoto baltymo mišinėlį. Tokių dietos pakeitimą tęsti 2 savaites ir jei yra efektas, pratęsti tokią eliminacinę dietą iki 2 mėnesių, o jei efekto nėra tokius pacientus turėtų konsultuoti vaikų gastroenterologas, vaikų alergologas ir esant neaiškiai diagnozei – vaikų chirurgas. Jei vaikas pasituština su gausiu krauju kiekiu, tuomet būtinas skubus stacionarinis gydymas ir hemodinamikos korekcija.

Pasituštėjimas melena – visada gyvybei grėsmingas atvejis, todėl būtina skubi hospitalizacija ir hipovolemio šoko gydymas bei būklės stabilizavimas vaikų intensyvios terapijos skyriuje. Tuštinimasis melena daugumoje atvejų reiškia, kad kraujavimo šaltinis yra viršutinėje virškinamojo trakto dalyje, todėl rekomenduojamas gydymas:

- **Lavažas** – nazogastrinio zondo įvedimas. Lavažas parodo kraujo buvimą skrandyje, per jį galima pašalinti kraują ir skrandžio turinį išvengiant aspiracijos endoskopinio tyrimo metu.
- **Skrandžio rūgštį mažinantys ir kraujavimą stabdantys vaistai** – protonų siurblio inhibitoriai, somatostatinas, oktreetidas IV. (16 lentelė). Jei būklė vidutinio sunkumo ir melena tik įtariama, galima vaistus skirti per burną.
- **Endoskopija** – viršutinio virškinamojo trakto endoskopija būtina kraujavimo priežasties nustatymui ir vietiniam kraujavimo stabdymui.

16 lentelė. Vaistai skiriami pasituštėjus melena, įtariant kraujavimą iš viršutinio virškinamojo trakto.

Vaistas	Dozė	Kategorija
Esomeprazolis IV	Kūdikiai – 1 mg/kg/dozė IV x 1 k/d Vaikai: < 55 kg svorio – 10 mg IV x 2 k/d >55 kg svorio – 20 mg IV x 2 k/d Suaugusieji : 40 mg IV x 2 k/d Pastovi infuzija: 1 mg/kg IV boliusas (maks. 80 mg) vėliau tęsti 0,1 mg/kg/val. (maks. 8 mg/kg/ val.)	PSI
Pantoprazolis IV	< 40 kg svorio – 0,5-1 mg/kg IV x 2 k/d >40 kg svorio – 20-40 mg IV x 2 k/d Suaugusieji: 40 mg IV x 2 k/d Pastovi infuzija: 1 mg/kg IV boliusas (maks. 80 mg) vėliau tęsti 0,1 mg/kg/val. (maks. 8 mg/kg/ val.)	PSI
Omeprazolis p/os kasdien	Vaikams: 1-3 mg /kg/ parai per vieną ar du kartus (maks. paros dozė 80 mg) Suaugusiems 40 mg x k/d	PSI
Esomeprazolis p/os kasdien	Kūdikiai: 1-12 mėn. 3-5 kg svorio – 2,5 mg 5-7,5 kg svorio – 5 mg 7,5–10 kg svorio – 10 mg Vaikai: 1-11 metų Svoris <20 kg – 10 mg	PSI

	Svoris >20 kg – 20 mg Vaikai > 12 metų ir suaugusieji: 40 mg x 2 k/d, palaikomoji dozė – 40 -20 mg x 1 k/d	
Pantoprazolis p/os kasdien	Vaikai nuo 5 iki 11 metų: Svoris 15-40 kg 20 mg x 1 k/d Svoris > 40 kg kaip suaugusiems Vaikai >12 metų kaip suaugusiems 40 mg x 2k/d, palaikomoji dozė – 40 -20 mg x 1 k/d	PSI
Oktreotidas (octreotide)	Vaikai: 1-2 mikrog/kg IV boliusas (maks. 50 mikrog), tęsti 1-2 mikrog/ kg per valandą pastovia infuzija (maks. 50 mikrog per valandą) Suaugusieji: boliusas IV 50 mikrog, vėliau pastovi infuzija 50 mikrog per valandą greičiu.	Somatostatino analogas

IV – į veną

p/os – per burną

PSI – protonų siurblio inhibitorius

12.2.2.2. Ūminio viduriavimo gydymas

Ūminio viduriavimo gydymo tikslas – hidratacijos atstatymas ir palaikymas. Dehidratacijos laipsnį geriausia vertinti pagal netektos kūno masės procentą (11 lentelė), tačiau ne visada žinomas prieš ligą buvęs svoris. Ne visi viduriuojantys vaikai gali gerti skysčius, nors rehidratacija per burną yra geriau už parenterinę. Kūdikiams dietos apribojimų nėra, rekomenduojama tęsti žindymą ar toliau maitinti pieno mišinėliu. Pacientai gali gerti įvairius skysčius, jei yra galimybė – geriamuosius rehidratacijos tirpalus, kurių sudėtyje yra gliukozės ir elektrolitų. Negalintiems gerti, vemiantiems ir viduriuojantiems vaikams, kuriems nustatoma sunki dehidratacija, tirpalai lašinami į veną arba skiriami per nazogastrinę zondą. Ūminio viduriavimo gydymo algoritmas pateiktas 10 paveiksle. Per nazogastrinę zondą skysčiai gali būti skiriami greitai 40-50 ml/kg per 3-6 valandas arba standartiškai per parą.

Parenterinė rehidratacija skiriama esant šokui, nustačius didelę acidozę, esant sąmonės sutrikimui, nepavykus gerti skysčius per burną, kai pacientas vemia, esant chirurginės ligos įtarimui. Parenterinei rehidratacijai standartiškai skiriamas izotoninis NaCl 0,9% tirpalas. Reikiamo skysčio kiekis apskaičiuojamas pagal fiziologinę skysčių normą ir esamą dehidratacijos laipsnį (17 -18 lentelės). Esant dideliame kritiniam skysčių deficitui, NaCl 0,9% tirpalas skiriamas boliusu – 20 ml/kg per 30 min., vėliau tęsiamas fiziologinio poreikio greičiu (19 lentelė).

17 lentelė. Fiziologinis vaiko skysčių poreikio paskaičiavimas.

PAROS FIZIOLOGINIS SKYSČIŲ POREIKIS (FSP)	
< 10 kg	1000 ml
10–20 kg	1000 ml + 50 ml/kg kiekvienam kg daugiau kaip 10 kg
> 20 kg	1500 ml + 20 ml/kg kiekvienam kg daugiau kaip 20 kg

18 lentelė. Vaiko skysčių poreikio paskaičiavimas esant dehidratacijai.

DEHIDRATACIJOS LAIPSNIAI			
	I° (lengva)	II° (vidutinė)	III° (sunki)
Kūno masės deficitas, proc.	3-5	6-9	>10
Gydymas	FSP + 0,5 FSP	FSP + 1 FSP	FSP + 1,5 FSP
	Jeigu vaikas nevemia, dažniausiai pakanka geriamosios rehidratacijos .		Skiriama infuzinė terapija (pusė dozės per pirmas 8 val., kita pusė – per 16 val.). Svarbu įvertinti FSP, dehidratacijos laipsnį, besitęsiantį skysčių netekimą. Dažniausiai skiriamas NaCl tirpalas

FSP – fiziologinis skysčių poreikis

19 lentelė. Vaikų valandinis skysčio poreikis

VAIKŲ VALANDINIS FIZIOLOGINIS SKYSČIO POREIKIS (FSP)														
Vaiko svoris (kg)	4	6	8	10	12	14	16	18	20	30	40	50	60	70
ml/val.	16	24	32	40	45	50	55	60	65	70	80	90	95	100

Svarbiausias viduriuojančio vaiko gydymas – rehidratavimas, tačiau galimi papildomi vaistai, kurie pagerina būklę ir pagreitina gijimą. Tokiems medikamentams priskiriami: adsorbentai (smektitas, diosmektitas), antisekrecinis vaistas – racecadotril, besivystančiose šalyse dažnai rekomenduojamas cinko preparatas, probiotikai (*Lactobacillus GG*, *S. boulardii*, *Lactobacillus reuteri* ir kt.). Antibiotikai skiriami tik sunkaus bakterinio kolito atveju vaikams, kurie yra imunosupresiški, turi gretutinę organinę ligą, po operacijos, naujagimiai ar kūdikiai iki 3 mėn. amžiaus, stebima blogėjanti būklė. Rekomenduojami antibiotikai bakterinio kolito gydymui pateikti 20 lentelėje. Parazitines infekcijas sveikiems vaikams gydyti nereikia, išskyrus kai simptomai labai ryškūs ir pacientai serga kita organine liga. Sunkūs giardiazės (lambliozės) ar amebinio kolito atvejai gydomi metronidazoliu.

Virusų sukelti ūmūs vaikų viduriavimai specifiniais priešvirusiniais vaistais nėra gydomi, išskyrus imunosupresinius pacientus, kurių kolito sukėlėjas yra citomegalo virusas. Tuomet skiriamas gydymas gancikloviru.

20 lentelė. Bakterinio kolito gydymas antibiotikais.

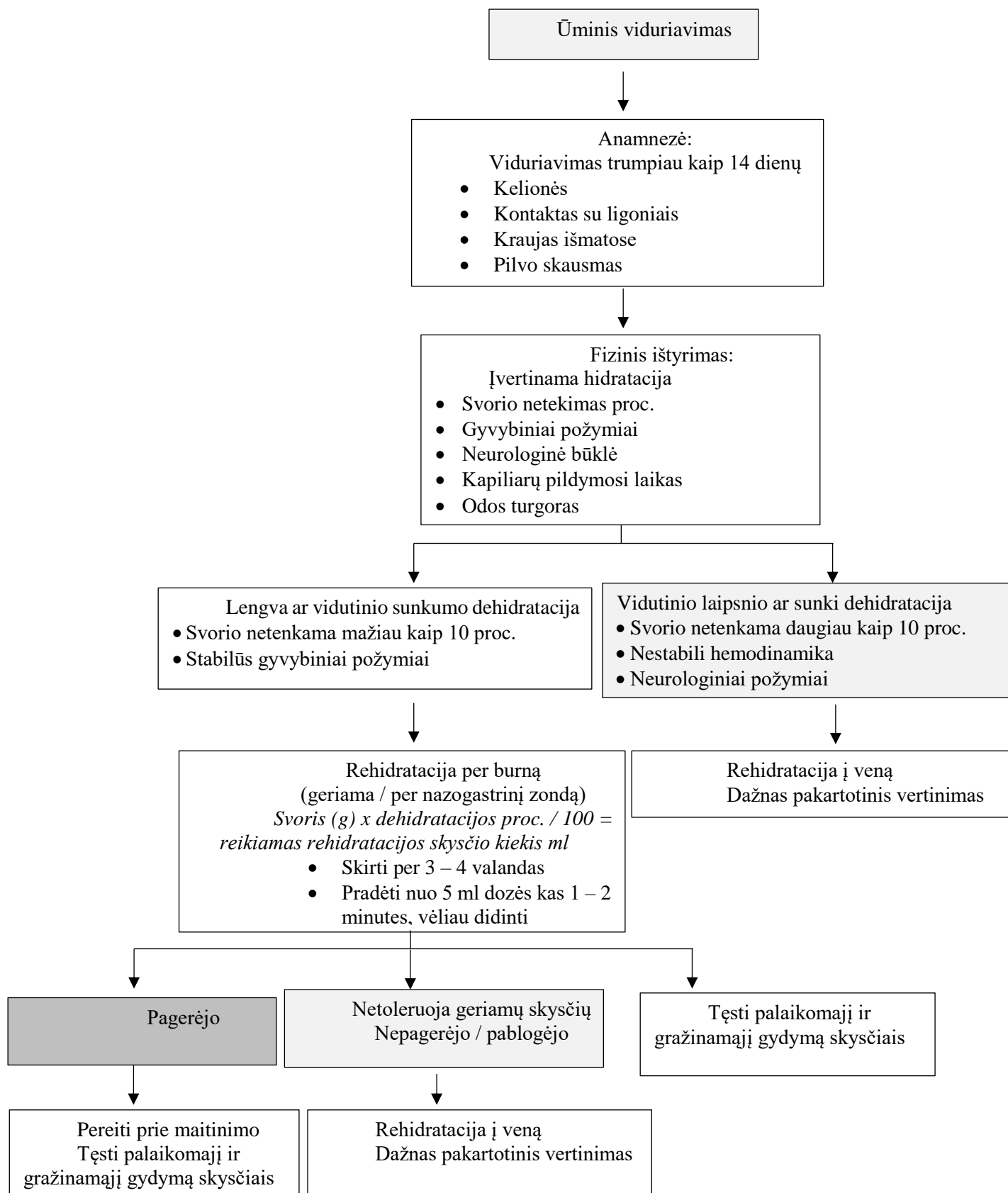
Patogenas	Indikacija gydymui	Pasirinktas vaistas	Alternatyvus vaistas
<i>Shigella spp</i>	Patvirtinta ar įtariama šigeliozė	Azitromicinas p/os -12 mg/kg dienai -pirmą dieną, 6 mg/kg dienai - 4 dienas Ceftriaksonas IV- 50 mg/kg 2-5 dienas	Ciprofloksacinas p/os – 20-30 mg/kg/dienai TMP/SMX p/os- 8 mg/kg/ dienai Ampicilinas– 100 mg/kg/dienai

<i>Salmonella spp.</i>	Tik didelės rizikos pacientams	Ceftriaksonas IV – 50-100 mg/kg/dienai	Azitromicinas p/os 10mg/kg/dienai Ciprofloksacinas p/os – 20-30 mg/kg/dienai TMP/SMX p/os- 8 mg/kg/ dienai
<i>Campylobacter spp.</i>	Tik dizenterinio <i>Campylobacter</i> gastroenterokolito gydymui, efektyviausia jei gydymas pradamas per 3 dienas nuo viduriavimo pradžios	Azitromicinas p/os 10 mg/kg/dienai – 3 dienas arba 30 mg/kg vienkartinė dozė	Doksiciklinas (>8 metų) arba Ciprofloksacinas
Šiga toksiną produkuojanti <i>Escherichia coli</i>	Antibiotikai nerekomenduojami	-	-
Enterotoksigeninė <i>Escherichia coli</i>	Antibiotikai rekomenduojami tik keliautojų viduriavimo gydymui	Azitromicinas p/os 10 mg/kg/dienai – 3 dienas	Ciprofloksacinas p/os – 20-30 mg/kg/dienai TMP/SMX p/os- 8 mg/kg/ dienai
<i>Vibrio cholerae</i>	Patvirtintas keliavimo atvejis	Azitromicinas p/os 10 mg/kg/dienai – 3 dienas arba 20 mg/kg vienkartinė dozė	Doksiciklinas Ciprofloksacinas TMP/SMX
<i>Clostridium difficile</i>	Vidutiniais ir sunkiais atvejais arba esant gretutinei patologijai	Metronidazolas 30 mg/kg/dienai – 10 dienų	Vankomicinas p/os 40 mg/kg/dienai

p/os – per burną

IV – į veną

TMP/SMX – trimethoprimum ir sulfamethoxazolium (Biseptol)

10 pav. Ūminio vaikų viduriavimo gydymas

• Lėtinio viduriavimo gydymas

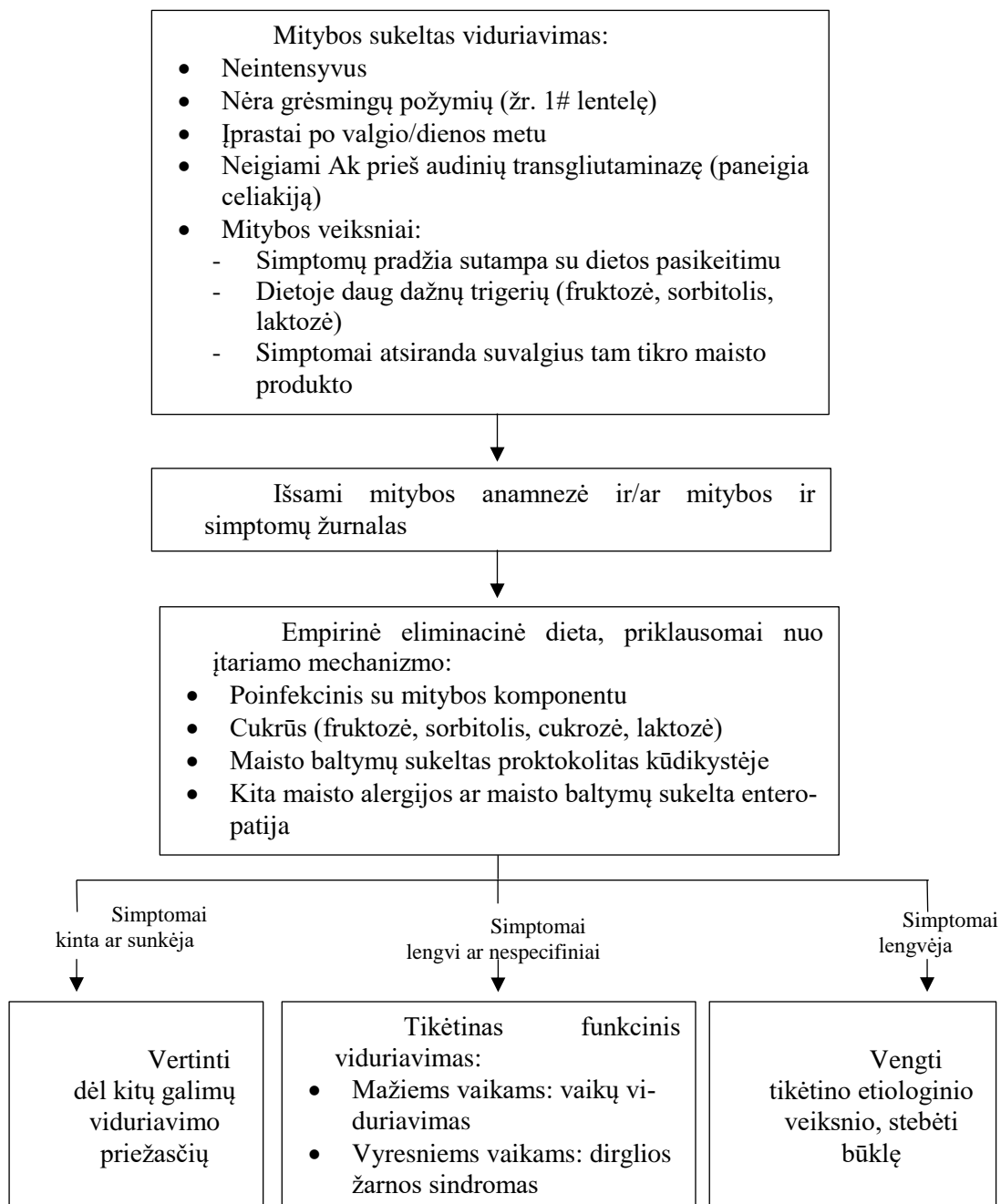
Lėtinio viduriavimas gydymas priklauso nuo etiologijos. Jei lėtinio viduriavimo priežastis funkcinė – mažų vaikų funkcinis viduriavimas ar vyresnių vaikų dirglios žarnos sindromas, tuomet gydymo principai remiasi dietos korekcija – mažinti maisto provokuojančio pilvo pūtimą, mažinti cukrų – laktozės, fruktozės ar sacharozės, rekomenduojamas normalus ar padidintas fizinis krūvis, kuris padeda sureguliuoti žarnyno motoriką. Padidintas riebalų kiekis sulėtina žarnų motoriką ir turinio slinkimą ir palengvina bei suretina viduriavimą. Viduriuojant dėl dirglios žarnos sindromo gali palengvėti, gydant specialia FODMAP (angl. *fermentable oligo-, di-, mono-saccharides and polyols*) dieta – tai virškinimui atsparūs angliavandeniai arba fermentaciją sukeltantys monosacharidai, disacharidai, oligosacharidai ir polioliiai. Tai trumpos grandinės angliavandeniai, kurie prastai įsisavinami virškinimo trakte ir gali sukelti dujų susidarymą, storosios žarnos išsiplėtimą, pilvo pūtimą, pilvo skausmą ir lėtinį viduriavimą. FODMAP tai:

- *Fruktanai* – angliavandeniai, randami įvairiose grūdinėse kultūrose, pavyzdžiui, kviečiuose, miežiuose, rugiuose ir kt. Jų taip pat yra česnakuose, smidruose, svogūnuose, artišokuose, poruose ir kt.
- *Laktozė* – tai pieno cukrus, kurio daugiausiai yra šviežiame piene ir šviežio pieno produktuose.
- *Fruktozė* – tai vadinamasis augalinis cukrus, kurio daugiausiai yra saldžiuose vaisiuose ir uogose bei įvairiose daržovėse. Taip pat sąlyginai daug fruktozės yra meduje, kukurūzų sirupe.
- *Galaktanai* – tai ankštinėse daržovėse, pavyzdžiui, pupelėse, lęšiuose, sojų pupelėse ir žirniuose randami angliavandeniai.
- *Polioliiai* – tai cukraus alkoholiai, pavyzdžiui, manitolis, ksilitolis, sorbitolis ir kt. Tai labai populiarūs saldikliai. Šios grupės angliavandenių randama ir kaulavaisiuose, pavyzdžiui, abrikosuose, nektarinuose, slyvose, persikuose.

FODMAP apribojimas atrodo perspektyvus suaugusiems pacientams ir paaugliams, sergantiems dirglios žarnos sindromu, reikia atlikti papildomus tyrimus jaunesniems vaikams, kad būtų galima rekomenduoti mažą FODMAP dietą. FODMAP yra visur maisto produktuose, kurie yra būtini gerai subalansuotai mitybai (pvz., kviečiai, pienas, ankštiniai augalai, įvairūs vaisiai ir daržovės). Be to, be dietologo pagalbos sunku laikytis mažos FODMAP dietos.

Maisto įtakoto lėtinio viduriavimo gydymo algoritmas pateiktas 11 pav.

Organinės kilmės lėtiniai viduriavimai gydomi atsižvelgiant į kiekvienos ligos rekomenduojamus algoritmus.

11 pav. Vaikų > 6 mėnesių amžiaus mitybos sukulto lėtinio viduriavimo gydymas

1# lentelė
<p>Grėsmingi sisteminės ar greitai progresuojančios ligos požymiai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Karščiavimas • Kraujingos išmatos • Sutrikęs augimas (greitas kūno masės kitimas ar sulėtėjęs augimas) • Klinikiniai imunodeficito simptomai/požymiai • Odos ar sąnarių pakitimai (alergija, UŽL, mastocitozė) • Pilvo ir išangės pakitimai: <ul style="list-style-type: none"> - Pilvo ištempimas ar ascitas - Hepatosplenomegalija ar darinys pilve - Pilvo jautrumas - Perirektalinė įplėša, fistulė, abscesas

12.3. Vaikų su išmatų pokyčiais, tuštinimusi krauju ir viduriavimu indikacijos siuntimui pas specialistus.

Pacientų simptomai ir požymiai, dėl kurių reiktų siųsti pas vaikų gastroenterologą pateikti 21 lentelėje.

21 lentelė. Indikacijos vaikų gastroenterologo konsultacijai esant viduriavimui.

Anamnezė	Fizinio ištyrimo duomenys	Laboratoriniai/radiologiniai tyrimai
Svorio netekimas	Per mažas svoris	Anemija
Nepakankamas augimas	Nepakankamas augimas	Slaptas kraujas išmatose
Kraujas išmatose	Skausmingumas, darinys pilve	Hipoalbuminemija
Pilvo skausmas (ne apie bambą)	Odos bėrimai, mazginė eritema	Padidėję kraujo uždegiminiai rodikliai
Vėluojantis brendimas	Išangės pokyčiai – įplėšos, fistulės	Padidėjęs kalprotektinas išmatose
Tuštinimasis naktį	Sustorėjusios galinės pirštų falangos	Teigiami serologiniai celiakijos tyrimai
Pilvo skausmas naktį	Vėluojantis brendimas	Padidėjęs riebalų kiekis išmatose ar sumažėjusi išmatų elastazė
Nepaaiškinamas karščiavimas	Sąnarių patinimas	Plonosios žarnos susiaurėjimas, išsiplėtimas ar kiti pokyčiai atliekant kontrastinę rentgenogramą
Sąnarių skausmai ir patinimas	Edema	Plonosios, storosios žarnos ar dubens uždegimo požymiai pilvo KT ar MRT
Naujagimių viduriavimas ir svorio neaugimas		
Tuštinimasis acholinėmis išmatomis		

13. PACIENTO KELIO ORGANIZAVIMO APRAŠYMAS (*Algoritmas 1 priedas*)

13.1. Sveikatos priežiūros paslaugų organizavimo tvarkos tikslas ir uždaviniai:

13.1.1. Tikslas – užtikrinti kiekvienam vaikui turinčiam virškinimo sistemos sutrikimų, pasireiškiančių išmatų pokyčiais, krauju išmatose ar viduriavimu, kokybiškų ambulatorinių bei stacionariųjų diagnostikos, gydymo, slaugos paslaugų prieinamumą.

13.1.2. Uždaviniai:

- įdiegti vaikų su išmatų pokyčiais, krauju išmatose ar viduriavimu diagnostikos ir gydymo algoritmą visose sveikatos priežiūros paslaugas vaikams teikiančiose ASPĮ, kad būtų teikiamos vienodai kokybiškos, individualizuotos, šiuolaikinės diagnostikos ir gydymo, slaugos paslaugos, kontroliuojami kokybės rodikliai;
- kuo anksčiau diagnozuoti susirgimus, reikalaujančius specializuoto ištyrimo ir stacionarinio gydymo;
- anksti išaiškinti pacientus, sergančius lėtinėmis virškinimo sistemos ligomis ir pagerinti jų gydymo rezultatus.

13.2. Vaikams dėl išmatų pokyčių, kraujo išmatose ar viduriavimo teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų lygiai.

Teikiamos pirminiame ambulatoriniame lygyje, specializuotame ambulatoriniame lygyje vaikų ligų gydytojo ar vaikų specialisto (vaikų gastroenterologo, vaikų chirurgo, vaikų akušerio ginekologo, kt.), kitų specialistų (pvz. LOR) ir specializuotame stacionarijame II ir III lygyje bei, esant indikacijoms, universiteto ligoninių centruose.

13.2.1. Vaikui su išmatų pokyčiais, tuštinimosi krauju ar viduriavimu gali būti teikiamos skubios medicinos pagalbos paslaugos bei gydymas dienos stacionare. Šios paslaugos neskirstomos į lygius.

13.2.2. **Vaikų pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos** pirminės sveikatos centruose, turinčiuose įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją, suteikiančią teisę teikti pirmines ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas. Pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikia šeimos gydytojas pagal Lietuvos medicinos normoje MN 14:2005 „Šeimos gydytojas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“ apibrėžtą kompetenciją arba vaikų ligų gydytojas pagal Lietuvos medicinos normoje MN 66:2018 „Vaikų ligų gydytojas“ apibrėžtą kompetenciją.

- Jei PSPC ar rajone yra ≥ 1500 vaikų, jų sveikatos priežiūrai privalomas vaikų ligų gydytojas.
- Vaikų ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos ASPĮ, turinčiuose įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją, suteikiančią teisę teikti ambulatorines vaikų ligų paslaugas.
- Teikiant pirminio lygio paslaugas vaikui iki 7 m. amžiaus, nustačius rizikos veiksnių ar nustačius ar įtarus diagnozę, kurios gydymas viršija šeimos gydytojo normą, pacientas ambulatoriškai pirmiausiai siunčiamas vaikų ligų gydytojo konsultacijai. Išskyrus atvejus kai reikia šių specialistų konsultacijos: oftalmologo, ortopedo - traumatologo, vaikų chirurgo, arba yra skubus vaikų onko-hematologo konsultacijos poreikis.

Jei šeimos medicinos paslaugas teikia vaikų ligų gydytojas, vaikai siunčiami atitinkamos srities profesinės kvalifikacijos gydytojo specialisto ambulatorinei konsultacijai.

13.2.3. **Specializuotos antrinio lygio ambulatorinės ir stacionarinės paslaugos** vaikams su išmatų pokyčiais, tuštinimosi krauju ar viduriavimu teikiamos gydymo įstaigose, turinčiuose licenciją šių paslaugų teikimui.

- Įstaigų skirstymas atsižvelgiant į paslaugų teikimo lygius
- Antrinio A (Rajono) lygio paslaugas teikiančios įstaigos yra stacionarines nespacializuotas vaikų ligų paslaugas, ambulatorines konsultacijas, dienos stacionaro bei skubiosios pagalbos paslaugas vaikams teikiančios įstaigos.
- Antrinio B (Regiono) lygio paslaugas teikiančios įstaigos yra stacionarinės kelių profilių, dienos stacionaro bei ambulatorines vaikų gydytojų specialistų paslaugas vaikams teikiančios įstaigos:
 - VšĮ Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninė
 - LSMU Kauno ligoninė*¹
 - VšĮ Marijampolės ligoninė
 - VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė*²
 - VšĮ Tauragės ligoninė
 - VšĮ Utenos ligoninė
 - VšĮ Regioninė Telšių ligoninė

Šiose ASPĮ užtikrinamas vaikams su išmatų pokyčiais, tuštinimosi krauju ar viduriavimu vaikų ligų gydytojo darbas visą parą, teikiama skubi pediatrinė pagalba. Įstaigos teikia vaikų ligų gydytojo, vaikų gastroenterologo, vaikų chirurgo ir kt.

- Antrinio C (Respublikos) lygio paslaugas teikiančios įstaigos, teikiančios stacionarines kelių profilių paslaugas vaikams, tarp jų vaikų chirurgijos ir vaikų intensyviosios terapijos, bei ambulatorines vaikų gydytojų ir kitų gydytojų

1* teikiamos vaikų gastroenterologijos paslaugos, vaikams su išmatų pokyčiais, tuštinimosi krauju ar viduriavimu

2* teikiamos vaikų gastroenterologijos ir tam tikrų kitų profilių paslaugos vaikams sergantiems infekciniais žarnyno susirgimais

specialistų, turinčių vaikų gydymo kompetencijas konsultacijas, atliekančios regiono pediatriinių paslaugų koordinatoriaus funkcijas:

- VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė;
- VšĮ Respublikinė Panevėžio ligoninė;
- VšĮ Respublikinė Šiaulių ligoninė;

Šiose ASPĮ užtikrinamas vaikų ligų gydytojo, neonatologo, vaikų chirurgo, vaikų intensyviosios terapijos gydytojo darbas visą parą, teikiama skubi pediatriinė pagalba. Paslaugas vaikams su išmatų pokyčiais, tuštinimosi krauju ar viduravimu teikia vaikų ligų gydytojas, vaikų gastroenterologas, vaikų chirurgas ir kt.

- Visose šiose įstaigose teikiamos specializuotos vaikų ligų gydytojo paslaugos ir ambulatorinės specializuotos vaikų gastroenterologo paslaugos. Vaikai su lėtinėmis virškinimo sistemos ligomis turi būti nuolat prižiūrimi vaikų ligų gydytojo savo rajone bei vaikų gastroenterologo artimiausiame regione.
- Vaiką prižiūrintis vaikų ligų gydytojas ar vaikų gastroenterologas pagal poreikį pacientą gali siųsti kitų specialistų konsultacijoms.
- Stacionarinės II lygio vaikų ligų paslaugos teikiamos kuo arčiau namų esančioje gydymo įstaigoje.
- Antrinio ir tretinio lygio stacionarinių paslaugų teikimas organizuojamas atsižvelgiant į rizikos veiksnius bei pediatriinės pagalbos poreikį:
- jeigu vaikui reikalingos aukštesnio lygio stacionarinės paslaugos, žemesnio lygio įstaiga apie tai turi informuoti pacientą (jo atstovą) ir užtikrinti, kad jie būtų pervežti į aukštesnio lygio paslaugas teikiančią įstaigą;
- kai nesaugu vaiką pervežti į aukštesnio lygio paslaugas teikiančią įstaigą, paslaugos teikiamos įstaigoje, į kurią pacientas atvyko. Esant indikacijoms, kviečiamas konsultantas iš aukštesnio lygio paslaugas teikiančios įstaigos. Kritinės būklės vaikų konsultavimui ir /ar pervežimui kviečiama vaikų intensyviosios pagalbos skubios konsultacinės pagalbos komanda.

13.2.4. Tretinio lygio specializuotos ambulatorinės ir stacionarinės paslaugos vaikams teikiamos universitetų ligoninėse ir kitose gydymo įstaigose, turinčiose licenciją teikti III lygio paslaugas.

- Tretinio lygio paslaugas teikiančios įstaigos (Universitetų ligoninės), kurios teikia stacionarines antrinio ir tretinio lygio visų profilių paslaugas vaikams, atlieka regiono pediatriinių paslaugų koordinatoriaus bei kompetencijos centro funkcijas:
- VšĮ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos;
- VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos.
- Esant rizikos veiksnių ir mažam vaiko amžiui (iki 1m.), įtarus sudėtingą ar lėtinę virškinimo organų ligą arba retą patologiją, pacientas turi būti siunčiamas ambulatorinei III lygio vaikų gastroenterologo konsultacijai. Reta lėtine virškinimo trakto patologija sergantys vaikai specializuotas ambulatorines paslaugas nuolat gauna universitetų ligoninėse.
- LSMU ligoninės Kauno klinikų Vaikų ligų klinika, Vaikų gastroenterologijos sektorius, Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų Pediatrijos centras.
- Specializuotas ambulatorines III lygio paslaugas sudėtinga patologija sergantiems pacientams teikia specialistų komanda, kurią sudaro gydytojas vaikų gastroenterologas ir pagal poreikį kiti specialistai (vaikų chirurgas, gydytojas vaikų neurologas, vaikų intensyviosios terapijos gydytojas, LOR

gydytojas kt). Į specialistų komandą gali būti įtraukiami ir socialinis darbuotojas, psichologas.

- Vaikų gastroenterologijos ar pagal poreikį kitos specializuotos stacionarinės paslaugos teikiamos ASPĮ, turinčiose įstaigos sveikatos priežiūros licenciją, suteikiančią teisę teikti atitinkamos specializacijos vaikų stacionarines paslaugas. Stacionarines vaikų gastroenterologijos paslaugas retomis lėtinėmis virškinimo organų ligomis sergantiems pacientams teikia specialistų komanda: vaikų gastroenterologas, pagal poreikį – vaikų chirurgas, vaikų intensyviosios terapijos gydytojas bei kt. specialistai, taip pat bendrosios praktikos slaugytoja, pagal poreikį – kineziterapeutas, psichologas, socialinis darbuotojas.

13.3. Išmatų pokyčiais, tuštinimusi krauju ar viduriavimu besiskundžiančiam vaikui teikiamų asmens sveikatos priežiūros diagnostikos, gydymo ir ilgalaikės priežiūros paslaugų teikimo organizavimo etapai.

13.3.1. Vaikas, kuris tuština krauju ar acholinėmis išmatomis, viduriavimas tęsiasi daugiau vieno mėnesio su tėvais/globėjais turėtų kreiptis į jiemis pirmines ambulatorines sveikatos priežiūros paslaugas teikiančiose ASPĮ (PSC arba PSPC) dirbančius gydytojus – šeimos gydytoją arba vaikų ligų gydytoją. ŠG, įvertinęs vaiko sveikatos būklę ir pastebėjęs rizikos veiksnių ar „pavojaus“ simptomų, kurių įvertinimas ir gydymas viršija jo kompetenciją arba įtaręs lėtinę ligą, siunčia pacientą savo rajono vaikų ligų gydytojui ar II lygio paslaugas teikiančiam vaikų gastroenterologui. Jei ŠG paslaugas teikia vaikų ligų gydytojas, jis, esant poreikiui, vaiką siunčia vaikų gastroenterologui ar kitiems specialistams į specializuotas ambulatorines vaikų asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančią ASPĮ.

13.3.2. Specializuotai ambulatorinei vaikų gastroenterologo paslaugai gauti dėl tuštinimosi acholinėmis išmatomis ar su krauju, viduriuojantys ilgiau nei mėnesį pacientai siunčiami:

- diagnozei nustatyti ir gydymui skirti ir (ar) keisti,
- diagnozei patikslinti, kai PSC neturi reikiamų diagnostikos priemonių arba taikomas ambulatorinis gydymas yra neefektyvus;
- Įtariant lėtinę ar retą virškinimo sistemos organų patologiją.

13.3.3. II lygio paslaugas teikiantis vaikų gastroenterologas organizuoja paciento ištyrimą pagal poreikį ambulatoriškai ar stacionare. Arba siunčia pacientą III lygio vaikų gastroenterologo ar kito vaikų specialisto konsultacijai.

13.3.4. Esant poreikiui, pacientas konsultuojamas III lygio specialistų komandos, kurios sudėtis priklauso nuo paciento būklės ir įtariamos patologijos. Ištyrimas ir gydymas gali būti vykdomas ambulatoriškai, dienos stacionare ar stacionare.

13.3.5. III lygio specialistai, įtarę ar diagnozavę retą ligą, sudaro gydymo ir ilgalaikės priežiūros planą ir teikia informaciją apie pacientą ŠG ir rajono vaikų ligų gydytojui, kurie teiks nuolatinę ilgalaikę priežiūrą. Papildomą ištyrimą ir gydymo korekcijas planuoja, o taip pat dienos stacionaro paslaugas ir paūmėjimų gydymą skiria III lygio specialistai, pvz. vaikų gastroenterologas.

13.3.6. Gydymo vieta nustatoma gydytojo vaikų gastroenterologo, atsižvelgiant į diagnozę, paciento būklę, taikomo gydymo efektyvumą, specifinių diagnostikos ar gydymo procedūrų poreikį. Gydytojas vaikų gastroenterologo, konsultacijos metu įvertinęs paciento būklę, gali:

- teikti išvadą ir rekomendacijas siuntusiam gydytojui;
- Nustačius lėtinės ligos diagnozę ir paskyrus gydymą, pacientas tolimesnei priežiūrai ir gydymui turėtų būti perduodamas arti jo namų esančiam vaikų ligų gydytojui.
- siųsti pacientą konsultuoti pas kitą gydytoją specialistą.
- siųsti pacientą į specializuotą vaikų dienos stacionarą arba stacionarą;

13.3.7. Į specializuotą II ar III lygio stacionarinę pagalbą teikiančias ASPĮ pacientai siunčiami vaikų gastroenterologo ar kito vaikų gydytojo specialisto:

- Esant sunkiai ar blogėjančiai paciento būklei

- Esant specializuoto ištyrimo poreikiui
- Esant neefektyviam ambulatoriniam gydymui
- Įtariant komplikacijas
- Įtariant sudėtingą lėtinę virškinimo sistemos ir kitos sistemos patologiją, ištyrimui ir gydymui.
- Įtarus retą virškinimo sistemos ligą.

13.3.8. Vaikų ligų gydytojas arba vaikų ligų gydytojas specialistas, siųsdamas pacientą į vaikų dienos stacionarą ar stacionarą, formoje Nr. 027/a „Medicinos dokumentų išrašas/siuntimas“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. V-120 „Dėl Privalomų sveikatos statistikos apskaitos ir kitų tipinių formų bei Privalomų sveikatos statistikos ataskaitų formų patvirtinimo“ (toliau – forma 027/a):

- nurodo siuntimo priežastį, ligos anamnezę, aprašo paciento ir tėvų/gobėjų nusiskundimus, sutrikimo eigą, paciento būklę;
- aprašo pacientui suteiktas sveikatos priežiūros paslaugas, nurodo ambulatorinio gydymo neefektyvumą ir stacionaro paslaugų indikacijas;
- Siunčiant pakartotinai - nurodo suteiktas ambulatorines, stacionaro ar dienos stacionaro paslaugas, pateiktų specialistų komandos gydymo rekomendacijų įgyvendinimo rezultatus.
- Jeigu yra indikacijos skubiai medicininei pagalbai (mažas vaiko mažius, blogėjanti būklė, karščiavimas, intensyvejojantis viduriavumas, tuštinimasis krauju, kt.), pacientas su tėvais/globėjais gali pats kreiptis į specializuotas stacionarines paslaugas vaikams teikiančios ASPĮ Vaikų skubios pagalbos skyrių.
- Gydymo stacionare trukmę ir rekomendacijas tolimesniam gydymui nustato pacientą stacionare gydantis gydytojas vaikų gastroenterologas. Išrašant iš stacionarines vaikų gastroenterologijos paslaugas teikiančios ASPĮ, gydantis gydytojas vaikų gastroenterologas užpildo formą 027/a ir joje nurodo ambulatorinės priežiūros rekomendacijas, stebėjimo ir specialistų konsultacijų planą, ilgalaikio gydymo planą, paūmėjimų gydymo rekomendacijas.

13.3.9. Indikacijos vaikų su viduriavimu dienos stacionaro paslaugoms:

- Vaisto skyrimas infuzijos ir (ar) gydomosios procedūros atlikimas.
- Vaikų, nepraeinantis viduriavimas, kuriems yra buvusi alerginė reakcija į skiepus, vakcinacija.
- Centralizuotai perkamų vaistų skyrimas ir suleidimas infuzijos būdu.
- Biologinės terapijos ar pakaitinės fermentų terapijos ar vaisto, skirto retai virškinimo sistemos ligai gydyti, taikymas.
- Laringoskopija, bronchoskopija ar ezofagogastroduodenoskopija, atliekama taikant bendrinę nejautrą.
- Kolonoskopija, kai atliekamas diagnostinis ir (ar) išplėstinis virškinimo sistemos tyrimas ar gydymas taikant bendrinę intraveninę nejautrą vaikams.
- EGDS ar kolonoskopija, atliekama taikant bendrinę nejautrą, kai atliekama biopsija.
- Vaiko, kuriam nustatytas vidutinis ar sunkus neįgalumo lygis, arba vaiko, kuriam įtarta ar diagnozuota reta liga, arba vaiko, kuriam yra įtariama ar pirmą kartą diagnozuota onkologinė liga, išplėstinis daugiadalykės komandos konsultavimas.

13.4. Pirminės ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių gydytojų (šėimos ar vaikų ligų gydytojų) kompetencijai, gydant lėtinį viduriavimą ar tuštinimąsi krauju lemiančias lėtines virškinimo sistemos organų ligas vaikams, priskiriama:

- 13.4.1. įtarus lėtinę patologiją, vaiko siuntimas pas vaikų ligų gydytoją, gydytoją vaikų gastroenterologą ar kitą vaikų specialistą, diagnozės nustatymui ir gydymo plano sudarymui;
 - 13.4.2. Vykdyti specialistų gydymo ir ilgalaikės priežiūros rekomendacijas. Paciento stebėjimą, kaip aprašyta šio metodinio dokumento 12.3; 13.4.2; 13.5.1.) skyriuose;
 - 13.4.3. Teikti priežiūrą namuose teisės aktų numatyta tvarka.
 - 13.4.4. Pagal kompetenciją užtikrina būtinąją pagalbą.
 - 13.4.5. Vykdyti sveikatos profilaktines priemones ir užkrečiamų ligų profilaktiką (vakcinaciją) vaikams teisės aktų nustatyta tvarka.
 - 13.4.6. Išduoti nedarbingumo pažymėjimus ir kitas pažymas paciento tėvams/globėjams.
 - 13.4.7. Esant indikacijoms, nukreipti pacientą į Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybą (NDNT) neįgalumo lygio nustatymui;
 - 13.4.8. Išrašyti kompensuojamus vaistus bei slaugos priemones (kateterius, PEG ir kt).
 - 13.4.9. pagal individualius paciento poreikius rekomenduoti ugdymo įstaigai skirti individualų mokymą ar kitokią pagalbą mokymosi procese.
 - 13.4.10. Rūpintis socialinių paciento poreikių įvertinimu ir jų užtikrinimu.
- 13.5. Specializuotas vaikų gastroenterologijos sveikatos priežiūros paslaugas vaikams teikiančio gydytojo vaikų gastroenterologo kompetencijai gydant tuštinimusi krauju ar viduriavimu pasireiškiančias vaikų virškinimo sistemos ligas priskiriama:**
- 13.5.1. lėtinės virškinimo sistemos patologijos diagnozės nustatymas;
 - 13.5.2. gydymo plano sudarymas bei kompleksinio gydymo nemedikamentiniais metodais ir vaistais derinimas, daugiadisciplinės komandos specialistų darbo koordinavimas gydymo procese;
 - 13.5.3. nemedikamentinių gydymo metodų taikymas savo kompetencijos ribose.
 - 13.5.4. paciento tėvų/globėjų, šeimos konsultavimas su gydymu susijusiais klausimais, mokymas;
 - 13.5.5. indikacijų pradėti gydymą nustatymas;
 - 13.5.6. gydymo parinkimas, įvertinimas ir, esant indikacijų, sprendimas jį keisti kitais vaistais;
 - 13.5.7. gydymui skiriamų vaistų gydomųjų dozių nustatymas ir keitimas;
 - 13.5.8. paciento stebėseną ir atsaką į gydymą vertinimas;
 - 13.5.9. kompensuojamųjų medikamentų išrašymas
 - 13.5.10. Kartu su kitais gydytojais specialistais - slaugos priemonių PEG organizavimas, keitimas, priežiūra.
 - 13.5.11. gydymo vaistais ir nemedikamentiniais metodais užbaigimas;
 - 13.5.12. esant reikalui, tarpinstitucinio bendradarbiavimo organizavimas.

14. REIKALAVIMAI ASPI, TEIKIANČIOMS VAIKŲ ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGAS VAIKAMS SU IŠMATŲ POKYČIAIS, TUŠTINIMUSI KRAUJU AR VIDURIAVIMU, KURIEMS ĮTARIAMA VIRŠKINIMO SISTEMOS PATOLOGIJA.

- 14.1. Pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros (PAASP) paslaugos vaikams teikiamos, remiantis:**
- 2005 m. gruodžio 5 d. įsakymu Nr. V-943 „Dėl pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugų organizavimo ir apmokėjimo tvarkos aprašo bei pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugų ir bazinių kainų sąrašo tvirtinimo“ bei galiojančiais jo pakeitimais. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.267313/asr>
 - Taip pat 2004 m. gegužės 14 d. įsakymu Nr. V-364 „Dėl licencijuojamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų sąrašų patvirtinimo“ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.234192/asr>
 - 2014 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. V-444 Dėl Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gegužės 14 d. įsakymo Nr. V-364 „Dėl licencijuojamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų sąrašo patvirtinimo pakeitimo“;
 - 2000-11-09 įsakymu Nr. 644 „Dėl Vaikų ligų antrinio lygio paslaugų teikimo specialiuju reikalavimų“ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.114872/asr>

- 2000-11-09 įsakymu Nr. 647 „Dėl Vaikų pulmonologijos antrinio ir tretinio lygio paslaugų teikimo specialiųjų reikalavimų“

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.114875?jfwid=4t02btxp0>

- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. birželio 6 d. įsakymas Nr. V-660. „Dėl dienos stacionaro paslaugų teikimo ir jų išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“

- 2012 m. lapkričio 22 d. įsakymas Nr. V-1064 „Dėl alerginių ir imuninių ligų diagnostikos ir gydymo dienos stacionare tvarkos aprašo patvirtinimo“.

- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. birželio 22 d. įsakymas Nr. V-528 „Dėl ambulatorinių specializuotų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo reikalavimų“;

- Reikalavimai medicinos priemonėms ir laboratoriniams tyrimams – pagal LR sveikatos apsaugos ministro įsakymus: 2008 m. gruodžio 9 d. Nr. V-1225 ir 2000 m. lapkričio 9 d. Nr. V-647.

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.335181/asr>

Kitais susijusiais teisės aktais:

- [Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. vasario 28 d. įsakymas Nr. V-288 „Dėl Ilgalaikio pacientų, sergančių lėtinėmis ligomis, sveikatos būklės stebėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“](#)

- [Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. sausio 30 d. įsakymas Nr. V-133 „Dėl Šeimos medicinos paslaugų teikimo namuose organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“](#)

- [Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymas Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“](#)

14.1.1. Paslaugos teikiamos pirminės sveikatos priežiūros centruose, turinčiuose įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją, suteikiančią teisę teikti pirmines ambulatorines sveikatos priežiūros paslaugas, taip pat , priimti vaikus su išmatų pokyčiais, tuštinimusi krauju ar viduriavimu.

14.1.2. Pirmines ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas vaikams teikia šeimos gydytojas (pagal Šeimos (bendrosios praktikos) gydytojo ir Bendrosios praktikos slaugytojo bei Bendruomenės slaugytojo medicinos normų ir (ar) Akušerio medicinos normos, ir (ar) išplėstinės praktikos slaugytojo medicinos normos reikalavimus) arba vaikų ligų gydytojas kartu su vidaus ligų gydytoju, gydytoju akušeriu ginekologu ir gydytoju chirurgu, ambulatorinėje asmens sveikatos priežiūros įstaigoje.

14.1.3. PAASP paslaugos teikiamos visiems prie PSPC prisirašiusiems vaikams iki 18 m.

14.1.4. PSPC, teikdamas pirmines ambulatorines vaikų asmens sveikatos priežiūros paslaugas, vykdo šias funkcijas:nera numeracijos

- pagal kompetenciją užtikrina (suteikia ir organizuoja) būtinąją medicinos pagalbą vaikams su išmatų pokyčiais, tuštinimusi krauju ar viduriavimu ;
- vykdo ambulatorinę asmens sveikatos priežiūrą;
- propaguoja sveiką gyvenseną;
- atlieka pirminį asmens sveikatos būklės patikrinimą;
- vykdo profilaktinius sveikatos tikrinimus
- vykdo užkrečiamųjų ligų profilaktiką (vakcinavimą)
- vykdo lėtiniais virškinimo sistemos sutrikimais sergančių pacientų priežiūrą;
- tęsia specialistų paskirtą gydymą.
- Išrašo kompensuojamus receptus medikamentams ir slaugos priemonėms;
- išduoda pacientams sveikatos pažymas;
- išduoda pacientams nedarbingumo pažymėjimus;

- nepriskirtais jo kompetencijai, taip pat visais neiškiais vaikų su išmatų pokyčiais, tuštinimusi krauju ar viduriavimu atvejais siunčia pacientus antrinio ar tretinio lygio ambulatorinių ar stacionarinių paslaugų gauti; bendradarbiauja su konsultuojančiais vaikų specialistais, ypač artimiausio rajono vaikų ligų gydytoju.
- pagal kompetenciją siunčia asmenis dėl neįgalumo, darbingumo lygio ir specialiųjų poreikių nustatymo;
- tvarko medicinos dokumentaciją ir teikia statistikos ir kitus privalomosios atskaitomybės duomenis;
- informuoja apie galimai pažeistas vaiko teises vaiko teisių apsaugos skyrius;
- bendradarbiauja su socialiniais darbuotojais ir kitais specialistais, dirbančiais sveikatos priežiūros ar kitose įstaigose;
- teikia kitas sveikatos priežiūros ir kitas paslaugas, numatytas Lietuvos Respublikos teisės aktuose.

14.1.5. Teikiant pirminio lygio paslaugas vaikams su išmatų pokyčiais, tuštinimusi krauju ar viduriavimu, nustatčius rizikos veiksnių ar nustatčius ar įtarus diagnozę, kurios gydymas viršija šeimos gydytojo normą, pacientas pirmiausiai siunčiamas vaikų ligų gydytojo ar vaikų gastroenterologo konsultacijai, išskyrus atvejus kai reikia šių specialistų konsultacijos: oftalmologo, ortopedo traumatologo, vaikų chirurgo. Jei šeimos medicinos paslaugas teikia vaikų ligų gydytojas, vaikai siunčiami ambulatorinės konsultacijos atitinkamos srities profesinės kvalifikacijos gydytojo specialisto konsultacijai. Įtarus psichomotorinės raidos sutrikimą pacientai turi būti siunčiami vaikų raidos sutrikimų ankstyvajai reabilitacijai arba gydytojams specialistams (socialiniam pediatrai, vaikų ir paauglių psichiatrai arba vaikų neurologui).

14.1.6. Nustačius didelės rizikos patologiją, bei vaikams, kurie gimė neišnešioti ar su įgimta patologija, turintiems psichomotorinės raidos sutrikimus bei lėtinėmis ligomis sergantiems vaikams iki 7 metų pirminės asmens sveikatos priežiūros paslaugas turėtų būti teikiamos vaikų ligų gydytojo.

14.2. Antrinio lygio vaikų ligų bei vaikų gastroenterologo specializuotos paslaugos teikiamos ASPĮ, turinčiose įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją, suteikiančią teisę teikti ambulatorines bei stacionarines atitinkamos specializacijos vaikų sveikatos priežiūros paslaugas. Reikalavimai specializuotų ambulatorinių paslaugų teikimui apibrėžiami Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. birželio 22 d įsakymu Nr. V-528. „Dėl ambulatorinių specializuotų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo reikalavimų patvirtinimo“.

14.2.1. Antrinio A lygio paslaugų teikimas: nera numeracijos

- antrinio A lygio ambulatorinės vaikų ligų gydytojo paslaugos - tai vaikų ligų gydytojo konsultacijos, dienos stacionaro paslaugos, skubios pagalbos ar stebėjimo paslaugos;
- antrinio A lygio paslaugas teikiančios įstaigos konsultacijų padalinyje konsultuojami vaikai su išmatų pokyčiais, tuštinimusi krauju ar viduriavimu atsiųsti iš pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigų.
- antrinio A lygio paslaugas teikiančių įstaigų stacionare gali būti gydomi vaikai su išmatų pokyčiais, tuštinimusi krauju ar viduriavimu kai nėra rizikos veiksnių ar komplikacijų rizikos;
- esant rizikos veiksnių, ar įtariant komplikacijas, vaikai siunčiami konsultuotis ar gydytis į aukštesnio lygio paslaugas teikiančias įstaigas. Tais atvejais, kai vaiko neįmanoma greitai pervežti į aukštesnio lygio paslaugas teikiančią įstaigą ir atsiranda grėsmė jo gyvybei ar sveikatai, kviečiamas konsultantas iš aukštesnio lygio paslaugas teikiančios įstaigos (vaikų intensyviosios terapijos skubios konsultacinės pagalbos brigada);

- Antrinio A lygio stacionariniai padaliniai vaikams turi būti savivaldybėje (ar keliose gretimose), jeigu vaikų skaičius aptarnaujamoje teritorijoje yra 5000 ir daugiau, o atstumas tarp ligoninių yra 50 km ir daugiau arba gretima ligoninė yra pasiekama ilgiau nei per 1 val.
- Medicinos prietaisai ir kitos priemonės, kurias turi turėti antrinio A lygio paslaugas teikianti įstaiga vaikams su išmatų pokyčiais, tuštinimusi krauju ar viduriavimu : ambulatorinėms paslaugoms teikti – nurodyti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. V-528 „Dėl ambulatorinių specializuotų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo reikalavimų“; stacionarinėms pediatrinėms paslaugoms ir skubiai medicinos pagalbai teikti jai atvyksta vaikai su išmatų pokyčiais, tuštinimusi krauju ar viduriavimu *
- medicininės lovos įvairaus amžiaus vaikams;
- slaugančio asmens lova ar išskleidžiamas krėslas;
- procedūrinio kušetė ir kiti baldai;
- elektroninės svarstyklės visų amžiaus grupių vaikams;
- termometras;
- pulsinis oksimetras su jutikliais;
- stetoskopas;
- otoskopas;
- arterinio kraujospūdžio matavimo aparatas (su pediatrinėmis manžetėmis);
- pediatrinių formų ir dozių vaistai skubiai pagalbai ir gydymui stacionare;
- infuzinių tirpalų šildytuvas;
- * tūrinė infuzinė pompa;
- * periferinės venos kateteriai (įvairių dydžių);
- vienkartiniai 1 ml, 10 ml, 20 ml švirkštai su adatomis;
- * pleistras, apžiūros pirštinės, žirkklės, sterilios dezinfekuojančios servetėlės, skirtos odai paruošti prieš injekcijas, incizijas ir pan.;
- * priemonės klizmavimui
- * skrandžio zondavimo priemonės
- inhaliatorius;
- deguonies tiekimo įranga;
- silikoninių kaukių rinkinys (įvairių dydžių);
- Ambu tipo kvėpavimo maišas (240 ir 750 ml talpos) su apsauginiu slėgio vožtuvu
- laringoskopas;
- intubaciniai vamzdeliai (įvairių dydžių);
- oro-faringiniai vamzdeliai (įvairių dydžių);
- elektrokardiografas ir defibriliatorius, prieinami visą parą;
- monitorius, skirtas gyvybinėms funkcijoms (arterinis kraujo spaudimas (AKS), pulsas, saturacija) vertinti.
- * centrinė venų kateterizavimo rinkiniai
- * mobilus ultragarso aparatas (su kraujagysliniu davikliu)
- * kitos priemonės, reikalingos vaikų ligų gydytojo, vaikų gastroenterologo, vaikų chirurgo, vaikų neurologo, vaikų kardiologo, vaikų gastroenterologo, vaikų alergologo, vaikų endokrinologo ambulatorinėms konsultacijoms teikti.

14.2.2. Antrinio B lygio paslaugas teikiančioje įstaigoje turi būti:

- konsultacijų padalinys;
- vaikų stacionarinis (-iai) padalinys (-iai), kuriame yra palatos su vietomis slaugantiems asmenims;

- atskiras B tipo vaikų skubios medicinos pagalbos padalinys arba atskiros patalpos B tipo skubios pagalbos skyriuje, kur vaikams atvykus su išmatų pokyčiais, tuštinimusi krauju ar viduriavimu privalomai teikiama pagalba;
- atskiras vaikų intensyviosios terapijos skyrius arba vaikams įrengta lova su reikalinga medicinine įranga reanimacijos intensyvios terapijos skyriuje kritinės būklės pacientams.
- visą parą veikianči laboratorinė ir radiologinė tarnyba.
- Antrinio B lygio paslaugas teikiančioje įstaigoje turi būti užtikrinamas vaikų ligų gydytojo ir bendrosios praktikos slaugytojo paros postas paslaugų vaikams teikimui.
- Turi būti teikiamos socialinio darbuotojo, medicinos psichologo paslaugos vaikams ir šeimai.
- Antrinio B lygio paslaugas teikiančių įstaigų paslaugų teikimo tvarka:
 - ambulatorinės paslaugos vaikams - tai vaikų ligų gydytojo ar kitos profesinės kvalifikacijos gydytojo konsultacijos, dienos stacionaro paslaugos, skubios pagalbos ar stebėjimo paslaugos;
 - antrinio B lygio paslaugas teikiančios įstaigos konsultacijų padalinyje konsultuojami visi vaikai su išmatų pokyčiais, tuštinimusi krauju ar viduriavimu atsiųsti iš pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigų ar iš antrinio A lygio įstaigų.
- Medicinos prietaisai ir kitos priemonės, kuriuos privalo turėti antrinio B lygio paslaugas teikianči įstaiga, jei atvyksta su išmatų pokyčiais, tuštinimusi krauju ar viduriavimu*
 - medicininės lovos įvairaus amžiaus vaikams;
 - slaugančio asmens lova ar išskleidžiamas krėslas;
 - procedūrinio kušetė ir kiti baldai;
 - elektroninės svarstyklės visų amžiaus grupių vaikams;
 - termometras;
 - pulsinis oksimetras su jutikliais;
 - stetoskopas;
 - otoskopas;
 - arterinio kraujospūdžio matavimo aparatas (su pediatriškomis manžetėmis);
 - pediatriškas formų ir dozių vaistai skubiai pagalbai ir gydymui stacionare;
 - infuzinių tirpalų šildytuvas;
 - *tūrinė infuzinė pompa;
 - *periferinės venos kateteriai (įvairių dydžių);
 - vienkartiniai 1 ml, 10 ml, 20 ml švirkštai su adatomis;
 - *pleistras, apžiūros pirštinės, žirkklės, sterlios dezinfekuojančios servetėlės, skirtos odai paruošti prieš injekcijas, incizijas ir pan.;
 - šlapimo pūslės kateterizavimo priemonės, tinkamos įvairaus amžiaus vaikams
 - *priemonės klizmavimui;
 - *skrandžio zondavimo priemonės;
 - inhaliatorius;
 - deguonies tiekimo įranga;
 - silikoninių kaukių rinkinys (įvairių dydžių);
 - Ambu tipo kvėpavimo maišas (240 ir 750 ml talpos) su apsauginiu slėgio vožtuvu
 - laringoskopas;
 - intubaciniai vamzdeliai (įvairių dydžių);
 - oro-faringiniai vamzdeliai (įvairių dydžių);

- elektrokardiografas ir defibriliatorius, prieinami visą parą;
- monitorius, skirtas gyvybinėms funkcijoms (arterinis kraujo spaudimas (AKS), pulsas, saturacija) vertinti.
- DPV aparatas skirtas vaikams;
- intrakaulinių adatų rinkiniai;
- *centrinių venų kateterizavimo rinkiniai;
- mobilus rentgeno aparatas (rekomenduojama);
- *mobilus ultragarso aparatas (su kraujagysliniu davikliu);
- *kitos priemonės, reikalingos vaikų ligų gydytojo, vaikų gastroenterologo, vaikų chirurgo, vaikų neurologo, vaikų kardiologo, vaikų gastroenterologo, vaikų alergologo, vaikų endokrinologo ambulatorinėms konsultacijoms teikti.

14.2.3. Antrinio C lygio paslaugas teikiančioje įstaigoje turi būti:

- konsultacijų padalinys;
- vaikų stacionariniai padaliniai, kuriuose yra palatos su vietomis slaugantiems asmenims;
- atskiras C tipo vaikų skubiosios medicinos pagalbos padalinys;
- atskiras vaikų intensyviosios terapijos skyrius;
- visą parą veikianti laboratorinė ir radiologinė tarnyba
- Antrinio C lygio paslaugas teikiančioje įstaigoje turi būti užtikrinama, kad 1 vaikų intensyviosios terapijos gydytojas bei bendrosios praktikos slaugytojas sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka visą parą teiktų skubią konsultacinę pagalbą atitinkamose paslaugų teikimo teritorijose.
- Turi būti teikiamos socialinio darbuotojo, medicinos psichologo paslaugos vaikams ir šeimai.
- Antrinio C lygio paslaugas teikiančių įstaigų paslaugų teikimo tvarka:
- ambulatorinės paslaugos vaikams - tai vaikų ligų gydytojo, ar kitos profesinės kvalifikacijos gydytojo vaikų gastroenterologo, ir kt. specialistų konsultacijos, dienos stacionaro paslaugos, skubios pagalbos ar stebėjimo paslaugos;
- antrinio C lygio paslaugas teikiančios įstaigos konsultacijų padalinyje konsultuojami vaikai su išmatų pokyčiais, tuštinimusi krauju ir viduriavimu atsiųsti iš pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigų ar iš antrinio A ir B lygio įstaigų.
- Konsultacijoms į antrinio C lygio paslaugas teikiančias įstaigas siunčiami vaikai su tuštinimusi krauju ir viduriavimu po vaikų ligų gydytojo konsultacijos įtarus ar diagnozavus patologiją, kai yra komplikacijų rizika, jeigu konsultavę specialistai nenurodė, kad būtina tretinio lygio specializuota pagalba.
- Medicinos prietaisai ir kitos priemonės, kuriuos privalo turėti antrinio C lygio paslaugas teikianti įstaiga, jei atvyksta vaikai su išmatų pokyčiais, tuštinimusi krauju ar viduriavimu
 - medicininės lovos įvairaus amžiaus vaikams;
 - slaugančio asmens lova ar išskleidžiamas krėslas;
 - procedūrinio kušetė ir kiti baldai;
 - elektroninės svarstyklės visų amžiaus grupių vaikams;
 - termometras;
 - pulsinis oksimetras su jutikliais;
 - stetoskopas;
 - otoskopas;
 - arterinio kraujospūdžio matavimo aparatas (su pediatrinėmis manžetėmis);
 - pediatrinių formų ir dozių vaistai skubiai pagalbai ir gydymui stacionare;

- infuzinių tirpalų šildytuvai;
- *tūrinė infuzinė pompa;
- *periferinės venos kateteriai (įvairių dydžių);
- vienkartiniai 1 ml, 10 ml, 20 ml švirkštai su adatomis;
- *pleistras, apžiūros pirštinės, žirkklės, sterilios dezinfekuojančios servetėlės, skirtos odai paruošti prieš injekcijas, incizijas ir pan.;
- šlapimo pūslės kateterizavimo priemonės, tinkamos įvairaus amžiaus vaikams
- *priemonės klizmavimui;
- *skrandžio zondavimo priemonės;
- inhaliatorius;
- deguonies tiekimo įranga;
- silikoninių kaukių rinkinys (įvairių dydžių);
- Ambu tipo kvėpavimo maišas (240 ir 750 ml talpos) su apsauginiu slėgio vožtuvu
- laringoskopas;
- intubaciniai vamzdeliai (įvairių dydžių);
- oro-faringiniai vamzdeliai (įvairių dydžių);
- elektrokardiografas ir defibriliatorius, prieinami visą parą;
- monitorius, skirtas gyvybinėms funkcijoms (arterinis kraujo spaudimas (AKS), pulsas, saturacija) vertinti.
- DPV aparatas skirtas vaikams;
- kraujo komponentų ir skysčių šildytuvai;
- intrakaulinių adatų rinkiniai;
- *centrinių venų kateterizavimo rinkiniai;
- pleuros ertmės punkcijos ir drenavimo rinkinys;
- *mobilus rentgeno aparatas;
- *mobilus ultragarso aparatas (su kraujagysliniu davikliu);
- paros AKS matuoklis (Holter monitorius);
- paros EKG matuoklis (Holter monitorius);
- spirometras;
- kita įranga ir priemonės, reikalingos vaikų sveikatos priežiūros paslaugoms teikti pagal LR SAM paslaugų teikimo reikalavimus.

14.3. Tretinio lygio paslaugų teikimas. Universiteto ligoninės yra Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos ir VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos, teikiamos pirminio, antrinio ir tretinio lygio paslaugos. Pirminio lygio paslaugos teikiamos tik mokslo ir mokymo tikslais. Universiteto ligoninių kokybės rodikliai:

14.3.1. Turi dirbti visų profesinių kvalifikacijų gydytojai, turintys vaikų gydymo kompetencijas.

14.3.2. Teikiamos visų rūšių paslaugos vaikams.

14.3.3. Atlieka koordinuojančios ligoninės funkcijas, bendradarbiauja su rajono, regiono ligonine savo teritorijoje, priima pacientus, kuriems reikalingas papildomas ištyrimas ar yra potenciali sunkių komplikacijų grėsmė; teikia skubią konsultacinę pediatrinę pagalbą, vykdo koordinacinę veiklą.

14.3.4. Veikia retų ligų koordinaciniai centrai, prižiūrintys retomis ligomis sergančius pacientus ir teikia metodinę pagalbą kitoms ASPĮ.

14.3.5. Universiteto ligoninės teikia metodinę pagalbą paslaugas vaikams teikiančioms įstaigoms, atlieka mokslinius tyrimus, analizuoja statistinius rodiklius, susijusius su vaikų sveikatos priežiūra, diegia naujus diagnostikos ir gydymo metodus, dalyvauja rengiant sveikatos priežiūros specialistus vientisųjų ir podiplominių studijų programose.

14.3.6. Universiteto ligoninės priskirtoje teritorijoje užtikrinama skubi konsultacinė pagalba ir konsultanto išvykimas į žemesnio lygio paslaugas teikiančias įstaigas kritinės būklės vaikams konsultuoti ir, esant reikalui, pervežti.

14.3.7. Universiteto ligoninėse teikiamos antrinio ir tretinio lygio ambulatorinės ir stacionarinės paslaugos vaikams, atitinkančios LR SAM paslaugų teikimo reikalavimus.

14.3.8. Stacionariųjų vaikų gastroenterologijos paslaugų teikimo metu taikomi šie gydymo metodai: vaikų gastroenterologo konsultacija, medikamentinis gydymas (antibakterinis, priešvirusinis, antirefliuksinis ir kt.), biologinė terapija, imunosupresinis gydymas, parenterinis ir enterinis maitinimas, gydomosios dietos skyrimas, kitų gydytojų specialistų skiriamas gydymas (tame tarpe ir chirurginis).

14.3.9. Medicinos prietaisai ir kitos priemonės, kuriuos privalo turėti III lygio paslaugas teikianti įstaiga, jei atvyksta vaikai su išmatų pokyčiais, tuštinimusi krauju ar viduriavimu:

- sroviniai vaistų purkštuvai;
- deguonies tiekimo įranga, didelės tėkmės deguonies terapija (HiFlow);
- monitorius, skirtas gyvybinėms funkcijoms (arterinis kraujo spaudimas (AKS), pulsas, saturacija, kapnometrija) vertinti.
- DPV aparatas skirtas vaikams (invazinės ir neinvazinės);
- *kraujo komponentų transfuzijos sistemos;
- *mobilus ultragarso aparatas (su vaikiškais davikliais, kraujagysliniu davikliu);
- paros oksikapnometrija;
- bronchoskopas (pediatrinių dydžių);
- kvėpavimo funkcijos ištyrimui reikalinga įranga įvairaus amžiaus vaikams (spirometras, viso kūno pletyzmografas kūdikiams ir vaikams; aparatūra, reikalinga matuoti FeNO iškvėpiamame ore, vertinti LCI – kvėpavimo takų išsivalymo indeksą; kvėpavimo takų rezistentiškumui, įranga provokaciniams mėginiam);
- įranga kardio-pulmoniniams fizinio krūvio mėginiam atlikti;
- pakaitinė inkstų terapija;
- plazmaferezė;
- įranga urodinaminiam tyrimam;
- *endoskopinė aparatūra vaikams (EGDS, kolonoskopas, enteroskopai, endoretrocholangiografija su pravedėjais vaikams);
- *parenterinio maitinimo sistemos;
- biopsinės adatos (vaikų parametru);
- genetikos laboratorinė įranga
- imunologijos laboratorinė įranga;
- priemonės alergologiniam ištyrimui (odos lopo mėginiam, provokaciniams mėginiam, odos dūrio mėginiam);
- *radiologinio ištyrimo įranga (rentgeno aparatas, kompiuterinis tomografas, branguolinio magnetinio rezonanso tomografas, scintigrafijai reikalinga įranga)
- kita įranga ir priemonės, nurodytos 14.2.1.6; 14.2.2.11; 14.2.3.12 punktuose bei įranga, reikalinga paslaugų teikimui pagal LR SAM paslaugų teikimo reikalavimus.

14.4. **Vaikų ligų dienos stacionaro** paslaugos teikiamos ASPĮ, kuri turi įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją, suteikiančią teisę teikti vaikų ligų dienos stacionaro paslaugas.

14.4.1. Reikalavimai vaikų ligų dienos stacionaro paslaugų teikimui apibrėžiami Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. birželio 6 d. įsakymu Nr. V-660. „Dėl dienos stacionaro paslaugų teikimo ir jų išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ bei 2012 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. V-1064 „Dėl alerginių ir imuninių ligų diagnostikos ir gydymo dienos stacionare tvarkos aprašo patvirtinimo“.

- 14.4.2. Vaikų ligų dienos stacionaro paslaugas teikiančioje ASPĮ turi būti: gydytojo kabinetas su baldais ir įranga, pritaikytais pacientui konsultuoti ir dienos stacionaro procedūrų atlikimui (su lova ir žaidimais); slaugytojo/ procedūrų kabinetas.
- 14.4.3. Vaikų ligų dienos stacionare paslaugas teikia vaikų ligų gydytojas ar vaikų gastroenterologas (priklausomai nuo paslaugos lygio) ir bendrosios praktikos slaugytoja. Į specialistų komandą gali būti įtraukti ir kiti specialistai (pvz. kineziterapeutas). Komandos darbą koordinuoja vaikų ligų gydytojas ar vaikų gydytojas specialistas.
- 14.4.4. ASPĮ turi užtikrinti vaikų ligų dienos stacionaro paslaugų teikimą ne trumpiau kaip 5 dienas per savaitę ir ne trumpiau kaip 4 val. per dieną.
- 14.4.5. Pacientui, besikreipiančiam dėl pilvo skausmo, gali būti taikomi šie diagnostikos ir gydymo metodai: ezofagogastroduodenoskopija ar kolonoskopija su biopsijomis (ar be jų), magnetinio rezonanso tyrimas ar kompiuterinė tomografija atliekama taikant bendrinę nejautrą; vaiko, kuriam nustatytas vidutinis ar sunkus neįgalumo lygis, arba vaiko, kuriam įtarta ar diagnozuota reta liga, išplėstinis daugiadalykės komandos konsultavimas; vaisto skyrimas infuzijos būdu, centralizuotai perkamų vaistų skyrimas ir suleidimas infuzijos būdu, biologinės terapijos ar hormonų terapijos, enterinės ir parenterinės mitybos taikymas.
- 14.4.6. Suteiktos specializuotos vaikų ligų bei vaikų gastroenterologijos ambulatorinės paslaugos aprašomos paciento formoje Nr. 025/a „Ambulatorinė asmens sveikatos istorija“, patvirtintoje 2014 m. sausio 27 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-120 „Dėl Privalomų sveikatos statistikos apskaitos ir kitų tipinių formų bei Privalomų sveikatos statistikos ataskaitų formų patvirtinimo“ (toliau – forma 025/a), bei užpildoma forma Nr. 025/a-LK „Asmens ambulatorinio gydymo statistinė kortelė“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1998 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. 687 „Dėl medicininės apskaitos dokumentų formų tvirtinimo“ (toliau – forma 025/a-LK).
- 14.4.7. Šioje metodikoje aprašomų sveikatos priežiūros paslaugų teikimo ir organizavimo procese informacinės ir ryšio technologijos naudojamos, rodikliai susiejami su ESPBI IS, įstaigos informacine sistema, kaip tai apibrėžia dabar galiojantys teisiniai aktai.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. sausio 27 d. įsakymas Nr. V-120 „Dėl Privalomų sveikatos statistikos apskaitos ir kitų tipinių formų bei Privalomų sveikatos statistikos ataskaitų formų patvirtinimo“

<https://sam.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/e-sveikata/espbi-is-e-recepto-medvais-naudotoju-gaires>.

14.5. Reikalavimai personalui:

- 14.5.1. Teisės aktai, reglamentuojantys reikalavimus sveikatos priežiūros specialistams, dalyvaujantiems vaikų su išmatų pokyčiais, tuštinimusi krauju ar viduriuojantiems diagnostikos procese ir gydyme:

- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. gruodžio 9 d. įsakymas Nr. 1225 „Dėl bendrųjų vaikų ligų ir specializuotų vaikų ligų stacionariųjų antrinio ir tretinio lygio paslaugų teikimo reikalavimų aprašų patvirtinimo“;
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. lapkričio 9 d. įsakymas Nr. 646 „Dėl vaikų gastroenterologijos antrinio ir tretinio lygio paslaugų teikimo specialiųjų reikalavimų“;
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2022 m. balandžio 21 d. įsakymas Nr. V-803, „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 155:2022 „Gydytojas vaikų gastroenterologas“ patvirtinimo. Įsigaliojo nuo 2022 04 22.“
- 2019 m. liepos 12 d. Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-828 Dėl Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 8 d. įsakymo nr. V-591 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 28:2011 „Bendrosios praktikos slaugytojas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“ patvirtinimo“ pakeitimo.
- 2017 m. vasario 1 d. Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-93 Dėl Lietuvos medicinos normos MN 31:2017 „Gydytojas dietologas“ patvirtinimo

- 2004 m. kovo 23 d. Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-146 Dėl Lietuvos medicinos normos MN 54:2019 „Gydytojas otorinolaringologas“ patvirtinimo
- 2019 m. balandžio 25 d. Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-501 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 56:2019 „Gydytojas genetikas“ patvirtinimo
- 2019 m. liepos 29 d. Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-939 Dėl Lietuvos medicinos normos MN 164:2019 „Vaikų infekcinių ligų gydytojas“ patvirtinimo.
- 2018 m. rugsėjo 20 d. Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-1033 Dėl Lietuvos medicinos normos MN 66:2018 „Vaikų ligų gydytojas“ patvirtinimo.
- 2021 m. sausio 25 d. Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-148 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 151:2021 „Vaikų intensyviosios terapijos gydytojas“ patvirtinimo
- 2018 m. balandžio 10 d. Sveikatos apsaugos ministro įsakymas nr. V-400 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 61:2018 „Gydytojas vaikų chirurgo“ patvirtinimo
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gegužės 30 d. įsakymas Nr. V-627 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 162:2018 „Medicinos psichologas“ patvirtinimo“.

14.5.2. Vaikų gastroenterologijos paslaugas gali teikti tik galiojančią Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie sveikatos apsaugos ministerijos išduotą licenciją verstis medicinos praktika pagal savo specialybę turintis specialistas.

14.5.3. Daugiadalykės, vaikų gastroenterologijos paslaugas teikiančios specialistų komandos sudėtis gali skirtis priklausomai nuo teikiamų paslaugų pobūdžio, lygmens ir paslaugas teikiančios ASPĮ darbo organizavimo tvarkos. Komandai vadovauja gydytojas vaikų gastroenterologas, atsakingas už vaikų gastroenterologijos paslaugas šioje ASPĮ. Komandos vadovo atsakomybė ir atskaitomybė nustatoma ASPĮ vidaus tvarkos taisyklės apibrėžiančiuose dokumentuose.

14.5.4. Specialistai, teikiantys vaikų gastroenterologijos paslaugas, turi reguliariai kelti profesinę kvalifikaciją dalyvaudami Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijos, universitetų ar profesinių organizacijų organizuojamuose profesinės kvalifikacijos tobulinimo mokymuose, respublikinėse ir tarptautinėse konferencijose, aktyviai domėtis naujausia mokslinė literatūra, atnaujinti žinias ir įgūdžius. Gydytojų vaikų gastroenterologo kvalifikacija keliama įvairiuose seminaruose, konferencijose bei mokymuose. Relicencijavimui kiekvienas gydytojas kas 5 metai turi pateikti dokumentus apie 120 kreditinių valandų, patvirtinančių kvalifikacijos kėlimą per einamuosius 5 metus, ne mažiau kaip 70 proc. pagal savo specializaciją t.y.vaikų gastroenterologijoje.

15. METODINIO DOKUMENTO DIEGIMO KONKRETAUS LYGIO PASLAUGAS TEIKIANČIOJE ASPĮ TVARKOS APRAŠYMAS

15.1. Metodiniam dokumentui įdiegti konkrečioje ASPĮ reikalingi specialistai, teikiantys vaikų gastroenterologo paslaugas atitinkamu lygiu ir patalpos bei medicininė įranga šioms paslaugoms teikti, atitinkantys reikalavimus aprašytus šio metodinio dokumento 14.2 – 14.5. poskyriuose.

15.2. Rekomenduojama ASPĮ įdiegti šio metodinio dokumento pagrindu parengtą, medicinos etikos komiteto bei įstaigos vadovo įsakymu patvirtintą vaikų su išmatų pokyčiais, tuštinimusi krauju ir viduriavimo diagnostikos ir gydymo protokolą.

15.3. Šiam metodiniam dokumentui įgyvendinti reikalingi asmens sveikatos paslaugas teikiančių specialistų (šeimoms gydytojų, vaikų ligų gydytojų, vaikų gastroenterologo, vaikų chirurgo, skubios pagalbos gydytojų, kitų vaikų specialistų) vaikų vidurių pokyčių, tuštinimosi krauju ir

viduriavimo diagnostikos ir gydymo įgūdžiai, atitinkantys jų profesines normas bei gebėjimas taikyti įgūdžius praktikoje.

- 15.4. Diegiant šį metodinį dokumentą, numatyti mokymai sveikatos priežiūros paslaugas vaikams teikiantiems specialistams, kurių metu gydytojai bus supažindinti su šiuo dokumentu bei jame išdėstytu vaikų su pilvo skausmais diagnostikos ir gydymo algoritmu; šių mokymų finansavimas numatytas iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamo projekto “Integruoto Lietuvos vaikų sveikatos priežiūros paslaugų modelio, apimančio pirminio, antrinio ir tretinio lygio paslaugas, sukūrimas ir specialistų mokymai”(pagal priemonę NR. 08.4.2-ESFA-V-622) apimtyje.
- 15.5. Informacija apie metodinį dokumentą bus pristatyta 14.4. punkte aprašytuose mokymuose, jo įdiegimą koordinuojančioms ir susijusioms institucijoms Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos, Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos, Lietuvos pediatrijos draugija, Lietuvos vaikų gastroenterologų ir mitybos draugija, Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerija. Numatoma metodinį dokumentą pristatyti profesinėse konferencijose, vaikų sveikatos priežiūros specialistų tobulinimo kursuose, aukščiau išvardintų institucijų internetinėse svetainėse bei socialiniuose tinkluose.
- 15.6. Metodinio dokumento įdiegimo ASPĮ, teikiančiose sveikatos priežiūros paslaugas vaikams, kokybės vertinimas numatytas atliekant jo įdiegime dalyvaujančių specialistų apklausą, praėjus 6 mėnesiams po jo pristatymo 14.4. punkte aprašytuose mokymuose; bus vertinama specialistų nuomonė apie algoritmo kokybę, jame numatytų paslaugų prieinamumą, efektyvumą ir rezultatyvumą.

16. PACIENTŲ PASITENKINIMO SUTEIKTOMIS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGOMIS VERTINIMO APRAŠYMAS

- 16.1. Pacientų pasitenkinimo suteiktomis stacionarinėmis, ambulatorinėmis paslaugomis vertinimas vykdomas pagal įstaigų pasitvirtintą bendrąją pacientų pasitenkinimo tvarką ir keliamus reikalavimus, vadovaujantis esančiais teisės aktais.
- 16.2. Paciento ir/ar jo tėvų/globėjų pasitenkinimo ambulatoriškai suteiktomis sveikatos priežiūros paslaugomis vertinimas atliekamas remiantis: Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. balandžio 16 d. įsakymu Nr. V-419 „Dėl asmens sveikatos priežiūros įstaigų, teikiančių ambulatorinę asmens sveikatos priežiūros paslaugas, veikos kokybės ir efektyvumo vertinimo rodiklių sąrašo ir šių rodiklių duomenų suvestinių formų patvirtinimo”. Anketa priede nr. 2
- 16.3. Paciento ir/ar jo tėvų/globėjų pasitenkinimo stacionariškai suteiktomis sveikatos priežiūros paslaugomis vertinimas atliekamas remiantis: Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. lapkričio 29 d. įsakymu Nr. V-1073 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigų, teikiančių stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas, veiklos kokybės ir veiklos efektyvumo vertinimo rodiklių sąrašą ir šių rodiklių duomenų suvestinių formų patvirtinimo“ (suvestinė redakcija). Anketa priede nr. 3
- 16.4. Ambulatorinio apsilankymo metu arba pasibaigus stacionariniam gydymui, pacientui ir jo artimiesiems pateikiama anoniminė anketa, kuri pildoma savanoriškai, užpildytą anketą asmuo palieka specialioje anketų dėžutėje prie įėjimo/išėjimo durų.
- 16.5. Siekiama, kad bent 80 proc. pacientų būtų patenkinti arba labai patenkinti jiems suteiktomis sveikatos priežiūros paslaugomis: atsakymai į 6 klausimą ambulatorinių paslaugų anketoje arba į 11 klausimą stacionarinių paslaugų anketoje būtų 7-10.
- 16.6. ASPĮ vadovo pasirašytinai įgaliotas asmuo kartą per kalendorinius metus atlieka užpildytų anketų duomenų analizę ir pateikia pacientų pasitenkinimo ASPĮ teikiamomis paslaugomis (6 ambulatorinių paslaugų anketos klausimas arba 11 stacionarinių paslaugų anketos klausimas) anketinius duomenis šia forma:

Eil. Nr.	Anketos	Skaičius, vnt.
----------	---------	----------------

1.	Anketos, kuriose įvertinimas „1“	
2.	Anketos, kuriose įvertinimas „2“	
3.	Anketos, kuriose įvertinimas „3“	
4.	Anketos, kuriose įvertinimas „4“	
5.	Anketos, kuriose įvertinimas „5“	
6.	Anketos, kuriose įvertinimas „6“	
7.	Anketos, kuriose įvertinimas „7“	
8.	Anketos, kuriose įvertinimas „8“	
9.	Anketos, kuriose įvertinimas „9“	
10.	Anketos, kuriose įvertinimas „10“	
11.	Iš viso tinkamai užpildytų anketų	
12.	Iš viso apklausoje dalyvavusių anketų	

- 16.7.** Pacientų arba jų artimųjų stacionariųjų sveikatos priežiūros paslaugų vertinimas turi būti vykdomas reguliariai anketavimo būdu, siekiant apklausti ne mažiau nei 10 proc. pacientų ir (arba) jų artimųjų (tėvų, globėjų).
- 16.8.** ASPĮ vadovo sprendimu į anketą gali būti įtraukta papildomų klausimų ir (ar) pacientams pateikiamos papildomos anketos ASPĮ suteiktų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybei įvertinti.
- 16.9.** Pacientų pasitenkinimo ASPĮ teikiamomis asmens sveikatos priežiūros paslaugomis lygis (atsakymas į 6 klausimą ambulatorinių paslaugų anketoje arba į 11 klausimą stacionariųjų paslaugų anketoje) – teigiamo įvertinimo anketų skaičiaus ir visų apklausoje dalyvavusių anketų skaičiaus santykis.
- 16.10.** Vertinamos tik tinkamai užpildytos anketos, t. y. ambulatorinių paslaugų anketos, kuriose į 6-ą klausimą arba stacionariųjų paslaugų anketos, kuriose į 11-tą klausimą pateiktas tik vienas atsakymas. Teigiamo įvertinimo anketos – anketos, kuriose pacientų bendras pasitenkinimas ASPĮ teikiamomis asmens sveikatos priežiūros paslaugomis vertinamas 7–10:

Pacientų pasitenkinimo ASPĮ

Teigiamo įvertinimo anketų skaičius

teikiamomis asmens sveikatos = Visų apklausoje dalyvavusių tinkamų anketų skaičius
prižiūros paslaugomis lygis

17. METODINIO DOKUMENTO ATNAUJINIMAS

1. Galiojančio metodinio dokumento paskutinės peržiūros data	...
2. Galiojančio metodinio dokumento atnaujinimo data	Rekomenduojama dokumentą peržiūrėti ir pagal poreikį atnaujinti kas penkis metus
3. Ankstesnės metodinio dokumento versijos ir metodinio dokumento atnaujinimo (jei metodinis dokumentas atnaujintas) turinys (t. y. kas atnaujinta, palyginti su anksčiau patvirtinta metodinio dokumento versija)	...
4. Metodinio dokumento atnaujinimo iniciatorius	SAM
5. Metodinio dokumento atnaujinimo vykdytojai	SAM
6. Kitos peržiūros, atnaujinimo data	2027

18. METODINIO DOKUMENTO AUDITO APRAŠYMAS

- 18.1. Audito atlikimo tvarkos aprašas yra rekomendacinio pobūdžio. Auditas atliekamas remiantis LR SAM įsakymu 2019 m. lapkričio 15 d. Nr. V-1296 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. balandžio 29 d. įsakymo Nr. V-338 „Dėl minimalių asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybės reikalavimų aprašo tvirtinimo“ pakeitimo“. Metodinio dokumento kontrolę atlieka ASPĮ vidaus medicininio audito tarnyba.
- 18.2. Auditas atliekamas vieną kartą per 12 mėn. ASPĮ atliekamas įdiegto metodinio dokumento efekto auditas. Jei reikia, auditas gali būti atliekamas ir dažniau.
- 18.3. Audito uždavinys –vaikų turinčių išmatų pokyčius, tuštinimąsi krauju ar viduriavimą diagnostikos ir gydymo bei pacientų logistikos įvertinimas.
- 18.4. Audito metu naudojami informacijos šaltiniai:
- 18.5. ambulatorinė asmens sveikatos istorija (F025/a)
- 18.6. dienos stacionaro ligonio kortelė;
- 18.7. gydymo stacionare ligos istorija (F003/a);
- 18.8. elektroninė sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinė sistema (ESPBI IS)
- 18.9. įstaigos informacinė sistema
- 18.10. VLK duomenys;

- 18.11. pacientų atsiliepiamai (paciento ir tėvų/globėjų pasitenkinimo suteiktomis sveikatos priežiūros paslaugomis vertinimo anketa).
- 18.12. Audito vertinimo kriterijai - atvejų, kai vaiko su pilvo skausmais būklė buvo vertinta, virškinimo sistemos ir kt. susirgimai diagnozuoti ir gydyti laikantis metodinio dokumento rekomendacijų, skaičius (procentais).
- 18.13. Nuasmeninti audito duomenys ir rezultatai aptariami su ASPĮ administracija bent kartą per 12 mėn. Audito duomenys ir ataskaitos turi tiksliai atspindėti audito veiklas, neišspręstus auditorių ir audituojamo subjekto nesutarimus ar reikšmingas kliūtis atliekant auditą. Audito ataskaitos pagrindu, jei yra nustatytos neatitiktys, pateikiamos rekomendacijos, audituotas įdiegto metodinio dokumento ASPĮ padalinys rengia koregavimo veiksmus išaiškintų neatitiktį pašalinimui, rekomendacijų įgyvendinimui. Nustatytu terminu audito vadovas arba jo įgaliotas audito grupės narys patikrina, ar koregavimo veiksmai atlikti ir patikrinimo rezultatus įrašo audito ataskaitoje. Audito metu nustačius neatitiktis, galinčias turėti neigiamą įtaką atliekamoms paslaugoms, gali būti numatytas pakartotinis vidaus medicininis auditas įgyvendintų koregavimo veiksmų veiksmingumui nustatyti. Vidinio medicininio audito ataskaita skelbiama ASPĮ tinklalapyje
- 18.14. Atlikto medicininio audito dokumentacijos nusistato pati ASPĮ pagal savo patvirtintą dokumentų pildymo ir saugojimo tvarką.
- 18.15. Auditą vykdančių asmenų kompetencijos ir funkcijos:
- 18.15.1. Medicininį auditą vykdo įstaigoje paskirta audito grupė. Audito komisijos narių funkcijas, konkretų darbą nustato audito vadovas. Įstaigoje, kurioje dirba iki 50 asmens sveikatos priežiūros specialistų, vidaus medicininio audito veiklą vykdo įstaigos vadovo įgaliotas asmuo arba ji vykdoma pagal sutartį su fiziniu arba juridiniu asmeniu. Įstaigoje, kurioje dirba daugiau kaip 50 asmens sveikatos priežiūros specialistų, steigiamas vidaus medicininio audito padalinys.
- 18.15.2. Audito apimtys - 10 proc. atsitiktinai parinktų dėl elgesio sutrikimų besikreipusių pacientų pacientų gydymo stacionare ligos istorijų (F003/a) ar ambulatorinių asmens sveikatos istorijų (F025/a) ar dienos stacionaro ligonio kortelių.
- 18.16. Vidaus medicininio audito padalinio vadovas yra tiesiogiai pavaldus įstaigos vadovui, kuris užtikrina vidaus medicininio audito veiklos organizacinį nepriklausomumą, negali perduoti šios valdymo funkcijos kitiems įstaigos darbuotojams bei nedaro poveikio atliekant vidaus medicininį auditą ir pateikiant vidaus medicininio audito rezultatus. Auditoriai turi būti nepriklausomi nuo audituojamos veiklos, auditus atliekantys auditoriai neturi būti pavaldūs audituojamo proceso vadovams.
- 18.17. Auditorius arba auditorių grupė registruoja vertinimo rezultatus audito ataskaitoje ir neatitiktis, koregavimo ir prevencinių veiksmų formoje. Kiekvienai neatitiktčiai pildoma atskira neatitiktis forma. Prie ataskaitos pateikiami: audito planas-grafikas, neatitiktis formos (jei audito metu nustatoma neatitiktis).

19. SVARBIAUSIŲ KRITERIJŲ SĄRAŠAS

- 19.1. Nacionaliniu mastu informacinėje sistemoje galima stebėti laiką, per kurį vaikas su išmatų pokyčiais, tuštinimusi krauju ar viduriavimu dėl virškinimo sistemos problemų (pagal TLK) patenka pas šeimos gydytoją ir vaikų ligų gydytoją, vaikų gastroenterologą bei kokia pacientų dalis siunčiama tiesiai III lygio specialistams vaikų gastroenterologams.

20. KONTAKTINIS ASMUO (INSTITUCIJA)

Doc. Dr. Rūta Kučinskienė, LSMUL KK Vaikų ligų klinika, gyd. vaikų gastroenterologė, mob.nr.: +37068646286, el. paštas: ruta.kucinskiene@ismuni.lt

21. LITERATŪRA

1. Amadi B, Zyambo K, Chandwe K, et al. Adaptation of the small intestine to microbial enteropathogens in Zambian children with stunting. Nat Microbiol 2021; 6:445.

2. Baker JM, Hasso-Agopsowicz M, Pitzer VE, et al. Association of enteropathogen detection with diarrhoea by age and high versus low child mortality settings: a systematic review and meta-analysis. *Lancet Glob Health* 2021; 9:e1402.
3. Benninga MA, et al. *Gastroenterology* 2016;150:1262-1279;
4. Bishop WP. *Vaikų gastroenterologija*. UAB „Vaistų žinios“, vertimas į lietuvių kalbą, 2012.
5. Broekaert IJ, Borrelli O, Dolinsek J, et al. An ESPGHAN Position Paper on the Use of Breath Testing in Paediatric Gastroenterology. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2022;74:123.
6. Caubet JC, Szajewska H, Shamir R, Nowak-Węgrzyn A. Non-IgE-mediated gastrointestinal food allergies in children. *Pediatr Allergy Immunol* 2017; 28:6.
7. Chen RY, Mostafa I, Hibberd MC, et al. A Microbiota-Directed Food Intervention for Undernourished Children. *N Engl J Med* 2021; 384:1517.
8. Chen RY, Kung VL, Das S, et al. Linking the duodenal microbiota to stunting in a cohort of undernourished Bangladeshi children with enteropathy. *N Engl J Med* 2020;383:321.
9. Cramer P, Bresalier RS. Gastrointestinal and Hepatic Complications of Immune Checkpoint Inhibitors. *Curr Gastroenterol Rep* 2017; 19:3.
10. Dhingra U, Kisenge R, Sudfeld CR, et al. Lower-Dose Zinc for Childhood Diarrhea - A Randomized, Multicenter Trial. *N Engl J Med* 2020; 383:1231.
11. Drossman DA. Functional Gastrointestinal Disorders: History, Pathophysiology, Clinical Features, and Rome IV Gastroenterology, 2016: 150 (6),1262-79.
12. Duan T, Cil O, Thiagarajah JR, Verkman AS. Intestinal epithelial potassium channels and CFTR chloride channels activated in ErbB tyrosine kinase inhibitor diarrhea. *JCI Insight* 2019; 4.
13. Ensari A, Kelsen J, Russo P. Newcomers in paediatric GI pathology: childhood enteropathies including very early onset monogenic IBD. *Virchows Arch* 2018;472:111.
14. GBD 2016 Diarrhoeal Disease Collaborators. Estimates of the global, regional, and national morbidity, mortality, and aetiologies of diarrhoea in 195 countries: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2016. *Lancet Infect Dis* 2018; 18:1211.
15. GBD 2017 Diarrhoeal Disease Collaborators. Quantifying risks and interventions that have affected the burden of diarrhoea among children younger than 5 years: an analysis of the Global Burden of Disease Study 2017. *Lancet Infect Dis* 2020; 20:37.
16. Grenov B, Namusoke H, Lanyero B, et al. Effect of Probiotics on Diarrhea in Children With Severe Acute Malnutrition: A Randomized Controlled Study in Uganda. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2017; 64:396.
17. Giannetti E, Maglione M, Sciorio E, et al. Do Children Just Grow Out of Irritable Bowel Syndrome? *J Pediatr* 2017; 183:122.
18. Gunasekaran D, Chandramohan A, Karthikeyan K, et al. Effect of Green Banana (*Musa paradisiaca*) on Recovery in Children With Acute Watery Diarrhea With No Dehydration : A Randomized Controlled Trial. *Indian Pediatr* 2020; 57:1114
19. Guo Q, Goldenberg JZ, Humphrey C, et al. Probiotics for the prevention of pediatric antibiotic-associated diarrhea. *Cochrane Database Syst Rev* 2019; 4:CD004827.
20. Freedman SB, Xie J, Lee BE, et al. Microbial Etiologies and Clinical Characteristics of Children Seeking Emergency Department Care Due to Vomiting in the Absence of Diarrhea. *Clin Infect Dis* 2021; 73:1414.
21. Frost BL, Modi BP, Jaksic T, Caplan MS. New Medical and Surgical Insights Into Neonatal Necrotizing Enterocolitis: A Review. *JAMA Pediatr* 2017; 171:83
22. Haberman Y, Iqbal NT, Ghandikota S, et al. Mucosal Genomics Implicate Lymphocyte Activation and Lipid Metabolism in Refractory Environmental Enteric Dysfunction. *Gastroenterology* 2021; 160:2055.
23. Hyams JS, Di Lorenzo C, Saps M, et al. Functional Disorders: Children and Adolescents. *Gastroenterology*, 2016.
24. Husebye ES, Anderson MS, Kämpe O. Autoimmune Polyendocrine Syndromes. *N Engl J Med* 2018; 378:1132.
25. Jericho H, Assiri A, Guandalini S. Celiac Disease and Wheat Intolerance Syndrome: A Critical Update and Reappraisal. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2017; 64:15.

26. Konishi KI, Mizuochi T, Yanagi T, et al. Clinical Features, Molecular Genetics, and Long-Term Outcome in Congenital Chloride Diarrhea: A Nationwide Study in Japan. *J Pediatr* 2019; 214:151.
27. Local Burden of Disease Diarrhoea Collaborators. Mapping geographical inequalities in childhood diarrhoeal morbidity and mortality in low-income and middle-income countries, 2000-17: analysis for the Global Burden of Disease Study 2017. *Lancet* 2020; 395:1779.
28. Lukasik J, Dierikx T, Besseling-van der Vaart I, et al. Multispecies Probiotic for the Prevention of Antibiotic-Associated Diarrhea in Children: A Randomized Clinical Trial. *JAMA Pediatr* 2022; 176:860.
29. Maier L, Pruteanu M, Kuhn M, et al. Extensive impact of non-antibiotic drugs on human gut bacteria. *Nature* 2018; 555:623.
30. Macraigne L, Allaf B, Buffat C, et al. Prenatal biochemical diagnosis of two forms of congenital diarrheal disorders (congenital chloride diarrhea and congenital sodium diarrhea): A series of 12 cases. *Prenat Diagn* 2021; 41:434.
31. Mas E, Borrelli O, Broekaert I, et al. Drugs in Focus: Octreotide Use in Children With Gastrointestinal Disorders. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2022; 74:1.
32. McDonald LC, Gerding DN, Johnson S, et al. Clinical Practice Guidelines for *Clostridium difficile* Infection in Adults and Children: 2017 Update by the Infectious Diseases Society of America (IDSA) and Society for Healthcare Epidemiology of America (SHEA). *Clin Infect Dis* 2018; 66:e1.
33. Neu J, Walker WA. Necrotizing enterocolitis. *N Engl J Med* 2011; 364:255.
34. Niño-Serna LF, Acosta-Reyes J, Veroniki AA, Florez ID. Antiemetics in Children With Acute Gastroenteritis: A Meta-analysis. *Pediatrics* 2020; 145.
35. Nowak-Węgrzyn A, Chehade M, Groetch ME, et al. International consensus guidelines for the diagnosis and management of food protein-induced enterocolitis syndrome: Executive summary-Workgroup Report of the Adverse Reactions to Foods Committee, American Academy of Allergy, Asthma & Immunology. *J Allergy Clin Immunol* 2017; 139:1111.
36. Operario DJ, Platts-Mills JA, Nadan S, et al. Etiology of Severe Acute Watery Diarrhea in Children in the Global Rotavirus Surveillance Network Using Quantitative Polymerase Chain Reaction. *J Infect Dis* 2017; 216:220.
37. Philip NA, Ahmed N, Pitchumoni CS. Spectrum of Drug-induced Chronic Diarrhea. *J Clin Gastroenterol* 2017; 51:111.
38. Prathapan KM, King DE, Raghu VK, et al. Megacystis Microcolon Intestinal Hypoperistalsis Syndrome: A Case Series With Long-term Follow-up and Prolonged Survival. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2021; 72:e81.
39. Reiner RC Jr, Graetz N, Casey DC, et al. Variation in Childhood Diarrheal Morbidity and Mortality in Africa, 2000-2015. *N Engl J Med* 2018; 379:1128.
40. Shane AL, Mody RK, Crump JA, et al. 2017 Infectious Diseases Society of America Clinical Practice Guidelines for the Diagnosis and Management of Infectious Diarrhea. *Clin Infect Dis* 2017; 65:e45.
41. Schiller LR, Pardi DS, Sellin JH. Chronic Diarrhea: Diagnosis and Management. *Clin Gastroenterol Hepatol* 2017; 15:182.
42. Schilling KA, Omere R, Derado G, et al. Factors Associated with the Duration of Moderate-to-Severe Diarrhea among Children in Rural Western Kenya Enrolled in the Global Enteric Multicenter Study, 2008-2012. *Am J Trop Med Hyg* 2017; 97:248.
43. Suez J, Zmora N, Zilberman-Schapira G, et al. Post-Antibiotic Gut Mucosal Microbiome Reconstitution Is Impaired by Probiotics and Improved by Autologous FMT. *Cell* 2018; 174:1406.
44. Thiagarajah JR, Kamin DS, Acra S, et al. Advances in Evaluation of Chronic Diarrhea in Infants. *Gastroenterology* 2018; 154:2045.
45. Van Wanrooij RLJ, Bontkes HJ, Neefjes-Borst EA, et al. Immune-mediated enteropathies: From bench to bedside. *J Autoimmun* 2021; 118:102609.
46. Wegh CAM, Hermes GDA, Schoterman MHC, et al. The Modified Bristol Stool Form Scale: A Reliable and Valid Tool to Score Stool Consistency in Dutch (Non)Toilet-trained Toddlers. *J Pediatr Gastroenterol Nutr* 2021; 73:210.

47. Widodo AD, Setiabudy R, Timan IS, et al. Pancreatic enzyme replacement therapy (PERT) in children with persistent diarrhea: avoidance of elemental diet need, accessibility and costs. *Asia Pac J Clin Nutr* 2018; 27:512.

22. REKOMENDACIJOS MOKSLINIAMS TYRIMAMS

Rekomenduojama atlikti epidemiologinius tyrimus Lietuvoje, kad nustatyti lėtinio vaikų viduriavimo paplitimą. Šiuos duomenis būtų galima lyginti su kitų šalių duomenimis ir vertinti vaikų sergamumo bei sveikatos priežiūros paslaugų kokybės prasme.

23. INFORMACIJA VISUOMENEI IR PACIENTUI

Informuoti visuomenę ir pacientus apie vaikų išmatų pokyčius, tuštinimosi krauju ar viduriavimo diagnostikos ir gydymo algoritmo ruošimo eigą, paruošti anketų analizės išvadas, pastabas ir rekomendacijas pradėjus algoritmui veikti. Supažindinti su pacientų logistika jam atvykus dėl viduriavimo, tuštinimosi krauju ar išmatų pokyčių.

Viduriavimas yra vienas iš dažniausiai pasitaikančių skundų vaikų amžiuje, kuris sukelia daug nerimo tėvams ar globėjams, tačiau ne visada tai sunkios ligos pradžia. Vaikams viduriavimas yra dažnai ūmios žarnyno infekcijos simptomas, todėl svarbu tik sekti vaikus dėl skysčių netekimo, bandyti girdyti vandenį ir arbatas. Ūminis viduriavimas trunka iki 2 savaitių ir pavojingiausias kūdikiams ir jauno amžiaus vaikams dėl greitai išsivystančios dehidratacijos. Kartu su ūminiu viduriavimu gali būti ir kiti infekcijos simptomai – karščiavimas, vėmimas, pilvo skausmas. Jei pilvo skausmas labai stiprus ar vaikas pasituština krauju, būtina gydytojo apžiūra, nes chirurginės ligos taip pat gali prasidėti viduriavimu. Jei ūmiai suviduriavusio vaiko būklė negerėja, pradeda mažiau šlapintis, negeria, pasidaro mieguistas, taip pat būtina gydytojo apžiūra ir gydymas - organizmo skysčių atstatymas.

Jei vaikas viduriuoja ilgiau 4 savaitių, tuomet tai - lėtinis viduriavimas. Esant lėtiniam viduriavimui reikalingi specifiniai tyrimai ir gydytojo vaikų gastroenterologo konsultacija. Vaikas, kuris pasituština su krauju arba balkšvos spalvos išmatomis, turi būti pakonsultuotas gydytojo vaikų gastroenterologo, nes priežasčių gali būti daug ir dažnai gydymą reikia skirti nedelsiant.

Visi pacientai, kuriuos vargina tuštinimasis krauju ar balkšvomis-acholinėmis išmatomis ir kurie viduriuoja ilgiau 4 savaitių, pirminės grandies gydytojų turėtų būti siunčiami vaikų gastroenterologo konsultacijai. Diagnozavus pacientui lėtinę virškinimo sistemos ligą, tolimesnę jo priežiūrą turėtų užtikrinti šeimos gydytojas ar vaikų ligų gydytojas pagal savo kompetenciją.

24. PRIEDAI

24.1. Metodinio dokumento priedų sąrašas:

24.1.1. Priedas. Paciento/vaiko sveikatos priežiūros paslaugų teikimo algoritmas pagal sveikatos paslaugų teikimo lygius

24.1.2. Priedas. Ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų vertinimo anketa.

24.1.3. Priedas. Stacionarinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų vertinimo anketa

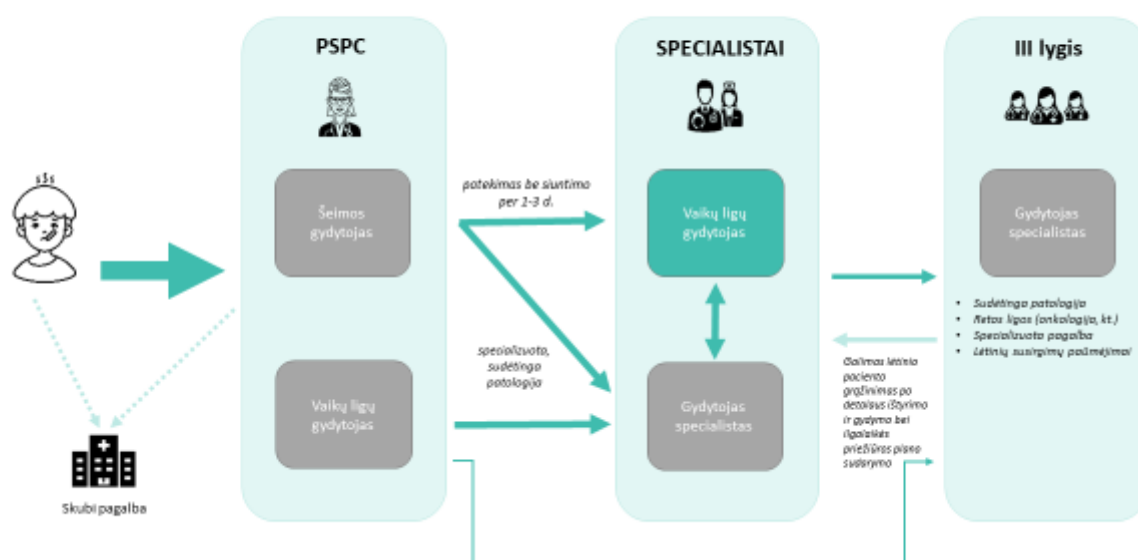
24.1.4. Priedas ASPĮ, teikiančios ambulatorines vaikų ligų sveikatos priežiūros paslaugas

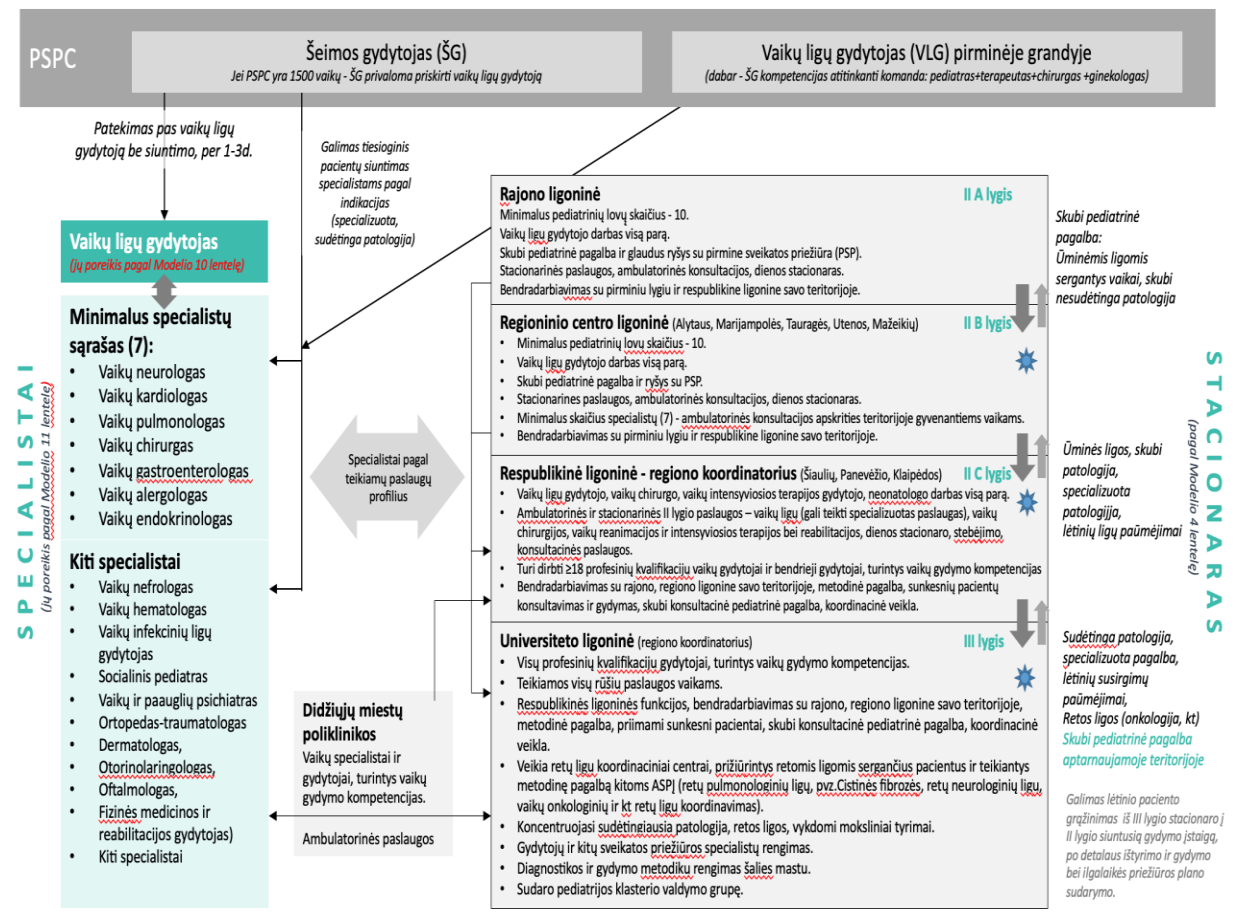
24.1.5. Priedas. ASPĮ, teikiančios stacionarines vaikų ligų sveikatos priežiūros paslaugas

24.1.6. Priedas, ASPĮ, teikiančios specializuotas ambulatorines vaikų gastroenterologijos sveikatos priežiūros paslaugas vaikams.

1 priedas. Paciento/vaiko sveikatos priežiūros paslaugų teikimo algoritmas pagal sveikatos paslaugų teikimo lygius.

Paciento/vaiko kelias

2 priedas. Ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų vertinimo anketa

Gerb. Paciente (Paciento atstove),

Dėkojame, kad pasirinkote mūsų gydymo įstaigą.

Mes nuolat siekiame gerinti teikiamų paslaugų kokybę, teikti pacientų lūkesčius atitinkančias sveikatos priežiūros paslaugas, todėl Jūsų nuomonė mums labai svarbi. Maloniai prašytume užpildyti šią anketa. Anketa anoniminė, Jūsų atsakymai bus analizuojami tik apibendrintos statistikos tikslu, todėl neturės jokios įtakos Jūsų (Jūsų atstovaujamo paciento) tolesniems santykiams su mūsų gydymo įstaigos personalu.

Jūsų (Jūsų atstovaujamo paciento) amžius (pilnais metais):

Jūsų (Jūsų atstovaujamo paciento) lytis (pabraukti): Vyras Moteris

Jūsų (Jūsų atstovaujamo paciento) socialinė padėtis (pabraukti):

Vaikas Studentas

Dirbantis asmuo

Bedarbis

Pensininkas

Eil. Nr.	Klausimas	Atsakymai (žymėti tik vieną)				
		Labai gerai	Gerai	Vidutiniškai	Blogai	Labai blogai
1.	Kaip vertinate mūsų gydymo įstaigos registratūros darbą?					
2.	Kaip vertinate mūsų gydymo įstaigos slaugytojų darbą?					
3.	Kaip vertinate mūsų gydymo įstaigos gydytojų darbą?					
4.	Įvertinkite, ar suteikta informacija apie					

	Jūsų ligą ir tolesnį gydymą buvo aiški, ar jos suteikta pakankamai?											
Eil. Nr.	Klausimas	Atsakymai (žymėti tik vieną)										
		Tikrai taip	Galbūt taip	Abejoju	Galbūt ne	Tikrai ne						
5.	Ar rekomenduotumėte savo draugams ir pažįstamiems pasirinkti mūsų gydymo įstaigą?											
6.	Prašome savo bendrą pasitenkinimą suteiktų paslaugų kokybe įvertinti balais nuo 1 iki 10:											
		Atsakymai (žymėti tik vieną)										
Labai blogai		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Labai gerai

Dėkojame Jums už atsakymus ir linkime geros sveikatos.

3 priedas. Stacionarinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų vertinimo anketa

Gerb. Paciente (Paciento atstove),

Dėkojame, kad pasirinkote mūsų ligoninę. Mes siekiame nuolat gerinti teikiamų paslaugų kokybę, todėl Jūsų nuomonė mums labai svarbi. Šiuo metu Jūs (Jūsų atstovaujamas pacientas) baigėte gydymą (gydymo etapą) mūsų ligoninėje. Maloniai prašytume užpildyti šią anketa. Anketa anoniminė, Jūsų atsakymai bus analizuojami tik apibendrintoje statistikoje, todėl neturės jokios įtakos Jūsų (Jūsų atstovaujamo paciento) tolimesniems santykiams su ligoninės personalu.

Jūsų (Jūsų atstovaujamo paciento) amžius (pilnais metais):

Jūsų (Jūsų atstovaujamo paciento) lytis (tai, kas tinka, pabraukti): Vyras Moteris

Jūsų (Jūsų atstovaujamo paciento) socialinė padėtis (tai, kas tinka, pabraukti):

Vaikas Studentas Dirbantis asmuo Bedarbis Pensininkas

Eil. Nr.	Klausimas	Atsakymai (žymėti tik vieną)				
		Labai gerai	Gerai	Vidutiniškai	Blogai	Labai blogai
1.	Kaip Jūs vertinate ligoninės gydytojų darbą?					
2.	Kaip Jūs vertinate ligoninės slaugytojų ir (ar) akušerių darbą?					
3.	Kaip Jūs vertinate ligoninės maisto kokybę?					
4.	Kaip Jūs vertinate personalo pagarbą gydymo ligoninėje metu?					
5.	Kaip Jūs vertinate ligoninės patalpų švarą ir jaukumą?					
6.	Įvertinkite, kaip suprantamai Jus gydę gydytojai suteikė Jums (ar Jūsų atstovaujamo pacientui) svarbią informaciją?					
7.	Įvertinkite, kaip suprantamai Jus slaugiusios					

Eil. Nr.	Klausimas	Atsakymai (žymėti tik vieną)				
		Labai gerai	Gerai	Vidutiniškai	Blogai	Labai blogai
	slaugytojos ir (ar) akušerės suteikė Jums (ar Jūsų atstovaujamaam pacientui) svarbią informaciją?					

Eil. Nr.	Klausimas	Atsakymai (žymėti tik vieną)				
		Tikrai taip	galbūt taip	Abejoju	galbūt ne	tikrai ne
8.	Ar personalas atsižvelgė į Jūsų nuomonę, priimant sprendimus dėl tyrimų ir gydymo eigos?					
9.	Ar Jūs rinktumėtės šią ligoninę dar kartą?					
10.	Ar rekomenduotumėte gydytis šioje ligoninėje savo artimam žmogui?					
11.	Prašome įvertinti savo bendrą pasitenkinimą suteiktų paslaugų kokybe balais skalėje nuo 1 iki 10:					

Labai blogai	Atsakymai (žymėti tik vieną)										Labai gerai
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

Dėkojame Jums už atsakymus ir linkime geros sveikatos

4 priedas. ASPI, teikiančios ambulatorines vaikų ligų sveikatos priežiūros paslaugas vaikams

Gydymo įstaiga	Paslauga	Paslaugos teikimo adresas (teirautis gydymo įstaigoje)	Savivaldybė	Ne darbo metu paslaugas teikianti įstaiga	Pirminės odontologijos paslaugų įstaiga	Psichikos sveikatos įstaiga	Ambulatorines slaugos paslaugas namuose teikianti įstaiga
AB „Ortopedijos technika“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Partizanų g. 17, Kaunas	Kauno m. sav.	-	-	-	-
Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Eivenių g. 2, Kaunas	Kauno m. sav.	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos
MB Jurgitos klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Rotušės g. 30C, Biržai	Biržų r. sav.	-	-	-	-
UAB „Affidea Lietuva“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Naujoji g. 48A, Alytus	Alytaus m. sav.	VšĮ Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninė	VšĮ Alytaus rajono savivaldybės pirminės sveikatos priežiūros centras	VšĮ Alytaus rajono savivaldybės pirminės sveikatos priežiūros centras	VšĮ Alytaus rajono savivaldybės pirminės sveikatos priežiūros centras
UAB „Affidea Lietuva“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	K. Donelaičio g. 5, Klaipėda Paryžiaus Komunos g. 10A, Klaipėda Liepojos g. 43, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	UAB „Affidea Lietuva“	VšĮ Klaipėdos psichikos sveikatos centras	VšĮ „Ori senatvė“
UAB „Affidea Lietuva“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Gluosnių g. 4, Šilutė	Šilutės r. sav.	-	-	-	-
UAB „Ave vita medicinos centras“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Kovo 11-osios g. 22, Kaunas	Kauno m. sav.	-	-	-	-
UAB „Baltic Medics“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	J. Zauerveino g. 9A Klaipėda Dragūnų g. 2-6, Klaipėda Taikos pr. 48 B, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	UAB „Baltic Medics“	UAB „Baltic Medics“	UAB „Baltic Medics“
UAB „Gruodė“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	P. Cvirkos g. 3, Širvintos	Širvintų r. sav.	VšĮ Širvintų ligoninė	UAB „Gruodė“	UAB „Gruodė“	UAB „Gruodė“
UAB „Imchotepas“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Ligoninės g. 2A, Eišiškės	Šalčininkų r. sav.	-	-	-	-
UAB „Implanteria“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Ateities g. 5, Raseiniai	Raseinių r. sav.	-	-	-	-
UAB „InMedica“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Spaustuvės g. 4, Tauragė Vytauto g. 76A, Tauragė Turgas a. 5, Skaudvilė S. Dariaus ir S. Girėno g. 28A, Tauragė	Tauragės r. sav.	VšĮ Tauragės ligoninė	UAB „InMedica“	VšĮ Tauragės rajono pirminės sveikatos priežiūros centras	UAB „InMedica“
UAB „InMedica“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Zirmūnų g. 70, Vilnius Jonaziolių g. 3, Vilnius Seškinės g. 30 Vilnius L. Asanavičiūtės g. 20, Vilnius J. Baltrušaičio g. 3, Vilnius P. Baublio g. 2, Vilnius A. Vivulskio g. 7, Vilnius Kęstučio g. 32, Vilnius Antakalnio g. 46A, Vilnius Seimyniškių g. 19, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	UAB „InMedica“	UAB „InMedica“	UAB „InMedica“
UAB „Jūsų medicinos namai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	J. Basanavičiaus g. 12, Kuršėnai	Šiaulių r. sav.	VšĮ Kuršėnų ligoninė	UAB „Jūsų medicinos namai“	VšĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centras	UAB „Jūsų medicinos namai“
UAB „Mano šeimos gydytojas“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Dragūnų g. 2, Klaipėda Šermukšnių g. 1, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	UAB „Mano šeimos gydytojas“	UAB „Mano šeimos gydytojas“	UAB „Mano šeimos gydytojas“
UAB „Mano šeimos gydytojas“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Klaipėdos g. 8, Klaipėda Taikos pr. 119-1, Klaipėda Mogilovo g. 15-3, Klaipėda Naujoji Uosto g. 20-1, Klaipėda Dragūnų g. 2-8, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	UAB „Mano šeimos gydytojas“	VšĮ Klaipėdos psichikos sveikatos centras	UAB „Mano šeimos gydytojas“

Gydymo įstaiga	Paslauga	Paslaugos teikimo adresas (teirautis gydymo įstaigoje)	Savivaldybė	Ne darbo metu paslaugas teikianti įstaiga	Pirminės odontologijos paslaugų įstaiga	Psichikos sveikatos įstaiga	Ambulatorines slaugos paslaugas namuose teikianti įstaiga
UAB „Mano šeimos gydytojas“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Klaipėdos g. 8, Klaipėda Taikos pr. 119-1, Klaipėda Mogilovo g. 15-3, Klaipėda Naujoji Uosto g. 20-1, Klaipėda Dragūnų g. 2-8, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	UAB „Mano šeimos gydytojas“	VšĮ Klaipėdos psichikos sveikatos centras	UAB „Mano šeimos gydytojas“
UAB „Mažeikių MCT“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Šaulių g. 21, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	-	-	-	-
UAB „Mažeikių MCT“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Laisvės g. 7, Mažeikiai	Mažeikių r. sav.	-	-	-	-
UAB „Medica“ klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Taikos pr. 14, Klaipėda Vingio g. 16-1, Klaipėda Šilutės pl. 38-1, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	UAB „Medica“ klinika	UAB „Medica“ klinika	VšĮ „Ori senatvė“
UAB „Medica“ klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Ežero g. 43, Slengiai	Klaipėdos r. sav.	VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	UAB „Medica“ klinika	UAB „Medica“ klinika	VšĮ „Ori senatvė“
UAB „Medica“ klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Žalioji g. 16, Radviliškis	Radviliškio r. sav.	VšĮ Radviliškio ligoninė	UAB „Medica“ klinika	VšĮ Radviliškio rajono pirminės sveikatos priežiūros centras	VšĮ Šiaulių paliatyvos pagalbos ir slaugos centras „Prasmė“
UAB „Medica“ klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Kreivasis skg. 1, Vilnius Laisvės pr. 64A, Vilnius Zirmūnų g. 2, Vilnius Genių g. 2, Vilnius J. Balčikonio g. 3, Vilnius Kedrų g. 4, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	UAB „Medica“ klinika	UAB „Medica“ klinika	UAB „InMedica“
UAB „Medicinos namai šeimai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	K. Donelaičio g. 70D, Kaunas V. Putvinskio g. 50, Kaunas	Kauno m. sav.	VšĮ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno ligoninė	VšĮ Kauno miesto poliklinika	VšĮ Kauno miesto poliklinika	UAB „Medicinos namai šeimai“
UAB „Medicinos namai šeimai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Birutės g. 4, Pagėgiai Johaneso Bobrovskio g. 10-2, Vilkyskių mstl.	Pagėgių sav.	VšĮ Tauragės ligoninė VšĮ Šilutės ligoninė	UAB „Medicinos namai šeimai“	UAB „Ego PS“	UAB „Medicinos namai šeimai“
UAB „Medicinos namai šeimai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vytauto Didžiojo a. 2, Pasvalys	Pasvalio r. sav.	VšĮ Pasvalio ligoninė	UAB „Medicinos namai šeimai“	VšĮ Pasvalio pirminės asmens sveikatos priežiūros centras	UAB „Medicinos namai šeimai“
UAB „Medicinos namai šeimai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Grinkiškių g. 9, Baisogala	Radviliškio r. sav.	VšĮ Radviliškio ligoninė	UAB „Medicinos namai šeimai“	VšĮ Radviliškio rajono pirminės sveikatos priežiūros centras	UAB „Medicinos namai šeimai“
UAB „Medicinos namai šeimai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	J. Tumo-Vaižganto g. 118, Tauragė Gedimino g. 23, Tauragė Tilžės g. 7, Lauksargiai	Tauragės r. sav.	VšĮ Tauragės ligoninė	UAB „Medicinos namai šeimai“	VšĮ Tauragės rajono pirminės sveikatos priežiūros centras	UAB „Medicinos namai šeimai“
UAB „Medicinos namai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	J. Biliūno g. 9, Anykščiai	Anykščių r. sav.	VšĮ Anykščių rajono savivaldybės ligoninė	UAB „Medicinos namai“	Anykščių rajono psichikos sveikatos centras	UAB „Medicinos namai“
UAB „Medicinos namai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vilniaus g. 55, Biržai	Biržų r. sav.	VšĮ Biržų ligoninė	UAB „Medicinos namai“	VšĮ Biržų rajono savivaldybės poliklinika	UAB „Medicinos namai“
UAB „Medicinos namai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Šimtmečio g. 2A, Kupiškis Aukštaičių a. 1, Subačius	Kupiškio r. sav.	VšĮ Kupiškio ligoninė	UAB „Medicinos namai“	VšĮ Kupiškio rajono savivaldybės pirminės asmens sveikatos priežiūros centras	UAB „Medicinos namai“

Gydymo įstaiga	Paslauga	Paslaugos teikimo adresas (teirautis gydymo įstaigoje)	Savivaldybė	Ne darbo metu paslaugas teikianti įstaiga	Pirminės odontologijos paslaugų įstaiga	Psichikos sveikatos įstaiga	Ambulatorinės slaugos paslaugas namuose teikianti įstaiga
UAB „Medicum centrum“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Birutės g. 4, Pagėgiai	Pagėgių sav.	-	-	-	-
UAB „Medicum centrum“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Maironio g. 20A, Šilalė	Šilalės r. sav.	-	-	-	-
UAB „Medicum centrum“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Dariaus ir Girėno g. 28A, Tauragė J. Tumo-Vaižganto g. 118-2, Tauragė	Tauragės r. sav.	-	-	-	-
UAB „Medikanos“ diagnostikos ir gydymo centras	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	S. Daukanto g. 22, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	-	-	-	-
UAB „Medikvita“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Mažeikių g. 75, Juodeikiai Vilniaus g. 2, Mažeikiai	Mažeikių r. sav.	VšĮ Regioninė Mažeikių ligoninė	UAB „Medikvita“	UAB Mažeikių psichinės sveikatos centras	UAB „Rezus.lt“
UAB „Pagalba mažyliui“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Senasis Ukmergės kelias 50A, Raisteniškės	Vilniaus r. sav.	-	-	-	-
UAB „SK Impeks“ medicinos diagnostikos centras	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	V. Grybo g. 32, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	UAB Saulėtekio klinika	VšĮ Žirmūnų psichikos sveikatos centras	UAB „SK Impeks“ medicinos diagnostikos centras
UAB „Tavo profilaktika“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Lvovo g. 37, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	UAB „Tavo profilaktika“	VšĮ Vilniaus psichoterapijos ir psichoanalizės centras	UAB „Medicinos namai šeimai“
UAB „Unavita“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Gedimino g. 60, Kaišiadorys	Kaišiadorių r. sav.	-	-	-	-
UAB „Unavita“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Mokyklos g. 2, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	UAB „Unavita“	VšĮ Vilniaus psichoterapijos ir psichoanalizės centras	VšĮ Krikščionių medicinos centras
UAB „Vilniaus sveikatos namai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	A. J. Povilaičio g. 18, Vilnius Viršuliškių g. 34, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	UAB „Vilniaus sveikatos namai“	UAB „Vilniaus sveikatos namai“	UAB „Hcasista“
UAB „Vita longa“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	A. Stulginskio g. 67, Kaunas	Kauno m. sav.	VšĮ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno ligoninė	UAB „Vita longa“	UAB „Vita longa“	UAB „Vita longa“
UAB „Vita Simplex specialistai“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vytėnio g. 16, Prienai	Prienų r. sav.	-	-	-	-
UAB Baltijos ir Amerikos terapijos ir chirurgijos klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Nemėninės pl. 54A, Vilnius	Vilniaus m. sav.	UAB Baltijos ir Amerikos terapijos ir chirurgijos klinika	UAB Tarandės šeimos klinika	VšĮ Vilniaus psichoterapijos ir psichoanalizės centras	VšĮ Integruotų sveikatos paslaugų centras
UAB CD8 klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Jonavos g. 7, Kaunas	Kauno m. sav.	-	-	-	-
UAB Diagnostikos laboratorija	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Kareivių g. 9, Vilnius Antakalnio g. 45, Vilnius S. Konarskio g. 2, Vilnius Lvovo g. 37, Vilnius Šiaurės g. 37A, Vilnius Viršuliškių g. 65A, Vilnius Zemaičių g. 31, Kaunas	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	UAB „Tavo praktika“	VšĮ Vilniaus psichoterapijos ir psichoanalizės centras	UAB „Medicinos namai šeimai“
UAB Diagnostinis centras	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Sveikatos g. 34, Druskininkai	Druskininkų sav.	-	-	-	-
UAB Druskininkų Pušyno klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Sveikatos g. 30B, Druskininkai	Druskininkų sav.	VšĮ Druskininkų ligoninė	UAB Druskininkų šeimos klinika	VšĮ Druskininkų pirminės sveikatos priežiūros centras	UAB Druskininkų šeimos klinika
UAB Druskininkų šeimos klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	V. Kudirkos g. 5, Marijampolė	Marijampolės sav.	VšĮ Marijampolės ligoninė	UAB Gydytojų Keršansų klinika	VšĮ Marijampolės pirminės sveikatos priežiūros centras	VšĮ „Slauga jums“

Gydymo įstaiga	Paslauga	Paslaugos teikimo adresas (teirautis gydymo įstaigoje)	Savivaldybė	Ne darbo metu paslaugas teikianti įstaiga	Pirminės odontologijos paslaugų įstaiga	Psichikos sveikatos įstaiga	Ambulatorinės slaugos paslaugas namuose teikianti įstaiga
UAB Šeimos klinikos diagnostikos centras	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	L. Asanavičiūtės g. 20, Vilnius	Vilniaus m. sav.	-	-	-	-
UAB SG konsultacinė klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	S. Daukanto g. 22, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	-	-	-	-
UAB SG konsultacinė klinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Telšių g. 13, Plungė	Plungės r. sav.	-	-	-	-
UAB Vaiku ir jaunimo klinika „Empatija“	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	M. K. Čiurlionio g. 82A, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	VšĮ Centro poliklinika	VšĮ Centro poliklinika	VšĮ Centro poliklinika
VĮ Zarasų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vilniaus g. 1B, Zarasai	Zarasų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Ligoninės g. 12, Alytus	Alytaus m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Alytaus poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Naujoji g. 48, Alytus Lelijų g. 44, Alytus Daugų g. 5A, Alytus	Alytaus m. sav.	VšĮ Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninė	VšĮ Alytaus poliklinika	VšĮ Alytaus poliklinika	VšĮ Alytaus poliklinika
VšĮ Antakalnio poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vytauto g. 59, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Antakalnio poliklinika	VšĮ Antakalnio poliklinika	VšĮ Antakalnio poliklinika
VšĮ Anykščių rajono savivaldybės ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Ramybės g. 15, Anykščiai Vytauto g. 15, Troškūnai	Anykščių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Biržų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vilniaus g. 115, Biržai	Biržų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Centro poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Pylimo g. 3, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	VšĮ Centro poliklinika	VšĮ Centro poliklinika	VšĮ Centro poliklinika
VšĮ Druskininkų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Sveikatos g. 30, Druskininkai	Druskininkų sav.	-	-	-	-
VšĮ Elektrėnų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Taikos g. 8, Elektrėnai	Elektrėnų sav.	-	-	-	-
VšĮ Garoždų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Tilto g. 2, Gargždai	Klaipėdos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Ignalinos rajono ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Ligoninės g. 13A, Ignalina	Ignalinos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Jonavos ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Žeimių g. 19, Jonava	Jonavos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Jurbarko ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vydūno g. 56, Jurbarkas	Jurbarko r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Kaišiadorių ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Beržyno g. 27, Kaišiadorys	Kaišiadorių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Karoliniškių poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	L. Asanavičiūtės g. 27A, Vilnius Karaliaučiaus g. 11, Vilnius Architektų g. 17, Vilnius Erfurto g. 15, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Karoliniškių poliklinika	VšĮ Karoliniškių poliklinika	VšĮ Karoliniškių poliklinika
VšĮ Kauno miesto poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Baltų pr. 7, Kaunas A. Mickevičiaus g. 4, Kaunas Pramonės pr. 31, Kaunas Savanorių pr. 369, Kaunas Juozapavičiaus pr. 72, Kaunas	Kauno m. sav.	VšĮ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno ligoninė	VšĮ Kauno miesto poliklinika	VšĮ Kauno miesto poliklinika	VšĮ Kauno miesto poliklinika
VšĮ Kazlų Rūdos pirminės sveikatos priežiūros centras	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vytauto g. 45, Kazlų Rūda	Kazlų Rūdos sav.	VšĮ Marijampolės ligoninė	VšĮ Kazlų Rūdos pirminės sveikatos priežiūros centras	VšĮ Kazlų Rūdos pirminės sveikatos priežiūros centras	VšĮ Kazlų Rūdos pirminės sveikatos priežiūros centras
VšĮ Kėdainių ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Budrio g. 5, Kėdainiai	Kėdainių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Kelmės ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Nepriklausomybės g. 2, Kelmė	Kelmės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Klaipėdos jūrininkų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Liepjos g. 45, Klaipėda Taikos pr. 46, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	-	-	-	-

Gydymo įstaiga	Paslauga	Paslaugos teikimo adresas (teirautis gydymo įstaigoje)	Savivaldybė	Ne darbo metu paslaugas teikianti įstaiga	Pirminės odontologijos paslaugų įstaiga	Psichikos sveikatos įstaiga	Ambulatorinės slaugos paslaugas namuose teikianti įstaiga
VšĮ Klaipėdos jūrininkų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vytauto g. 170, Palanga Klaipėdos pl. 76, Palanga	Palangos m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Klaipėdos miesto poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Taikos pr. 76, Klaipėda Vaidauų 7, Klaipėda Mokyklos g. 13, Klaipėda Taikos pr. 33, Klaipėda Naikupės g. 14, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	VšĮ Klaipėdos miesto poliklinika VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė	VšĮ Klaipėdos miesto poliklinika	VšĮ Klaipėdos psichikos sveikatos centras	VšĮ Klaipėdos miesto poliklinika
VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Liepojos g. 39, Klaipėda Liepojos g. 41, Klaipėda Liepojos g. 43, Klaipėda Liepojos g. 49, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	K. Donelaičio g. 5, Klaipėda K. Donelaičio g. 7, Klaipėda K. Donelaičio g. 9, Klaipėda J. Karoso g. 13, Klaipėda Taikos pr. 76, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Kretingos ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Žemaitės al. 1, Kretinga	Kretingos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Krikščionių medicinos centras	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Geležinkelio g. 6, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	VšĮ Krikščionių medicinos centras	VšĮ Antakalnio psichiatrijos konsultacijų centras	VšĮ Krikščionių medicinos centras
VšĮ Kuršėnų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	J. Basanavičiaus g. 10, Kuršėnai	Šiaulių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Lazdijų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Kauno g. 8, Lazdijai	Lazdijų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Josvainių g. 2, Kaunas	Kauno m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Marijampolės ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Palangos g. 1, Marijampolė	Marijampolės sav.	-	-	-	-
VšĮ Molėtų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Grauzinių g. 3, Molėtai	Molėtų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Naujosios Akmenės ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Žemaitijos g. 6, Naujoji Akmenė	Akmenės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Naujosios Vilnios poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	V. Sirokomiės g. 8, Vilnius Dariaus ir Girėno g. 18, Vilnius P. Žvirkos g. 2, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Naujosios Vilnios poliklinika	VšĮ Naujosios Vilnios poliklinika	VšĮ Naujosios Vilnios poliklinika
VšĮ Pakruojio ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	L. Giros g. 3, Pakruojis	Pakruojio r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Panevėžio rajono savivaldybės poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	A. Jakšto g. 4, Panevėžys S. Dariaus ir S. Girėno g. 28, Ramygala Nevėžio g. 2, Berčiūnai Gegužinės g. 28, Pajstrys Ramioji g. 3, Smilgiai Paežerio g. 2A, Tiltagalai Tulpių g. 2, Vadokliai Dariaus ir Girėno g. 28, Naujamiestis Laisvės a. 10, Raguva Maironio g. 8, Krekenava Geležinkelio g. 70, Pasvalys Vytauto g. 1, Joniškėlis	Panevėžio r. sav.	VšĮ Respublikinė Panevėžio ligoninė	VšĮ Panevėžio rajono savivaldybės poliklinika	VšĮ Panevėžio rajono savivaldybės poliklinika	VšĮ Panevėžio rajono savivaldybės poliklinika
VšĮ Pasvalio ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Geležinkelio g. 70, Pasvalys Vytauto g. 1, Joniškėlis	Pasvalio r. sav.	-	-	-	-
Gydymo įstaiga	Paslauga	Paslaugos teikimo adresas (teirautis gydymo įstaigoje)	Savivaldybė	Ne darbo metu paslaugas teikianti įstaiga	Pirminės odontologijos paslaugų įstaiga	Psichikos sveikatos įstaiga	Ambulatorinės slaugos paslaugas namuose teikianti įstaiga
VšĮ Pasvalio pirminės asmens sveikatos priežiūros centras	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Geležinkelio g. 70, Pasvalys Vytauto g. 1, Saločiai Ugniagesių g. 1, Daujėnai Žalgirio g. 16, Krinčinas Panevėžio g. 7, Pumpėnai Joniškėlio g. 16, Pušalotas Vytauto g. 1, Joniškėlis Pasvalio g. 4, Vaškai Draugystės g. 2, Raubonys Žalioji g. 1, Namiaiši	Pasvalio r. sav.	VšĮ Pasvalio ligoninė	VšĮ Pasvalio pirminės asmens sveikatos priežiūros centras	VšĮ Pasvalio pirminės asmens sveikatos priežiūros centras	VšĮ Pasvalio pirminės asmens sveikatos priežiūros centras
VšĮ Plungės rajono savivaldybės ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	J. Tumo-Vaižganto g. 89, Plungė	Plungės r. sav.	-	-	-	VšĮ Plungės rajono savivaldybės ligoninė
VšĮ Prienų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Pušyno g. 2, Prienai	Prienų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Radviliškio ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Gedimino g. 9, Radviliškis	Radviliškio r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Raseinių ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Ligoninės g. 4, Raseiniai	Raseinių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Regioninė Mažeikių ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Birutės g. 17, Mažeikiai	Mažeikių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Regioninė Telšių ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Kalno g. 40, Telšiai	Telšių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	S. Neries g. 3, Klaipėda Puodžių g. 9, Klaipėda Bokštų g. 6, Klaipėda H. Manto g. 49, Klaipėda Taikos pr. 103, Klaipėda S. Daukanto g. 35, Klaipėda Prano Lideikio g. 2, Klaipėda Puodžių g. 11, Klaipėda Bangų g. 6a., Klaipėda Baltikalnio g. 10a., Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Respublikinė Klaipėdos ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Satrijos g. 3, Skuodas	Skuodo r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Respublikinė Panevėžio ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Smėlynės g. 25, Panevėžys Jakšto g. 6, Panevėžys Ramygalos g. 25, Panevėžys Smėlynės g. 38, Panevėžys Likėnų g. 43, Likėnai	Panevėžio m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Respublikinė Šiaulių ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Architektų g. 77, Šiauliai V. Kudirkos g. 97, Šiauliai V. Kudirkos g. 99, Šiauliai Darželio g. 10, Šiauliai M. K. Ciurlionio g. 12, Šiauliai	Šiaulių m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Rokiškio rajono ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	V. Lašo g. 3, Rokiškis Puodžialaukės g. 1B, Pandėlys	Rokiškio r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Šakių ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Bažnyčios g. 37, Šakiai	Šakių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Šalčininkų rajono savivaldybės ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Nepriklausomybės g. 38, Šalčininkai Ligoninės g. 2A, Eišiškės Šeškinės g. 24, Vilnius	Šalčininkų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Šeškinės poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Architektų g. 77, Šiauliai V. Kudirkos g. 97, Šiauliai V. Kudirkos g. 99, Šiauliai Darželio g. 10, Šiauliai M. K. Ciurlionio g. 12, Šiauliai	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Šeškinės poliklinika	VšĮ Šeškinės poliklinika	VšĮ Šeškinės poliklinika
VšĮ Šiaulių centro poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vytauto g. 101, Šiauliai Energetikų g. 18, Rėkyva Žemaitės g. 102, Šiauliai Varpo g. 9, Šiauliai	Šiaulių m. sav.	VšĮ Respublikinė Šiaulių ligoninė	VšĮ Šiaulių centro poliklinika	VšĮ Šiaulių centro poliklinika	VšĮ Šiaulių centro poliklinika

VšĮ Šilalės rajono ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vytauto Didžiojo g. 19, Šilalė	Šilalės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Šilutės ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Rusnės g. 1, Šilutė Tulpių g. 8, Šilutė	Šilutės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Širvintų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vilniaus g. 85, Širvintos P. Cvirkos g. 13, Širvintos	Širvintų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Švenčionių rajono ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Partizanų g. 4, Švenčionys Upės g. 40, Pabradė	Švenčionių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Tauragės ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	V. Kudirkos g. 2, Tauragė Jūros g. 5, Tauragė Prezidento g. 7, Tauragė	Tauragės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Trakų ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Mindaugo g. 17, Trakai Mindaugo g. 13, Trakai	Trakų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Trakų pirminės sveikatos priežiūros centras	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Mindaugo g. 17, Trakai Sveikatos g. 4., Paluknis	Trakų r. sav.	VšĮ Trakų ligoninė	VšĮ Trakų pirminės sveikatos priežiūros centras	VšĮ Trakų pirminės sveikatos priežiūros centras	VšĮ Trakų pirminės sveikatos priežiūros centras
VšĮ Ukmergės ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Vytauto g. 105, Ukmergė	Ukmergės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Utenos ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Aukštakalnio g. 3, Utena Kupiškio g. 66, Utena	Utenos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Varėnos ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	M. K. Ciurlionio g. 61, Varėna	Varėnos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Vilkaviškio ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Maironio g. 25, Vilkaviškis	Vilkaviškio r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Antakalnio g. 57, Vilnius Antakalnio g. 124, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė
VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Laisvės pr. 79, Vilnius Šv. Uršulės g. 25, Juodšilai Vilniaus g. 15, Maišiagala Vilniaus g. 26A, Paberžė Bažnyčios g. 7A, Kalveliai Liepos g. 9, Lavoriškės Pušų g. 1, Marijampolis Medaus g. 28, Medininkai Mickūnų g. 3, Mickūnai Kelininkų g. 3, Nemėžis Šiltnamių g. 15, Pagiriai Taikos g. 10, Rudamina Vaikų g. 2, Rukainiai Rudaminos g. 12A, Skaidiškės Maišiagalos g. 3, Sudervė Statybininkų g. 12, Vaidotai A. Kojelavičiaus g. 146, Vilnius	Vilniaus r. sav.	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika	VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika	VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika
VšĮ Vilniaus rajono Nemenčinės poliklinika	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Švenčionių g. 86, Nemenčinė Statybininkų g. 7, Bezdonys Žalioji g. 4, Sužionys	Vilniaus r. sav.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Vilniaus rajono Nemenčinės poliklinika	VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika	VšĮ Vilniaus rajono Nemenčinės poliklinika
VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Santariškių g. 2, Vilnius Santariškių g. 7, Vilnius Santariškių g. 4, Vilnius Santariškių g. 14, Vilnius Kairiūkščio g. 2, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos
VšĮ Visagino ligoninė	Vaikų ligų gydytojo (ambulatorinė specializuota)	Taikos pr. 15A, Visaginas Malūno g. 4, Zarasai	Visagino sav.	-	-	-	-

5 priedas ASPI, teikiančios stacionarines vaikų ligų sveikatos priežiūros paslaugas vaikams

Gydymo įstaiga	Paslauga	Paslaugos teikimo adresas (teirautis gydymo įstaigoje)	Savivaldybė	Ne darbo metu paslaugas teikianti įstaiga	Pirminės odontologijos paslaugų įstaiga	Psichikos sveikatos įstaiga	Ambulatorines slaugos paslaugas namuose teikianti įstaiga
Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Vaikų ligos (stacionarinė)	Eivenių g. 2, Kaunas	Kauno m. sav.	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos
VšĮ Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Ligoninės g. 12, Alytus	Alytaus m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Anykščių rajono savivaldybės ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Ramybės g. 15, Anykščiai Vytauto g. 15, Troškūnai	Anykščių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Druskininkų ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Sveikatos g. 30, Druskininkai	Druskininkų sav.	-	-	-	-
VšĮ Elektrėnų ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Taikos g. 8, Elektrėnai	Elektrėnų sav.	-	-	-	-
VšĮ Gargždų ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Tilto g. 2, Gargždai	Klaipėdos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Jonavos ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Žeimių g. 19, Jonava	Jonavos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Jurbarko ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Vydūno g. 56, Jurbarkas	Jurbarko r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Kaišiadorių ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Beržyno g. 27, Kaišiadorys	Kaišiadorių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Kėdainių ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Budrio g. 5, Kėdainiai	Kėdainių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Kelmės ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Nepriklausomybės g. 2, Kelmė	Kelmės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Liepojos g. 39, Klaipėda Liepojos g. 41, Klaipėda Liepojos g. 43, Klaipėda Liepojos g. 49, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	K. Donelaičio g. 5, Klaipėda K. Donelaičio g. 7, Klaipėda K. Donelaičio g. 9, Klaipėda J. Karoso g. 13, Klaipėda Taikos pr. 76, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	-	-	-	-

Gydymo įstaiga	Paslauga	Paslaugos teikimo adresas (teirautis gydymo įstaigoje)	Savivaldybė	Ne darbo metu paslaugas teikianti įstaiga	Pirminės odontologijos paslaugų įstaiga	Psichikos sveikatos įstaiga	Ambulatorines slaugos paslaugas namuose teikianti įstaiga
VšĮ Kretingos ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Karoso g. 15, Klaipėda Taikos pr. 76, Klaipėda	Kretingos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Josvainių g. 2, Kaunas	Kauno m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Marijampolės ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Paialogos g. 1, Marijampolė	Marijampolės sav.	-	-	-	-
VšĮ Naujosios Akmenės ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Žemaitijos g. 6, Naujoji Akmenė	Akmenės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Prienų ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Pušyno g. 2, Prienai	Prienų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Raseinių ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Ligoninės g. 4, Raseiniai	Raseinių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Regioninė Mažeikių ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Birutės g. 17, Mažeikiai	Mažeikių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Regioninė Telšių ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Kaino g. 40, Telšiai	Telšių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Respublikinė Panevėžio ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Smėlynės g. 25, Panevėžys Jakšto g. 6, Panevėžys Ramygalos g. 25, Panevėžys Smėlynės g. 38, Panevėžys Likėnų g. 43, Likėnai	Panevėžio m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Respublikinė Šiaulių ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Architektų g. 77, Šiauliai V. Kudirkos g. 97, Šiauliai V. Kudirkos g. 99, Šiauliai Darželio g. 10, Šiauliai M. K. Čiurlionio g. 12, Šiauliai	Šiaulių m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Rokiškio rajono ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	V. Lašo g. 3, Rokiškis Puodžialaukės g. 1B, Pandėlys	Rokiškio r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Šakių ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Bažnyčios g. 37, Šakiai	Šakių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Šalčininkų rajono savivaldybės ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Nepriklausomybės g. 38, Šalčininkai Ligoninės g. 2A, Eišiškės	Šalčininkų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Šilalės rajono ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Vytauto Didžiojo g. 19, Šilalė	Šilalės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Šilutės ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Rusnės g. 1, Šilutė Tulpių g. 8, Šilutė	Šilutės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Švenčionių rajono ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Partizanų g. 4, Švenčionys Upės g. 40, Pabradė	Švenčionių r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Tauragės ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	V. Kudirkos g. 2, Tauragė Jūros g. 5, Tauragė Prezidento g. 7, Tauragė	Tauragės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Trakų ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Mindaugo g. 17, Trakai Mindaugo g. 13, Trakai	Trakų r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Ukmergės ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Vytauto g. 105, Ukmergė	Ukmergės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Utenos ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Aukštakalnio g. 3, Utena Kupiškio g. 66, Utena	Utenos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Vilkaviškio ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Maironio g. 25, Vilkaviškis	Vilkaviškio r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Antakalnio g. 57, Vilnius Antakalnio g. 124, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė
VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	Vaikų ligos (stacionarinė)	Santariškių g. 2, Vilnius Santariškių g. 7, Vilnius Santariškių g. 4, Vilnius Santariškių g. 14, Vilnius Kairiūkščio g. 2, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos
VšĮ Visagino ligoninė	Vaikų ligos (stacionarinė)	Taikos pr. 15A, Visaginas Malūno g. 4, Zarasai	Visagino sav.	-	-	-	-

6 priedas. ASPĮ, teikiančios specializuotas ambulatorines vaikų gastroenterologijos sveikatos priežiūros paslaugas vaikams.

Gydymo įstaiga	Paslauga	Paslaugos teikimo adresas (teirautis gydymo įstaigoje)	Savivaldybė	Ne darbo metu paslaugas teikianti įstaiga	Pirminės odontologijos paslaugų įstaiga	Psichikos sveikatos įstaiga	Ambulatorines slaugos paslaugas namuose teikianti įstaiga
UAB „Ave vita medicinos centras“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Kovo 11-osios g. 22, Kaunas	Kauno m. sav.	-	-	-	-
UAB „Kardiollita“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Savanorių pr. 421, Kaunas	Kauno m. sav.	-	-	-	-
UAB „Kardiollita“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Ežero g. 43, Slengiai	Klaipėdos r. sav.	-	-	-	-
UAB „Kardiollita“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Tilžės g. 11A, Šiauliai	Šiaulių m. sav.	-	-	-	-
UAB „Kardiollita“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Laisvės pr. 64A, Vilnius	Vilniaus m. sav.	-	-	-	-
UAB „Medicum centrum“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Birutės g. 4, Pagėgiai	Pagėgių sav.	-	-	-	-
UAB „Medicum centrum“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Maironio g. 20A, Šilalė	Šilalės r. sav.	-	-	-	-
UAB „Medicum centrum“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Dariaus ir Girėno g. 28A, Tauragė J. Tumo-Vaižganto g. 118-2, Tauragė	Tauragės r. sav.	-	-	-	-
UAB UMTC	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Kauno g. 80, Ukmergė	Ukmergės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Jurbarko ligoninė	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Vydūno g. 56, Jurbarkas	Jurbarko r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	K. Donelaičio g. 5, Klaipėda K. Donelaičio g. 7, Klaipėda K. Donelaičio g. 9, Klaipėda J. Karoso g. 13, Klaipėda Taikos pr. 76, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno ligoninė	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Josvainių g. 2, Kaunas	Kauno m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Respublikinė Panevėžio ligoninė	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Smėlynės g. 25, Panevėžys Jakšto g. 6, Panevėžys Ramygalos g. 25, Panevėžys Smėlynės g. 38, Panevėžys Likėnų g. 43, Likėnai	Panevėžio m. sav.	-	-	-	-
VšĮ Respublikinė Šiaulių ligoninė	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Architektų g. 77, Šiauliai V. Kudirkos g. 97, Šiauliai V. Kudirkos g. 99, Šiauliai Darželio g. 10, Šiauliai M. K. Čiurlionio g. 12, Šiauliai	Šiaulių m. sav.	-	-	-	-

Gydymo įstaiga	Paslauga	Paslaugos teikimo adresas (teirautis gydymo įstaigoje)	Savivaldybė	Ne darbo metu paslaugas teikianti įstaiga	Pirminės odontologijos paslaugų įstaiga	Psichikos sveikatos įstaiga	Ambulatorines slaugos paslaugas namuose teikianti įstaiga
VšĮ Šilalės rajono ligoninė	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	M. K. Čiurlionio g. 12, Šilalė	Šilalės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Tauragės ligoninė	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	V. Kudirkos g. 2, Tauragė Jūros g. 5, Tauragė Prezidento g. 7, Tauragė	Tauragės r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Utenos ligoninė	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Aukštakalnio g. 3, Utena Kupiškio g. 66, Utena	Utenos r. sav.	-	-	-	-
VšĮ Visagino ligoninė	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Taikos pr. 15A, Visaginas Malūno g. 4, Zarasai	Visagino sav.	-	-	-	-
Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Eivenių g. 2, Kaunas	Kauno m. sav.	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos	Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos
UAB „Baltic Medics“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	J. Zauerveino g. 9A Klaipėda Dragūnų g. 2-6, Klaipėda Taikos pr. 48 B, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	VšĮ Klaipėdos universitetinė ligoninė VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė	UAB „Baltic Medics“	UAB „Baltic Medics“	UAB „Baltic Medics“
UAB „Nefridos“ klinika	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Nidos g. 3A, Klaipėda Žardinių g. 8-1, Klaipėda Nidos g. 1B, Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	VšĮ Klaipėdos vaikų ligoninė V. Budanovo personalinė įmonė	UAB „Dentogama“	UAB „Nefridos“ klinika	VšĮ „Ori senatvė“
UAB „Vilniaus sveikatos namai“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	A. J. Povilaičio g. 18, Vilnius Viršuliškių g. 34, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	UAB „Vilniaus sveikatos namai“	UAB „Vilniaus sveikatos namai“	UAB „Hcasista“
VšĮ Antakalnio poliklinika	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Antakalnio g. 59, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Antakalnio poliklinika	VšĮ Antakalnio poliklinika	VšĮ Antakalnio poliklinika
VšĮ Centro poliklinika	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Pylimo g. 3, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Centro poliklinika	VšĮ Centro poliklinika	VšĮ Centro poliklinika	VšĮ Centro poliklinika
VšĮ Karoliniškių poliklinika	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	L. Asanavičiūtės g. 27A, Vilnius Karaliaučiaus g. 11, Vilnius Architektų g. 17, Vilnius Erfurto g. 15, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Karoliniškių poliklinika	VšĮ Karoliniškių poliklinika	VšĮ Karoliniškių poliklinika
UAB „Medicinos namai šeimai“	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	K. Donelaičio g. 70D, Kaunas V. Putvinskio g. 50, Kaunas	Kauno m. sav.	VšĮ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno ligoninė	VšĮ Kauno miesto poliklinika	VšĮ Kauno miesto poliklinika	UAB „Medicinos namai šeimai“
VšĮ Šeškinės poliklinika	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Šeškinės g. 24, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Šeškinės poliklinika	VšĮ Šeškinės poliklinika	VšĮ Šeškinės poliklinika
UAB Baltijos ir Amerikos terapijos ir chirurgijos klinika	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Nemenčinės pl. 54A, Vilnius	Vilniaus m. sav.	UAB Baltijos ir Amerikos terapijos ir chirurgijos klinika	UAB Tarandės šeimos klinika	VšĮ Vilniaus psichoterapijos ir psichoanalizės centras	VšĮ Integruotų sveikatos paslaugų centras
VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Laisvės pr. 79, Vilnius Šv. Uršulės g. 25, Juodšilai Vilniaus g. 15, Maišiagala Vilniaus g. 28A, Paberžė Bažnyčios g. 7A, Kalveliai Liepos g. 9, Lavoriškės Pušų g. 1, Marijampolis Medaus g. 28, Medininkai Mickūnų g. 3, Mickūnai Kelininkų g. 3, Nemėžis Šiltnamių g. 15, Pagiriai Taikos g. 10, Rudamina Vaikų g. 2, Rukainiai Rudaminos g. 12A, Skaidiškės Maišiagalos g. 3, Sudervė Statybininkų g. 12, Vaidotai A. Kojelavičiaus g. 146, Vilnius	Vilniaus r. sav.	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika	VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika	VšĮ Vilniaus rajono centrinė poliklinika
VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)	Santariškių g. 2, Vilnius Santariškių g. 7, Vilnius Santariškių g. 4, Vilnius Santariškių g. 14, Vilnius Kairiūkščio g. 2, Vilnius V. Grybo g. 32, Vilnius	Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos	VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos
UAB „SK Impeks“ medicinos diagnostikos centras	Vaikų gastroenterologo (ambulatorinė specializuota)		Vilniaus m. sav.	VšĮ Vilniaus miesto klinikinė ligoninė	UAB Saulėtekio klinika	VšĮ Žirmūnų psichikos sveikatos centras	UAB „SK Impeks“ medicinos diagnostikos centras